

הישיבה התשעים-ואחת של הכנסת התשיעית

יום רביעי, כ"ט אדר א' תשל"ח (8 מארס 1978)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

א. שאלות ותשובות

ומוצרים מסוימים שרווחיות יצואם קטנה בעקבות המדיניות, אולם אלה תופעות שוליות, ובשום פנים אינן מתייחסות לענפים שלמים.

לשאלה 2: מגמות ההתפתחות בתחום רווחיות היצוא תואמות עד כה את התחזיות של מתכנני המדיניות. זאת גם אם לא ניתן היה לחזות, באופן מדויק, את לוח הזמנים של התפתחות הלירה.

לשאלה 3: ניתוח המגמות של התפתחות רווחיות היצוא נעשה על-ידי כלכלני האוצר בשיתוף כלכלני בנק ישראל ותמ"ת. בניתוח זה אנו משווים את הגידול בתמורות ליצואן להתייכרות התשומות שלו, על כל מרכיביו. כן מובאים בחשבון עליות המחירים בחוץ-לארץ והגידול בפריון.

לשאלה 4: שיפור רווחיות היצוא בעתיד יושג בראש וראשונה על-ידי הגדלת פריון הייצור וייעולו כדי שיקטינו את הוצאות הייצור ליחידת תוצרת. מפעלים מפגרים או כאלה שיצואם הוכח ככלתי רווחי יצטרכו ליעל עצמם, לעשות הסבה של מוצרים או להפסיק לייצר בתנאים שאינם כדאיים לא למפעל ולא למשק המדינה.

סביר לצפות ששער החליפין בטווח הארוך יתאים עצמו כמתבקש לשם שמירת רווחיות היצוא ואף להגדלתה.

במסגרת ועדה בין-משרדית ובהתייעצות עם נציגי התעשיינים מתגבשים בימים אלה רעיונות לגבי סיוע שיינתן למפעלים שנפגעו במיוחד מהמדיניות החדשה, וקיים סיכוי סביר, שתוך תקופת זמן קצרה יחסיית הם יתאימו עצמם לתנאים החדשים. ראה גם התשובה לשאלה 2 בשאלתה מס' 870 של חבר-הכנסת פלאטין-שרון בנידון.

533. מס קנייה על חלפי רכב

חבר-הכנסת ע. נוף שאל את שר האוצר ביום ב' בטבת תשל"ח (12 בדצמבר 1977):

במסגרת התכנית הכלכלית החדשה הצהיר כבוד השר על הכוונה לבטל את מס הקנייה על סחורות חיוניות והכללתן במס ערך מוסף מוגדל. למרות זאת לא בוטל, ולמעשה אף גדל, מס הקנייה על חלפי רכב.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. האם חלקי חילוף לרכב אינם כלולים ברשימת הסחורות החיוניות?

2. מדוע?

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. הסעיף הראשון על סדר-היום: שאלות ותשובות. אבקש את סגן שר האוצר לעלות לדוכן ולהשיב לשאלות של חברי הכנסת.

407. רווחיות היצוא

חבר-הכנסת ד. רוזיליו שאל את שר האוצר ביום ד' בכסלו תשל"ח (14 בנובמבר 1977):

בעתון "הארץ" מיום 8 בנובמבר 1977 נמסר כי כלכלני בנק ישראל טוענים כי תחול הרעה בכדאיות היצוא של ענפים שלמים על-פי מערכת נתונים שהושלמה על-ידם.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. האם הידיעה נכונה?

2. האם נתונים אלה לא היו לנגד עיני האוצר ובנק ישראל לפני פירסום התכנית הכלכלית החדשה?

3. על-פי אילו נתונים נאמר כי התכנית הכלכלית החדשה מעודדת את היצוא?

4. כיצד מתכוון שר האוצר לשפר את כדאיות היצוא בהתאם לתכנית הכלכלית החדשה?

תשובת סגן שר האוצר י. פלומיץ:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1: הטענה המצוטטת מעתון "הארץ" כאילו חלה הרעה בכדאיות היצוא של ענפים שלמים היא קביעה כוללת וכלתי נכונה. ההשפעה המיידית של הרפורמה בחודשים נובמבר-דצמבר היתה בכיוון של הגדלת הרווחיות של היצוא התעשייתי בשיעור של כ-3%. זאת למעט יצואנים שקיבלו בעבר תמריץ לפי קבוצת ערך מוסף גבוהה יותר מזה שהשיגו תיכונם אליה למעשה. ברביע הראשון של השנה של-אחר הרפורמה צפויה ירידה קטנה וזמנית ברווחיות, בשיעור שאינו עולה על 2%. ירידה מצומצמת זו צפויה לאחר שבשנת 1977 גדלה הרווחיות בשיעור של כ-6%. על כן יש אולי מקום לדבר על צימצום מה ברווחיות של חלק קטן של היצואנים, אולם בשום אופן לא על חוסר רווחיות. מה גם שב-התאם לתחזיותינו תחזור הרווחיות ותגדל ברביע השני של השנה, כך שהרווחיות הממוצעת במחצית הראשונה של 1978 תהיה גבוהה בכ-2.5% בהשוואה לרווחיות הממוצעת בשנת 1977. אמנם יש מפעלים

716. מחירי מוצרים באזורי הפיתוח

חברת הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו שאלה את שר הא-צ'ר ביום כ"ד בטבת תשל"ח (3 בינואר 1978):

הממונה על אזורי הפיתוח במשרד התעשיה, המס-חר והתיירות מר חיים חכם פירסם ש"סל המחיה" באזורי הפיתוח שונה מהסל המקובל במרכז הארץ, ולדעתו מוצרי המזון וההלבשה יקרים באזורי הפי-תוח ב-15% יותר מאשר במרכזים העירוניים הגדו-לים וזה בגלל המרחק, חוסר התחרות והעדר תחלי-פים. בהתחשב בצורך בהגדלת האוכלוסיה באזורי פי-תוח ברוצני לשאול את כבוד השר:

1. האם הנתונים שנמסרו על-ידי הממונה על אזורי הפיתוח תואמים את המציאות?

2. מה הם התמריצים וההקלות שיש בדעת שר האוצר להעניק לתושבי אזורי הפיתוח כדי לפצות אותם על היוקר הקיים הנובע מריחוקם ממרכזי הא-רץ?

3. האם בדעת שר האוצר להגדיל את ההקלות במס הכנסה הניתנות לאזורי הפיתוח?

תשובת סגן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. במשרד האוצר אין נתונים ספציפיים של יוקר המחיה באזורי פיתוח, אולם מקובל עלינו שמוצרים שונים וכן קבלת שירותים עלולים להיות יקרים יותר בערי פיתוח מרוחקות, יחסית למחירים במרכז הארץ, בין היתר בשל הוצאות התובלה וה-נסיעה.

2. אזורי הפיתוח נהנים כיום מכמה סוגי הק-לות ותמריצים, חלקם לעידוד המעבר לערי הפיתוח וחלקם לכלל תושבי המקום: א. הטבות בתחום הס-ייע לידור, שהן משכנתאות מוגדלות והלוואות עומ-דות בסכום שעד 175,000 לירות ובתנאים מועדפים. כמזכ-ן ניתנת אפשרות שכירות בתנאים נוחים ביו-תר. ב. הנחות בתשלום מס הכנסה בשיעור של 3% — 7% לתושבי ערי הפיתוח שסיווגן א, א פלוס. ג. פטורים והנחות בקבלת שירותים, כגון: פטור משכר לימוד תיכון, השתתפות באחזקת ילדים במ-עון, פטור מאגרת רישום מקרקעין. ד. מענק מותנה לכיסוי הוצאות העברה וסידורים ראשוניים כתמריץ לעוברים לערי פיתוח, בסכום של כ-14,000 לירות כיום. סכום זה יעודכן בתקציב 1978. ה. סובסידיה להוצאות הובלה במקרה של אילת. הממשלה פועלת במקביל גם במישורים אחרים כגון: שיפור התש-חית והתחבורה באזורי הפיתוח על-מנת לשפר את הגישות ואת הקשר שלהם למרכז, פיתוח מרכזי מסחר ושיווק אשר יגדילו את ההיצע הקיים בתחום זה והקמת מוסדות ציבור אשר יאפשרו מתן שירותים לציבור ללא הזדקקות לנסיעה למרכזים מרוחקים. לכל הנושאים האלו ניתנה עדיפות בתקציב המדינה.

3. משרד האוצר מתנגד עקרונית להרחבת השי-מוש בהקלות במס הכנסה בתוך תמריצים או פיצוי מוש בהקלות במס הכנסה בתוך תמריצים או פיצוי טיביות של שיטת ההנחות הקיימת.

סגן שר האוצר י. פלומין:

1. שר התחבורה מינה ועדת מומחים לנושא מחיר חלקי החילוף ומיסוי חלקי חילוף.

2. לאור המלצות הוועדה הוחלט להפחית את מס הקנייה על צמיגים ופנסים. שיעור מס הקנייה על צמיגים הופחת מ-45% ל-25% ועל פנסים הופחת מס הקנייה מ-25% ל-15%.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת נוף.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
מדוע נעצרו ולא המשיכו בתהליך לפחות לגבי אביזרי בטיחות נוספים?

סגן שר האוצר י. פלומין:

זו היתה המלצת הוועדה.

652. עובדי אגף מטבע-חוץ

חברת הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו שאלה את שר הא-צ'ר ביום י' בטבת תשל"ח (20 בדצמבר 1977):

בעקבות ביטול הפיקוח על מטבע-חוץ יש לה-ניח שעובדי אגף מטבע-חוץ חדלו להיות מועסקים בתפקידם הקודם. נוכח המחסור התמור בכוח-אדם הק-יים באגף מס הכנסה המשווע לידיים עובדות, בר-צוני לשאול את כבוד השר:

1. כמה עובדים היו מועסקים באגף מטבע-חוץ?
2. כמה עובדים יועסקו באגף זה בעתיד?
3. באילו תפקידים סודרו העובדים הנתרים?
4. אם טרם הועברו לתפקידים אחרים, מה הן הסיבות לכך?

תשובת סגן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. באגף מטבע-חוץ הועסקו: 86 עובדים בשיא כוח-אדם; 6 עובדים ארעיים בעבודה בלתי צמיתה ל-120 יום.

2. בעתיד מתוכנן להעסיק כ-42 עובדים בלבד.
3. בשלב הנוכחי סודרו העובדים הנתרים כל-הלן: 15 עובדים הועברו ליחידות אחרות במשרד;
12 עובדים פטרו מהעבודה; 2 עובדים התפטרו;
2 עובדים יצאו לחופשה ללא שכר, בסך-הכול — 31 עובדים.

4. לגבי יתרת העובדים מתנהל משא-ומתן עם נציגות העובדים במגמה להגיע לפתרון של פרישה או העברה לתפקידים אחרים בהתאם לכישורים ול-נסיון.

דניאל רוזוליו (המערך):

אדוני היושב-ראש, אני מתאר לעצמי שהשאלתה שלי הועברה לפרוטוקול. האם אוכל לבקש כי התש-ו-בה תוקרא?

סגן שר האוצר י. פלומין:

תקבל את התשובה בכתב.

מוזעזע של שבעת מדורי הגיהנום שעוברים על אזרחי ישראל, יצואניה ויבואניה עקב התנהגותם המורדה והבלתי מובנת של עובדי המכס.

שאלותי הן :

א. מדוע מסרבים עובדי המכס לעבוד בבניין ממ"ן החדש?

ב. האם מוכן השר להתערב בעניין ולגרום לכך שעובדי המכס יעברו למקום שיועד להם בבניין ממ"ן?

ג. מה ניתן להיעשות כדי להכריח את עובדי המכס לעבוד במקום שיועד להם בממ"ן?

ד. מה הם הנזקים הנגרמים למדינה בכסף כתוצאה מהתנהגות עובדי המכס?

תשובת סגן שר האוצר י. פלומיץ :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א : עובדי המכס אינם עוברים לבניין ממ"ן החדש עקב מיקומו של בניין זה במרכז של רעשים גדולים. חלק הבניין שהוקצב למשרדי המכס נמצא על גבול שטח הרצת מנועים שבו הרעש גדול במיוחד ומתחת למסלול נחיתה והמראה.

ב : אין להניח שכל עובדי המכס יחזרו בתנאים הנוכחיים לבניין ממ"ן, אבל עם זאת נעשים מאמצים להקל בצורה ניכרת על אורחים המשתחררים את מטענם האישי על ידי העברת היחידות המתאימות לכך לבניין ממ"ן.

ג : חיסול מטרדי הרעש באזור בניין ממ"ן עשוי לאפשר את העברת בית המכס למבנה זה, אולם דבר זה אינו מעשי.

ד : המצב הקיים אינו גורם להפסד כספי.

779. פטור ממס הכנסה למשחררי צה"ל

חברי הכנסת מ. ל. מרון שאל את שר האוצר ביום ט' בשבט תשל"ח (17 בינואר 1978):

כיום נהוג לתת פטור ממס הכנסה לחיילי צה"ל המשתחררים משירות חובה לתקופה של שישה חודשים. לאחרונה מתברר שיש קשיים רבים למשוך ררי צה"ל הצעירים להסדר סידור ראשון ותקופת הפטור מקשה עליהם להגיע לסידור ראשון. יש לדעת, תי, להגדיל את תקופת הפטור לשנה שלמה.

אי לכך אבקש את כבוד השר להשיב לי :

האם מוכן האוצר לשקול הגדלת תקופת הפטור מתשלום מס הכנסה לחיילי צה"ל המשתחררים משירות חובה לתקופה של 12 חודשים מיום שיחרורם בפועל משירות החובה?

תשובת סגן שר האוצר י. פלומיץ :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

השואל לא דייק בעובדות מאחר שעלפי החוק לא ניתן כל פטור ממס הכנסה לחיילי צה"ל המשתחררים משירות חובה לתקופה כלשהי. יחד עם זאת נקודות הזיכוי הניתנות לכל תושב הן שנתיות, ולכן זוכה חייל המשתחרר מצה"ל והעובד ולו אף חודש אחד

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

אדוני היושב-ראש, סליחה, אני מציע שלפחות שאלות הנענות אחרי שלושה חודשים לא תועברנה לפרוטוקול ובכל זאת תוקראנה.

ח"ר י. מ. אברמוביץ :

אתה יכול להעביר משאלה זו לוועדת הכנסת. יש נוהל מסויים.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

ועדת הכנסת מעולם לא החליטה על כך. זו החלטה של היושב-ראש.

717. גביית מס הכנסה ומס ערך מוסף

חברי הכנסת ע. הדר (הורכין) שאל את שר האוצר ביום כ"ד בטבת תשל"ח (3 בינואר 1978):

אבקש את כבוד השר להשיב לי :

1. מה הוא הסכום שנגבה עלי ידי שלטונות מס הכנסה בשנות המס 1975, 1976 ו-1977?

2. מה היתה תרומת הסקטור היהודי להכנסה זו בכל אחת מהשנים הללו?

3. מה היתה תרומת הסקטור הערבי להכנסה זו בכל אחת מהשנים הללו?

4. מה הוא הסכום שנגבה ממס ערך מוסף בשנת התקציב 1976/77?

5. מה גודל הסכום שנגבה במסגרת מס ערך מוסף ביהודה ושומרון?

תשובת סגן שר האוצר י. פלומיץ :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. גביות מס הכנסה (כולל מלוות ומע"מ מלכ"ר ופינאנסיים): בשנת 1975 — 14,470 מיליון לירות; בשנת 1976 — 21,459 מיליון לירות; בחודשים אפריל-נובמבר 1977 — 18,778 מיליון לירות.

2. האפשרות להפריד בין הסקטור היהודי ובין הסקטור הערבי קיימת רק אצל עצמאיים.

הסקטור היהודי — עצמאיים (לא כולל ניכויים במקור): בשנת 1975 — 1,637 מיליון לירות; בשנת 1976 — 2,355 מיליון לירות; בחודשים אפריל-נובמבר 1977 — 1,985 מיליון לירות.

3. הסקטור הערבי — עצמאיים: בשנת 1975 — 45 מיליון לירות; בשנת 1976 — 61 מיליון לירות; בחודשים אפריל-נובמבר 1977 — 50 מיליון לירות.

4. בשנת 1976/77 נגבה מס ערך מוסף בסך 3,353 מיליון לירות.

5. בשנת 1976/77 נגבה מס ערך מוסף מיהודה ושומרון בסך 14 מיליון לירות.

757. עובדי המכס

חברי הכנסת ש. פלאטו-שרון שאל את שר האוצר ביום ג' בשבט תשל"ח (11 בינואר 1978):

בכתבה שפורסמה במוסף "הארץ" ביום 30 בדצמבר 1977 בשם "שבעה מדורי מכס" מודפס תיאור

יות המסחריות בחוץ-לארץ, לקידום מכירות, לקרנות לביטוח מפני סיכונים סחר חוץ וכו' (ראה גם תשובות לשאלתה 407 של חברי-הכנסת רוזוילין).

לשאלה 3: בשבועות הקרובים תונח על שולחן הכנסת הצעת חוק לעידוד השקעות, שתתן מענה לצרכי העידוד של השקעות חדשות במשק.

לשאלה 4: בשנים 1978/79 אמנם צפוי חידוש הצמיחה הכלכלית, כשהתרומה העיקרית לחידוש הצמיחה תינתן על-ידי גידול היצוא (ראה גם תשובות לשאלה 2 לעיל).

781. תובות למס הכנסה

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר האוצר צר ביום ט' בשבט תשל"ח (17 בינואר 1978):

בעתון "דבר" מיום 8 בינואר 1978 פורסם: "נציב מס הכנסה מר אליעזר שילוני הגיע למסקנה שמ- החובות המצטברים במס הכנסה המסתכמים כ-10 מיליארד לירות יש לראות 5.6 מיליארד לירות כחובות אבודים שאותם יש למחוק".

ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם הפירסום בעתון תואם את המציאות?
2. אם כן, האם הודעתו של נציב מס הכנסה מבטאת את מדיניות משרד האוצר?
3. מי הם בעלי החובות שאת חובותיהם המסתכמים ב-6.5 מיליארד לירות מציע נציב מס הכנסה למחוק?
4. מה גרם להצטברות חוב של 10.5 מיליארד לירות למס הכנסה?
5. אילו אמצעים נקט ועומד לנקוט משרד האוצר כדי להבטיח גביית החובות למס הכנסה?

סגן שר האוצר י. פלומין:

1. התשובה היא לא. הידיעה אינה מדויקת.
2. התשובה היא לא. הידיעה אינה מדויקת. מדיניות האוצר וההנחיות שיש לנציב מס הכנסה הן לגבות מאקסימום חובות שרק ניתן.
3. אין כוונת האוצר למחוק חובות, הידיעה אינה מדויקת.

4. בחינה מעמיקה יותר מעלה כי מתוך 10.5 מיליארד לירות יש חובות של 3.7 מיליארד לירות מס רכוש הכולל יתרות מס מימון רכש משנים קודמות. ביתרות אלה כלולים גם מוסדות ציבור, רשויות מקומיות ומוסדות דת, תרבות וסעד שחובותיהם יימחקו לאחר שימציאו פרטים ונתונים מלאים בהתאם לחוק. היתרה הנוספת, כ-7 מיליארד לירות, כוללת גם ניכויים מעובדים על שכר ומס מעסיקים מהתורשים של השנה השוטפת, שלא שולם על-ידי מלכ"רים או מוסדות ורשויות מקומיות הסמוכים בתקציבם לשולחן הממשלה. יתרת החוב של עצמאים וחברות בהחלט מהווה "מלאי סביר" לגביית של כ-700 מיליון לירות לחודש.

במשך שנת הכספים למלוא הזיכוי בעד כל השנה בגין נקודות אלה. כתוצאה מכך ניתנת הקלה ניכרת בתשלום מס הכנסה לחיילים המשתחררים משירות סדיר. הסדר זה נעשה מאחר שחיילים בשירות סדיר לא זוכים לנצל את נקודות הזיכוי המגיעות במשך שירותם. חיילים המשתחררים במשך שנת הכספים יזכו לים לפנות לפקיד שומה בבקשה לקבלת אישור על זיכוי מס מוקדם. לפי האמור לעיל אין כל צורך בהגדלת הפטור שאינו קיים.

780. השקעות במשק

חברת-הכנסת ש. פלאטשרון שאלה את שר האוצר ביום ט' בשבט תשל"ח (17 בינואר 1978):

שר האוצר הביע פעמים רבות את רצונו להגביר את זרם ההשקעות במשק ובעיקר את ההשקעות מחוץ-לארץ וכן לאפשר את חידוש הפיתוח והצמיחה הכלכלית של המשק. בעתון "הארץ" מיום 6 בינואר 1978 נטען כי שר האוצר מרסן את המשק במקום לעודד את צמיחתו.

ברצוני לשאול:

1. האם חל גידול בהשקעות מחוץ-לארץ במשק מאז הוכרו על המדיניות הכלכלית החדשה?
 2. האם יש לאוצר תכנית לעודד את היצוא מבלי לחזור לשיטת התמריצים והאם ניתן לתכנית זו ביטוי בתקציב 1978/79?
 3. כיצד יעודד משרד האוצר השקעות חדשות במשק מעבר להפניית יומים לשוק ההון?
 4. אם בתקציב 1978/79 אין הקצאות מספיקות של משאבים להשקעות וליצוא, על איהו בסיס אחר מתכוון האוצר לחדש את הצמיחה הכלכלית במשק?
- תשובת סגן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אין סתירה בדברי שר האוצר. מצד אחד, מגמת המדיניות היא לעודד השקעות בתעשיות יצוא והשקעות מחוץ-לארץ. מצד שני, אימצה הממשלה מדיניות של ריסון הביקושים המקומיים, ובכלל זה ריסון השקעות בלתי מועדפות; כלומר, השקעות שאינן מיועדות לתעשיות יצוא ולתעשיות המחליפות יבוא ושי-אינן מוקמות באזורי פיתוח.

לשאלה 1: מוקדם מדי להעריך את השפעת המדיניות החדשה על ההשקעות מחוץ-לארץ, שכן הביטוי שלה תכניות השקעה חדשות היא תהליך ממושך. אולם אפשר להגיד כבר עתה, שחל מפנה במידת ההתעניינות של משקיעים בכוח באפשרויות השקעה בישראל. זאת אנו למדים מהדברים המגיעים אלינו ממשרדי רשות ההשקעות בחוץ-לארץ וממשקיעים בכוח המבקרים בישראל.

לשאלה 2: לאחר ביטול התמריצים ליצוא בעקבות הרפורמה בתחום מטבע-החוץ ניתנת עיקרה של התמריצה ליצוא באמצעות שער החליפין, אשר מפצה כוח הרפורמה בתחום מטבע-החוץ ניתנת עיקרה של התמריצה ליצוא. יועד סכום של 200 מיליון לירות לעידוד היצוא. סכום זה יוצא להשתתפות בהוצאות הובלה וביטוח, לתערוכות וירידים, לתיגבור הנציגות

3 ביולי 1977 והאחרונה ביום 5 במארס 1978.

שאלה 3: על סדר-יומה של הוועדה עומדים 15 סעיפים.

שאלה 4: היועץ המשפטי לממשלה לשעבר, מר מאיר שמגר, קבע בחוות-דעת בעניין רציפות החלטות ופעולות של ועדות שרים: "לגבי הצעות תזכירים, תזכירים והצעות חוק, כל עוד הטיפול במשרדים לא תהיה רציפות אלא אם השר יחליט שתהיה רציפות. בהצעות הנמצאות כבר בממשלה לא תהיה רציפות אלא אם ביקש זאת השר". כיום עומדים על סדר-יומה של הוועדה שלושה סעיפים שהונחו על שולחנה על-ידי הממשלה הקודמת.

816. נסיעות לחוץ-לארץ

חבר-הכנסת י. זכאי שאל את שר האוצר ביום י"ז בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

הובא לידיעתו שהמפקח על הבנקים בבנק יש-ראל מר עודד מסר נסע לפתיחת סניף בנק הפועלים בלוס-אנג'לס שבארצות-הברית.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. האם הידיעה הזאת נכונה?
2. אם כן, על חשבון מי נסע?
3. כמה עלתה נסיעה זו?
4. האם יש הצדקה לנסיעות כאלה?

תשובת פנן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

המפקח על הבנקים נסע לביקור עבודה בסיניפי הבנקים הישראליים בארצות-הברית הנתונים לפי קוחנו. כמו כן קיים מר מסר כמה ישיבות עסקיות עם גורמי הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית וה"פדרל רורב בנק". בהודמנות זו נכח מר מסר גם בטקס פתיחת סניף בנק הפועלים בלוס-אנג'לס.

נסיעתו של המפקח על הבנקים היתה בתפ-קיד ומומנה על-ידי בנק ישראל.

עם התפתחות פעילותה של הבנקאות הישראלית בחוץ-לארץ הכרחי לדעתנו שהמפקח על הבנקים יבקר שם מדי פעם.

817. דירות שרד

חבר-הכנסת י. זכאי שאל את שר האוצר ביום י"ז בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

ועדת הכספים של הכנסת אישרה לפני שלושה שבועות את בקשתו של ראש אגף התקציבים לאשר תוספת הוצאה של מיליון לירות לרכישת דירת שרד לנשיא בית-המשפט העליון. הסכום הוצא מהרורה הכללית.

בעתון "מעריב" מיום 17 בינואר 1978 נמסר כי שר האוצר הורה למכור מספר דירות שרד שבי-בעלות הממשלה. לפי דברי שר האוצר שנמסרו לסו-פר "מעריב" יש לממשלה עודף בדירות שרד.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

5. לאחרונה התארגן האגף על יחידותיו לפעולות ביקורת בעסקים ופעולות מיוחדות לאכיפת הגבייה אצל סרבנים ובעלי חוב גדולים. בחודש האחרון בל-בד נערכו אלפי פעולות מהסוג הנ"ל, שהניבו תוצאות חיוביות ביותר.

782. תשלום מס על יבוא משוריות ליהלומים

חבר-הכנסת נ. פדר שאל את שר האוצר ביום ט' בשבט תשל"ח (17 בינואר 1978):

בעתונות נמסר כי מזה שנים רבות מייבאת הת-אחדות תעשייני היהלומים משוריות ליהלומים מבל-גיה ומוכרת אותם ליצרנים ולמלטשות בענף בלי להצהיר על פעילות עסקית זו לפני רשויות המס וללא תשלום מס הכנסה או מס ערך מוסף כחוק.

אבקש את השר להשיב לי:

- א. האם נכונה ידיעה זו לפרטיה?
- ב. אם כן, מדוע מעלים משרד האוצר עין מהת-חמקות והשתמטות זו מתשלום מסים?
- ג. מה בדעתו לעשות לתיקון המעוות?

הי"ר י. מ. אברמוביץ:

אבקש את סגן שר האוצר להשיב לשאלתה מס' 782. הואיל וחבר-הכנסת פדר איננו באולם, אבקש להעביר את התשובה לפרוטוקול.

משה עמאר (המערך):

אני מבקש, אם אפשר, שהתשובה תוקרא.

פנן שר האוצר י. פלומין:
בבקשה.

א. אגף מס הכנסה מודע לנושא של יבוא משור-ריות ומכירת חמרי עזר אחרים על-ידי התאחדות תעשייני היהלומים בישראל.

ב. להתאחדות תעשייני היהלומים יש תיק באגף מס הכנסה ובו היא מחוייבת בתשלום מסים על הכנסותיה, כולל הכנסות מיבוא זה. הכנסותיה, בכלל הכנסות מיבוא זה.

815. ישיבות ועדת השרים לענייני כלכלה

חבר-הכנסת י. זכאי שאל את שר האוצר ביום י"ז בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. כמה ישיבות קיימה ועדת השרים לענייני כל-כלה מאז הוקמה?
2. כמה זמן לא קיימה ישיבות?
3. כמה סעיפים יש על סדר-יומה?
4. מהממשלה הקודמת הועברו לוועדה זו 32 סעי-פים. בכמה מהם דנה הוועדה עד היום?

תשובת פנן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות 1—2: ועדת השרים לענייני כלכלה קיי-מה עד כה 17 ישיבות. הראשונה התקיימה ביום

חדש, קשה מאוד לאמוד מראש את הביקוש לו על-פי קריטריונים אובייקטיביים. הכלל הנקוט בידי החבר-רה במקרים של עודף ביקוש הוא "ראשון מזמין ראשון מקבל", וזאת כדי לא להפלות בין המזמין-נים; (3) החברה עושה ככל יכלתה כדי לקצר את מועד האספקה של מוצריה השונים על-ידי הנהגת שיפורים בהליכי ההזמנות. עם זאת קיימת תלות ביצרנים חיצוניים המחייבת לשנות לעתים את לוחות הזמנים; (4) הזמנתו של חבר-הכנסת יצחקי התקבלה בחברה הממשלתית למטבעות ומדליות בתאריך 25 בספטמבר 1977 והאלבום נשלח אליו ב-26 בינואר 1978. החברה חוזרת על התנצלותה בפני חבר-הכנסת יצחקי, שאותה הביעה במכתבה אליו מיום 29 בד-צמבר 1977, על האחר שחל בביצוע הזמנתו.

819. מועד התשלום של נזקי תאונות רכב מבוטח

חבר-הכנסת נ. פדר שאל את שר האוצר ביום י"ז בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

הרשות המרכזית לצרכנות הביעה ביקורת על הנוהל המקובל על-ידי חברות הביטוח לכסות נזקי תאונות רכב של מבוטחים באיחור של 30 עד 90 יום מתאריך הגשת הקבלות וסיום מלאכת השיפוצים. מבוטחים רבים אינם יכולים להשיג את המימון והם נאלצים להשאיר את הרכב במוסך זמן רב או לגייס כסף שבעבורו הם משלמים ריבית קצוצה. מאחר שחברות הביטוח גוברות את התעריפים מראש ואף מש-קיעות את הכסף בניירות ערך צמודים, אין כל סיבה שהנטל יפול דווקא על כתפי הצרכן שאין ביכולתו להתמודד עם גיוס רבבות לירות.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

המוכן כבודו לנקוט אמצעים כדי לשנות נוהלים אלו של חברות הביטוח, ואם כן, אילו אמצעים ומתי?

תשובת פגן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

המפקח על הביטוח החל לאחרונה בפעולה שנו-עדה לפתור או לפחות לצמצם מאוד את הבעיה שמעלה חבר-הכנסת פדר. עתה נמצאות בדיון שתי הצעות המשלימות זו את זו: (א) הנהגת נוהל של-פיו ישלמו חברות הביטוח מקדמות על חשבון הפי-צויים הכוללים המגיעים לבעל הרכב. בכך יועמד לרשות בעל הרכב הסכום המלא או העיקרי הדרוש לו כדי לשלם לבעל המוסך; (ב) הנהגת תשלום ריבית על כל עיכוב מצד חברות הביטוח ביישוב החביעה, שתמנע את האינטרס הכלכלי לעכב את תשלום הפיצויים.

ראוי לציין כי בחינתה של תביעת פיצויים כרו-כה בפעולה אדמיניסטרטיבית, שעלולה להימשך מס-פר ימים ולעתים גם מספר שבועות. בייחוד מת-עכב הפיצוי כאשר קיים חשש כי המוסך תיקן ב"אותה הזדמנות" גם ליקויים שאינם קשורים בתאונה או כאשר מתברר שהרכב לא היה מבוטח בערכו המ-לא. משרדנו חותר איפוא לפתרונות שמצד אחד יפ-תרו את בעיותיו של בעל הרכב אך יחד עם זאת יספקו צרכים מוצדקים של חברות הביטוח.

1. האם ההודעה בעתון "מעריב" היא נכונה?
2. אם כן, כמה זירות שרד יש בבעלות הממ-שלה?
3. כמה מהן פנויות ומה עושים בהן?
4. אם יש זירות שרד פנויות מדוע צריך לר-כוש דירה נוספת במיליון לירות?

תשובת פגן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הידיעה אינה מדויקת.
2. בבעלות הממשלה עשר זירות שרד.
3. תשע זירות שרד תפוסות. דירה אחת, שהיתה שייכת לסגן ראש הממשלה לשעבר, חבר-הכנסת יגאל אלון, והנמצאת ברובע היהודי בעיר העתיקה, פנויה.
4. נשיא בית-המשפט העליון, השופט זוסמן, גר עד כה בדירה שכורה. על-פי אישור רפואי חייב הד"ר זוסמן להתגורר בדירה בקומת קרקע, והוא ביקש להימנע מהטילטולים הכרוכים בהעברתו מדירה לדירה עקב מגבלות הסכמי השכירות. לכן הוגשה הבקשה לשיחרור תקציבי שיאפשר רכישת דירה לד"ר זוסמן. בינתיים בוטלה העסקה וד"ר זוסמן יקבל דיור במבנה המשמש כיום את משרדי המכון להוראה.

818. פיגור באספקה של החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות

חבר-הכנסת י. יצחקי שאל את שר האוצר ביום י"ז בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות נהגת לג-בות כספים ממנוייה חודשים מספר לפני הנפקת מט-בע חדש.

לפני כ-4 חודשים הציעה החברה למנוייה תיקים מיוחדים לאוספי המטבעות בסך של כ-500—600 ל-רות. מאחר שהתיקים לא הגיעו למנויים במועד, כתבתי לחברה ונעניתי שאכן הם חשבו שיש בר-שותם כמות הסחורה למנוייהם, אך הם טעו בחישוב.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. כמה זמן מותר לחברה להחזיק בכספי ציבור בלי שהמנויים יקבלו את התמורה?
2. האם הנהלת חברה מכובדת כזו אינה בר-דקת אם יש ברשותה סחורה אם לא לפני שהיא גובה כסף רב ממנויים?

תשובת פגן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות 1—2: (1) האלבום שאליו מתייחסת הש-אילתה הוא פריט חדש אשר הוצע לראשונה לכל מנויי החברה הממשלתית למדליות ומטבעות בחודש אוגוסט 1977. הוכנה מראש כמות מלאי שהיתה צרי-כה להספיק למלא את הביקוש בגל הראשון של ההזמנות. התברר כי הביקוש במועל עולה בהרבה על המלאי שהוכן מראש, דבר שגרם לפיגורים באס-פקת האלבומים למזמנים; (2) היות שמדובר בפריט

ה'תר"י י. מ. אברמוביץ :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת קצב.

משה קצב (הליכוד):

אם סגן שר האוצר מודה שתושבי ערי הפיתוח אמנם משלמים סכומים ניכרים יותר בעבור שירותי תחבורה ותקשורת והוא עולה ומזכיר שיש להם פטור או סיבסוד או הנחה בתשלום מס הכנסה, אולי הוא יסביר לי מה הקשר בין פטור במס הכנסה בערי הפיתוח — ולא כל ערי הפיתוח זוכות בהנחה במס הכנסה — לבין השירותים היקרים יחסית בתחבורה ובתקשורת.

סגן שר האוצר י. פלומין :

הכוונה היתה שצריך לראות את התמונה בכללה. יש כמה שירותים שעקב ריחוק ערי הפיתוח ממרכז הארץ הם מחייבים תשלום גבוה יותר מן המקובל במרכז הארץ. יחד עם זה יש פיצוי ליוקר זה בסעיפי הוצאה אחרים, לרבות הנחה במס.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

האם אפשר לבקש להשיב גם על השאלות שלי?

סגן שר האוצר י. פלומין :

עבר זמנו, בטל קרבנו. אני מוכן לתת לחברת-הכנסת ארבל-אלמזלינו את העתק התשובה.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

לא.

עדיאל אמורי (המערך):

אדוני היושב-ראש, ישיבת ועדת הכספים התארכה ולכן איחרתי ולא יכולתי לשמוע את התשובה. היא לא הוקראה.

ה'תר"י י. מ. אברמוביץ :

בסדר. אבקש לענות לשאלחות של חברת-הכנסת ארבל-אלמזלינו וחברת-הכנסת אמורי.

סגן שר האוצר י. פלומין :

הייתי מבקש להנחות אותי באילו שאלחות מדובר.

ה'תר"י י. מ. אברמוביץ :

אני אגיד לך: שאלתה מס' 652 של חברת-הכנסת ארבל-אלמזלינו וחברת-הכנסת אמורי.

סגן שר האוצר י. פלומין :

זו שאלתה שאני בהחלט שמח לענות עליה. (סגן שר האוצר קורא את התשובה לשאלתה מס' 652, ראה לעיל עמ' 1953).

ה'תר"י י. מ. אברמוביץ :

סגן שר האוצר יקרא את התשובה לשאלתה מס' 716 של חברת-הכנסת ארבל-אלמזלינו.

סגן שר האוצר י. פלומין :

האמת היא שעיקרי התשובה לשאלתה זו זהים לחשובה לשאלתה של חברת-הכנסת קצב שניתנה לפני שתי דקות.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

לא שמעתי אותה.

821. השער של נביית חובות המדינה

חברת-הכנסת ע. אמורי שאל את שר האוצר ביום י"ז בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

לפי איזה שער גובה המדינה מבעלי חוב שלה שקיב"ל הלוואות במטבע-חוץ ושתשלומיהן במטבע ישראלי? אבקש שתשובת השר תתייחס לתאריך כל שהוא בחודש ינואר.

תשובת סגן שר האוצר י. פלומין :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1) הלוואות שניתנו מכספי המדינה במטבע-חוץ נגבות במטבע-חוץ, ולכן שאלת השער אינה קיימת.

2) הלוואות שניתנו בלירות צמודות למטבע-חוץ נגבות על-פי שער החליפין היציג המתפרסם על-ידי בנק ישראל בגין יום הפרעון שנקבע בהסכמים, או בגין יום התשלום בפועל, הגבוה שבשניהם.

822. ההוצאות הנוספות של

התושבים בערי הפיתוח

חברת-הכנסת מ. קצב שאל את שר האוצר ביום י"ז בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

לתושבי ערי הפיתוח הנמצאים בריחוק מהמרכזים העירוניים יש הוצאות נוספות הנובעות מתלוי-תן של ערי הפיתוח במרכזים העירוניים. כך, למשל, תושבי ערי הפיתוח נזקקים יותר לשירותי התחבורה לכיוון המרכזים העירוניים, הוצאות ההובלה הן רבות יותר וכן הוצאות שירותי הטלפון, שכן תושבי ערי הפיתוח משלמים יותר בעבור שירותי הטלפון בשיחות בין-עירוניות כיוון שהם תלויים במרכזים העירוניים. על רקע הגלל יוקר המחיה בערי הפיתוח הוא גבוה יותר.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי:

1. האם השר מסכים לנאמר לעיל?

2. מדוע אין שר האוצר מסכים לערוך מדד מחיר-ים לצרכן, נפרד לערי הפיתוח המרוחקות ממרכזים עירוניים?

סגן שר האוצר י. פלומין :

1. חלק מהשירותים שמקבלים תושבי ערי הפיתוח הם יקרים יחסית, ובמיוחד שירותי התחבורה והתקשורת, עקב הריחוק ממרכז הארץ. יחד עם זאת יש לציין כי התושבים במקומות אלו מקבלים פרי-צוי המתבטא בתחומים שונים כגון: סיבסוד עדיף של תעריפי התחבורה הציבורית, הנחות במס הכנסה, פטור משכר לימוד לחינוך תיכון, סיוע מועדף בדיוור ועוד. כמו כן נעשים מאמצים מתמידים לשפר את אמצעי התחבורה ולמקם שירותי מסחר ומינהל באזורי הפיתוח עצמם.

2. מדד המחירים לצרכן. המתבסס על סקר הוצאות המשפחה כולל גם ישובים עירוניים באזורי הפיתוח, בפרופורציה המתאימה כמובן, איננו סוב-רים שיש הצדקה לערוך מדד ספציפי לאזורים אלו, שהוא דבר הכרוך בהוצאות רבות ותועלתו מוטלת בספק.

1959

הד"ר י. מ. אברמוביץ:
הוא קרא אותה.

סגן שר האוצר י. פלומין:
עניתי כבר עליה משום שחבר כנסת ביקש זאת.

(סגן שר האוצר י. פלומין קורא את התשובה לשאלתה מס' 819, ראה לעיל עמ' 1957).

(סגן שר האוצר י. פלומין קורא את התשובה לשאלתה מס' 821, ראה לעיל עמ' 1958).

הד"ר י. מ. אברמוביץ:
גם חברי-הכנסת אמוראי ביקש זאת. טוב, נחזור.
סגן שר האוצר יקרא את התשובה לשאלתה של חברי-הכנסת עמוס הדר (הורביץ) מס' 717.

הד"ר י. מ. אברמוביץ:
רשות לשאלה נוספת לחברי-הכנסת אמוראי.

עריאל אמוראי (המערך):
לא נעניתי. שאלתי: "לפי איזה שער גובה המדינה מבצעת חוב שלה שקיבלו הלוואות במטבע-חוץ ושתשלומיהם במטבע ישראל? אבקש שתשובת השר תתייחס לתאריך כלשהו במרוצת חודש ינואר." לא ביקשתי תשובה עקרונית אלא ביקשתי לנקוב בשער. אבקש שהיושב-ראש יעמוד על כך שהשאלה שנשאלה תיענה כפי שהשר מתבקש.

סגן שר האוצר י. פלומין:
הייתי מבקש את חברי-הכנסת אמוראי לומר אם יש לו איזה יום מיוחד שלגביו הוא רוצה לדעת את השער.

עריאל אמוראי (המערך):
על כל חודש ינואר.

סגן שר האוצר י. פלומין:
חברי-הכנסת אמוראי, תקבל תשובה בכתב.

עריאל אמוראי (המערך):
לא סתם שאלתי את השאלה. אבקש תשובה לשאלתה מעל במת הכנסת.

סגן שר האוצר י. פלומין:
לפני שהתשובה תינתן מעל במת הכנסת אבקש שחברי-הכנסת אמוראי ישאל שאלה נוספת מעל במת הכנסת.

עריאל אמוראי (המערך):
מה זאת אומרת? שאלתי שאלתה ולא נענית. איזה מין דבר זה?

סגן שר האוצר י. פלומין:
אם לחברי-הכנסת אמוראי יש השגה —

עריאל אמוראי (המערך):
שום השגה. אדוני היושב-ראש, אני מבקש שתינתן תשובה לשאלתה מס' 821. זה הכול. מה ביקשתי לנקוב בשער.

הד"ר י. מ. אברמוביץ:
רגע אחד, אני ביקשתי את תקנון הכנסת. חברי-הכנסת אמוראי, כתוב כאן בתקנון שהשר הנשאל רשאי לדרוש כי השאלה הנוספת תוגש כשאלתה חדשה.

עריאל אמוראי (המערך):
אבל לא שאלתי שאלה נוספת. אני מבקש שהשאלה המקורית תיענה ולא שהתשובה תהיה על משהו אחר לגמרי.

נפתלי פדר (המערך):
אנף שלם, שהיה בישיבת ועדת הכספים שהתארכה, נעדר. אולי תחזור על התשובות?

הד"ר י. מ. אברמוביץ:
גם חברי-הכנסת אמוראי ביקש זאת. טוב, נחזור.
סגן שר האוצר יקרא את התשובה לשאלתה של חברי-הכנסת עמוס הדר (הורביץ) מס' 717.

(סגן שר האוצר קורא את התשובה לשאלתה מס' 717, ראה לעיל עמ' 1954).

שדשנה ארבל-אלמזלינו (המערך):
אדוני היושב-ראש, השאלתה שלי אינה אותה שאלתה של חברי-הכנסת קצב.

סגן שר האוצר י. פלומין:
אני מוכן לקרוא את התשובה.

הד"ר י. מ. אברמוביץ:
בסדר.

(סגן שר האוצר קורא את התשובה לשאלתה מס' 716, ראה לעיל עמ' 1953).

הד"ר י. מ. אברמוביץ:
רשות לשאלה נוספת לחברי-הכנסת ארבל-אלמזלינו.

שדשנה ארבל-אלמזלינו (המערך):
בקעיף 3 הצגתי את השאלה בקשר להגדלת הפיטור ממס הכנסה ולאחרונה, כאשר ביקר שר האוצר בקריית-שמונה, העלה נקודה זו שלא ניתנה לה תשובה.

סגן שר האוצר י. פלומין:
התשובה ניתנה חד-משמעית. אמרתי שנהיה מוכנים לדון בשיפור האפקטיביות של שיטת ההנחות הקיימות.

הד"ר י. מ. אברמוביץ:
אבקש לענות על שאלתה מס' 815 של חברי-הכנסת זכאי, שהיה גם הוא בישיבת ועדת הכספים.

נפתלי פדר (המערך):
אדוני היושב-ראש, גם אני הייתי בישיבת ועדת הכספים.

הד"ר י. מ. אברמוביץ:
בסדר, סגן השר יענה גם על השאלתה שלך.

(סגן שר האוצר י. פלומין קורא את התשובה לשאלתה מס' 815, ראה לעיל עמ' 1956).

(סגן שר האוצר י. פלומין קורא את התשובה לשאלתה מס' 816, ראה לעיל עמ' 1956).

(סגן שר האוצר י. פלומין קורא את התשובה לשאלתה מס' 817, ראה לעיל עמ' 1956).

נפתלי פדר (המערך):
אבקש שסגן השר יענה על השאלתה שלי מס' 782.

חוברת כ"א, ישיבה צ"א

— שאלות ותשובות (קורפו, פלומין, אמוראי, אלוני, אברמוביץ, ארבל-אלמזלינו, נמיר, גרוס) —

4. מה הוא שיעור דמי השכירות השנתי המשולם על-ידי פרקליטות המדינה למר אייזנברג?

5. מה הוא שיעור דמי השכירות השנתי המשולם על-ידי הבנק לפיתוח התעשייה למר אייזנברג?

6. האם לא חושב השר שבשנת מצוקה תקציבית כה קשה אין זה משמש דוגמה יפה לציבור כאשר משרד ממשלתי ובנק ציבורי שוכרים משרדים בבניין המשרדים המפואר והיקר ביותר בתל-אביב?

תשובת סגן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. הנושא אינו בסמכותו ובטיפולו של משרד האוצר.

4. שכר הדירה השנתי המשולם על-ידי פרקליטות המדינה בעבור שכירות משרדים בבניין אסיה-אפריקה בתל-אביב מסתכם ב-449,280 לירות. על-פי חוק זה השכירות צמוד שכר הדירה ב-75%. השטח שנשכר הוא 553 מטר מרובע.

5. לא בטיפול משרד האוצר.

6. שכירות זו בוצעה על-סמך דרישה מפורטת של שר המשפטים אשר נימק בקשתו בכך שבניין אסיה-אפריקה סמוך לבית-המשפט בתל-אביב, וכך ייחסו הוצאות וזמן נסיעה של הפרקליטים, יתאפשר להם להשתמש בשירותי הספרייה שבבית-המשפט ולקיים את ייעוציות עם השופטים. שר המשפטים היה סבור שהחסכון הנגרם שקול, ואף למעלה מזאת, כנגד ההיזק הכרוכה בשכירת המקום היקר יחסית.

866. עבודה בשבת בתחנת המכס בגשר אלנבי

חברת-הכנסת ש. י. גרוס שאל את שר האוצר ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978):

ב"הצופה" מיום י"ב בשבט ש.ז. (20 בינואר 1978) פורסמה תלונה מאת עובדי מכס דתיים בגשר אלנבי על הפעלת תחנת המכס שבמקום לאחר כניסת השבת, דבר המונע מהם לשוב לביתם בלי לחלל את השבת. בגוף הידיעה נאמר, שהגשר אמנם סגור בשבת אבל שעות העבודה בתחנת המכס מסתיימות בשעה 6:00 אחרי-הצהריים.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

א. האם ידיעה זו נכונה?

ב. אם כן, האם אין להקדים את שעות הסגירה של תחנת המכס בגשר אלנבי בימי שישי כדי שהעובדים יספיקו לשוב לביתם לפני כניסת השבת?

ג. האם תתן הוראה להקדים את שעות הסגירה של התחנה בימי שישי מכיוון שהגשר עצמו בין כך סגור לתנועה?

תשובת סגן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. השלטונות הצבאיים והאזרחיים המופקדים על הפעלתם של שני גשרי המעבר שעל הירדן מודעים לרגישות הנושא של עבודת העובדים היהודים בימי ו', ואכן נקבעו סדרי עבודה המאפשרים סיום הטיי

חיים קורפו (הליכוד):
אבל אתה לא כתבת איזו שנה, והשר אינו יכול לדעת. כתוב רק: "חודש ינואר". תאמר באיזו שנה, וסגן השר יענה לך.

סגן שר האוצר י. פלומין:
חברת-הכנסת אמוראי, איבני רוצה להיתפס לקט-נוניות של גיגוני טקס. לו הייתי רוצה להיאחז במה שאמר חברת-הכנסת קורפו, הייתי אומר שזה מתייחס לכל אחד מהתאריכים מ-1948 עד 1978.

עדיאל אמוראי (המערך):
תענה. אני מבקש תשובה לשאלה שלי.

סגן שר האוצר י. פלומין:
חברת-הכנסת אמוראי, תקבל את התשובה בהתאם. אין לי מה להוסיף על כך.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
אפשר בשבוע הבא לקרוא עוד פעם...

היו"ר י. מ. אברמוביץ:
נא להשיב לשאלתה מס' 865 של חברת-הכנסת נמיר.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):
מה עם השאלתה שלי מס' 781?

היו"ר י. מ. אברמוביץ:
אבקש את סגן השר להשיב על השאלתה הזאת. (סגן שר האוצר י. פלומין קורא את התשובה לשאלתה מס' 781, ראה לעיל עמ' 1955.)

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבל-אלמזלינו.

שושנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

האם סגן השר אינו מוכן למסור מעל במת הכנסת את הרשימה של אותם עצמאים שחובותיהם למס הכנסה גדולים והם עדיין לא שילמו אותם?

סגן שר האוצר י. פלומין:
אם זכרוני אינו מכשיל אותי — וחברת-הכנסת ארבל-אלמזלינו ודאי תתקן לי אם אני טועה — לפי סעיפי פקודת מס הכנסה, פרטים שיש לנו לגבי נישומים ספציפיים הם חסויים.

865. בניין אסיה-אפריקה

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר האוצר ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978):

אודה לשר אם ישיב לי:

1. מה היה הסכום הכולל של בניית בניין אסיה-אפריקה בתל-אביב?

2. מה היה סכום ההלוואות שהעניקה הממשלה למר אייזנברג לצורך הקמת בניין זה ובאילו תנאים?

3. האם סכום ההלוואות והתנאים שבהם ניתנו זהים לתנאי מימון הניתנים לכל בניין משרדים פרטי הנבנה בתל-אביב?

תים הציבוריים נמוך בדרך כלל ממספר השעות הנהוג בתעשייה. הסכמי העבודה במגננון הציבורי מדבר רים על 42, 38 ואף 30 שעות עבודה בשבוע. מור רים עובדים 30 שעות בשבוע.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. האם היקף החוב הלאומי החיצוני איננו מור ייב את עובדי השירותים לעבוד לפחות אותו מספר שעות כעובדי הייצור?

2. האם לדעת השר מתאימה מציאות זו לסיסמה "עם הפנים לייצור" שבה הוא דוגל?

3. מדוע אי-אפשר להורות על הגדלת מספר שעות העבודה במגננון הציבורי מייד?

תשובת סגן שר האוצר י. פלומין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1—2. אין המציאות שעליה הנך מורה במכתבך עולה בקנה אחד עם מדיניות הכלכלית של ממשלה זו. לית מאן דפליג כי לפחות יש להשוות את מספר שעות העבודה השבועיות של עובדי השירותים הציבוריים עם אלו של עובדי הייצור.

3. אין תשוואת שעות העבודה כנ"ל יכולה להיות עשות מכוח הוראה חד-צדדית של הממשלה. שינוי זה בתנאי עבודתם של העובדים יכול לבוא רק מתוך משא-ומתן עם נציגיהם, קרי ההסתדרות. בכוונתנו להביא עניין זה כדרישה מצד המעסיקים בעת המ- שאומתן על הסכמי העבודה החדשים שתחולתם מיום 1 באפריל 1978 ושר האוצר כבר הצהיר על כך.

939. התארגנות קארטלית של חברות ביטוח חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר האוצר ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978):

בעתון "מעריב" התפרסמה השבוע ידיעה לפיה מת- ארגנות חברות הביטוח הגדולות במדינה, "הסנה", "מגדל בנין", "הפניקס", "ציון", "אריה" ו"סוקרי- טס" בהתארגנות קארטלית הנוגדת את החוק. מאחר שהפיקוח על חברות הביטוח נתון לאוצר, אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם היא נכונה, מה עושה משרד האוצר למ- ניעת התארגנות זו שמשמעותה קיפוח ציבור המ- בוטחים?

סגן שר האוצר י. פלומין:

1—2. היה ניסיון להתארגנות שלא התממש. הת- ערבותם המהירה של המפקח על הביטוח ושל המ- מונה על ההגבלים העסקיים במשרד המסחר, התע- שיה והתיירות בוודאי תרמה לכך שההתארגנות לא התממשה.

940. עבודה בשבת במספרות ממשלתיות

חברת-הכנסת ש. לורינץ שאל את שר האוצר ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978):

במכרו מס' 38/77 שפורסם עלידי בנק ישראל נאמר, שדרושים מועדמים לשלושה תפקידים בכירים בהפעלת מחשב. בין התנאים והכישורים שנדרשו מאת המועדמים יש סעיף מיוחד שדורש מהם "נכונות

פול בכל העוברים והשבים במועד סביר כדי לאפשר לעובדים להגיע לבתיהם טרם כניסת השבת.

ב. עם זאת מיותר לציין כי גשרי המעבר הם נקודות מעבר בעלות רגישות מאספקטים שונים, המחיי- בות בדיקות מדוקדקות אצל הנכנסים ושתנאי הע- בודה שבהן תלויים גם בתנאי תקשורת יומיומיים בינינו לבין הירדנים שמצדו השני של הגשר; לפיכך קורה כי לעתים רחוקות נוצר מצב שעליו אין לנו שליטה, כשהמבקרים שוהים כבר בתחום הגשר ואין בידינו ברירה אלא לערוך את הבדיקות ולהעניק להם את הטיפול הדרוש מעבר למועד הרצוי לנו.

ג. על-כל-פנים השלטונות עשו ועושים כל שב- יכולתם כדי להבטיח שהעובדים היהודים יגיעו לב- תיהם לפני כניסת השבת.

867. סכומי ההימורים בישראל

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזילינו שאלה את שר הא- צר ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978):

מדי שבוע מתפרסמות ידיעות על הגדלת סכומי הוכייה ב"ספורטוט" וב"לוטו" ובימים האחרונים הג- דל גם הפרס לזוכים ב"פיס".

נוכח ריבוי הכספים המוצאים עלידי אורחי מדי- נת ישראל בהימורים אלה וההשלכות מכך הן מב- חינה לכלכלית והן מבחינה חברתית, ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. בכמה הסתכמו הכנסות ה"פיס", ה"לוטו" וה- "ספורטוט", כל אחד בנפרד, במחצית הראשונה של שנת 1977?

2. בכמה הסתכמו במחצית השנייה של שנת 1977?

3. האם נערך מחקר מה גודל ההוצאה של שכ- בות האוכלוסיה השונות בהימורים אלה?

4. האם יש נתונים המראים את גובה ההו- צאה של נתמכי הסעד בהימורים אלה?

סגן שר האוצר י. פלומין:

1. במחצית הראשונה של שנת 1977 הסתכמו הכנסות ה"פיס", ה"לוטו" וה"ספורטוט" כלהלן: "פיס" — 161,113,102 לירות, "לוטו" — 102,101,457 ל- יר, "ספורטוט" — 263,412,559 לירות.

2. במחצית השנייה של שנת 1977 הסתכמו ההכ- נסות כלהלן: "פיס" — 168,596,790 לירות, "לוטו" — 109,580,024 לירות, "ספורטוט" — 278,176,814 לירות.

3. למיטב ידיעתנו לא נערך מחקר כזה בשנים האחרונות.

4. אין נתונים כאלה לגבי השנים האחרונות.

937. מספר שעות העבודה של עובדי השירותים

חברת-הכנסת ז. ורטהיימר שאל את שר האוצר ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978):

מספר שעות העבודה במשרדי הממשלה ובשירו-

פגן שר האוצר י. פלומין :

1-2. משרד החינוך והתרבות ומשרד האוצר קיימו ביניהם דיונים ממושכים על תקציב התייסקריות למשרד החינוך והתרבות. הדיונים נסבו על סכום של כ-750 מיליון לירות שהיה מורכב מעשרות רבות של פרטי הוצאה. הדיונים על נושא זה והכנת האישור נעשו באותו זמן שבו עסקו עובדי אגף התקציבים, משרד החינוך ועובדי המיכון באוצר בהכנת הצעת התקציב ל-1978.

3-4. מסיבה זו התעכבו הסיכומים הסופיים על תקציב התייסקריות וכן התעכבה הכנתו של האישור. מכל-מקום האישור יצא לפני כשבעים והעניין סודר. סכום נוסף של 150 מיליון לירות, עודפי תקציב רגיל משנת 1976, נשלח לאישור ועדת הכספים של הכנסת לפני כשבעים ?

הו"ר י. מ. אברמוביץ :
רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו.

ד"ר שנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):
האם אפשר להבין מדברי התשובה של סגן השר שהחוב חוסל כליל ושהוא לא נכלל במסגרת התקציב של השנה הבאה ?

פגן שר האוצר י. פלומין :
החוב שעליו הוסכם בין שני הצדדים חוסל.

970. שכר הלימוד בבתי-הספר התיכון

חברת-הכנסת ה. זיידל שאל את שר האוצר ביום ב' באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978):
אבקש להשיב לי :

א. האם נכון הדבר שמשרדך מציע להעלות את שכר הלימוד בבתי-הספר התיכונים בשנת הלימודים הבאה ב-60%-70% — כלומר, ב-11-12 אלף לירות לשנה ?

ב. אם כן, האם אין בהצעה זו נסיגה משמעותית מהתקדמותה של מערכת החינוך ?

ג. האם משרדך מוכן לשקול הנחה בשכר ליימוד תיכון למשתכרים עד 5,000 לירות לחודש ?
ד. האם עיבד האוצר הצעות אחרות בנושא זה ?

תשובת פגן שר האוצר י. פלומין :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א-ב. העלאה של 60%-70% משמעותה תוספת של כ-3,600-4,000 לירות ומכאן שגם בשיעור כזה שכר הלימוד לא יהיה יותר מאשר 10,000 לירות. האוצר לא שוקל ולא הציע העלאה בשיעור כזה. תקציב המדינה בנוי בהנחה ששכר הלימוד יועלה בהתאם לתייסקריות שכר הלימוד. כידוע מגיע התקציב התייסקריות של 33%-36%, תלוי בסוג ההוצאה.

ג-ד. כל נושא שכר הלימוד נמצא כיום בבחינה מחודשת בעקבות המלצות "ועדת רוטר" שבחנה את נושא שכר הלימוד בחינוך העל-יסודי.

לעבודה במשמרות ובשעות נוספות, כולל ימי מנוחה ומועדים. יש להניח, שהכוונה לשבחות, כשם שהחוק משתמש במונח "ימי מנוחה" לגבי השבת.

ברצוני שכבוד השר יזיל להשיב לי :

1. האם ידיעה זו נכונה ?

2. אם כן, האין זו הוכחה שמחשבים במוסדות ממלכתיים פועלים בשבת, בניגוד לחוק שעות העבודה והמנוחה ?

3. האם אינך רואה במכרז זה אפליה כלפי שומרי שבת שלא יוכלו להציג את מועמדותם למשרות האמורות ?

4. מה בדעתך לעשות כדי למנוע חילול שבת על-ידי מחשבים במוסדות ממלכתיים ?

תשובת פגן שר האוצר י. פלומין :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות 1-4 : (א) שירותי המחשב של בנק יש-ראל אינם מופעלים בשבתות ובחגים ; (ב) עד היום היה בנק ישראל קשור למחשב ממשלתי, וברור מאליו שלא נתבצעה כל עבודה בשבת או בחג. כך ינהג גם להבא, עם הפעלת מחשב עצמאי בבנק ישראל. עם זאת שירותי המיכון של הבנק פועלים במוצאי-שבת ובמוצאי-חג, שבהם מופעל גם המחשב הממלכתי. ידוע לנו כי בכל מקרה שבו תידרש עבודה בשבת או בחג יהיה על הבנק לפעול על-פי החוק ולבקש היתר מיוחד ; (ג) בנק ישראל אינו מפלה לרעה מועמדים על רקע השקפה דתית או פוליטית, והיא רואה לכך הוא המספר הלא מבוטל של עובדים שומרי מצוות המועסקים בשירותי המיכון וביתר מחלקות הבנק ; (ד) המודעה שפורסמה בעתון נתכוונה לאפשרות של עבודה במוצאי-שבת ובמוצאי-חג, ובשום מקרה לא בשבת או בחג, שעליהם, כאמור, שומר בנק ישראל כעל יום המנוחה על-פי החוק ; (ה) להבא ידאג בנק ישראל לתיקון הנוסח על מנת למנוע אי-הבנות.

969. חובות משרד האוצר למשרד החינוך

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר האוצר ביום ב' באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978):

בעתון "על המשמר" מיום 26 בינואר 1978 פורסם : "משרד האוצר חייב למשרד החינוך 1 מיליארד לירות, אמר לכתבנו מנהל אגף התייסקריות והתקציב במשרד החינוך והתרבות, מר מירון, בתגובה על השאלה מיהו אחראי לסכנת ההתמוטטות האורבת לשרותי החינוך ברשויות המקומיות."

נוכח חומרת האשמה שהוטחה כלפי משרד האוצר, ברצוני לשאול את כבוד השר :

1. האם הפירסום בעתון תואם את המציאות ?
2. אם כן, מה גודל החוב שחייב משרד האוצר למשרד החינוך ?

3. מה הסיבות להתהוות חוב כה גדול ?

4. האם קיימת תכנית לסילוק החוב בעתיד הקרוב ?

994. מכירת סחורות דרום-אפריקניות
עלי ידי ישראל

חברת הכנסת ש. ארבלי-אלמזולינו שאלה את שר האוצר ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978):
בעתון "מעריב" מיום 8 בפברואר 1978 פורסמה כתבה מסופר עתון בדרום-אפריקה שבה נאמר, ששר האוצר הציע לאנשי עסקים דרום-אפריקנים "חבילה מושכת" ליצוא סחורות דרום-אפריקניות למדינות השוק האירופי המשותף וארצות-הברית. נוכח העובדה שבי-עבר הכחישה ישראל בתוקף כי היא מפקירה את מעמדה כחברה נספחת בשוק האירופי למדינות אחרות והנזק העולל להיגרם לקשריה של ישראל בשוק האירופי, ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם הפירסום בעתון תואם את המציאות?
2. אם כן, מה היו הנימוקים של כבודו בהציעו עיסקה זו לאנשי עסקים בדרום-אפריקה?
3. האם מכירת תוצרת דרום-אפריקנית באמצעות ישראל למדינות השוק המשותף איננה מסכנת את מעמדה של ישראל באירגון זה?

פנן שר האוצר י. פלומין:

1. הפירסום נכון בחלקו. מה שנאמר הוא כי לישראל כוח משיכה להשקעות חוץ בשל האפשרות לייצא מישראל לארצות השוק המשותף מוצרים תעשייתיים הנהנים מפטור מלא ממכס.

2. הצעת שר האוצר אינה ייחודית למשקיעים מדרום-אפריקה. הצעות ברוח זו העלינו בפני משרד קיעים אמריקנים או מארצות אירופה שמחוץ לשוק המשותף.

3. אין מדובר בתוצרת דרום-אפריקנית. מהפטור ממכס נהנים רק מוצרים ישראליים, כלומר שיש בהם שיעור גבוה של ערך מוסף ישראלי. בעניין זה יש כללי פיקוח ברורים ואין לישראל יכולת או כוונה לעקוף אותם.

אגב, דברים ברוח זו כבר נאמרו בדרום-אפריקה על-ידי משלחת של אוניברסיטת תל-אביב, שאף היא הדגישה את כוח המשיכה של ישראל בשל היותה חברה באזור הסחר החפשי של השוק.

הד"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבלי-אלמזולינו.

ששנה ארבלי-אלמזולינו (המערך):

האם הודעתו של שר האוצר לא גרמה מבוכה בעקבות ההודעה הנשמעת כיום?

פנן שר האוצר י. פלומין:

מבוכה? לי לא ידוע על כל מבוכה שנגרמה במוסדות השוק האירופי המשותף ובמוסדות רשמיים אחרים, אם זו הכוונה של חברת-הכנסת ארבלי-אלמזולינו.

995. רוחי הבנקים

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאלה את שר האוצר ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978):

הציבור בכללותו שומע, מזה זמן רב וללא הפ-

993. הסכם נידודת נכים

חברת-הכנסת ש. ארבלי-אלמזולינו שאלה את שר האוצר ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978):
לפני שמונה חודשים נחתם בין המוסד לביטוח לאומי ובין משרד האוצר הסכם, שבו נקבעו זכויות לנכים להשתתפות באחזקת רכב הדרוש להם לצורך נידודת. בסעיף 29 להסכם נקבע כי תוך 90 יום יקבע שר האוצר יחד עם המוסד לביטוח לאומי כללים לגבי היקף הסייע שלו יהיו זכאים מוגבלים בניידות, שנקבעה להם דרגת נכות של 80% לפחות וטרם הגיעו לגיל 18 והלומדים באופן סדיר מחוץ לביתם ואינם זכאים לקציבת נידודת.

לאור חשיבות הנושא מבחינה הומניטארית לציבור זה של נכים, אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. האם נקבעו הכללים האמורים כמתחייב בהסכם נידודת נכים (סעיף 29)?
2. אם כן, מתי נקבעו, מה תכנם של הכללים ומה מועד תחולתם?
3. אם לא נקבעו כללים, מה הן הסיבות לכך?
4. מתי ייקבעו הכללים כדי למנוע מהנכים סבל מיותר הנגרם בשל הסחבת המתמשכת?

פנן שר האוצר י. פלומין:

1-2. עדיין לא.

3. לדעת האוצר, הסידורים הקיימים להסעת תלמידים נכים הם מניחים את הדעת. אין כיום תלמידים נכים שלא מגיעים למקומות לימודיהם וזאת בזכות מערכת ההסעות המסופעות שמקיימות הרשויות המקומיות והממשלה.

4. שר האוצר ושר העבודה והרווחה החליטו לפסק בנושא תוך שבועות מספר.

הד"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבלי-אלמזולינו.

ששנה ארבלי-אלמזולינו (המערך):

אני מצטער מאוד, ציטטתי בשאלתה סעיף של הסכם אשר נחתם בין האוצר לבין המוסד לביטוח לאומי, ועל-פיו התקנה הזאת היתה צריכה להיות מותקנת כבר לפני שישה חודשים. שאלתי מדוע לא הותקנה התקנה ותאם יש בדעת האוצר להתקין אותה בהקדם האפשרי. זו עבירה על החוק, השר לא מבצע את החוק. זאת תשובה מתחמקת, אני מצטער מאוד. היה גם פסק-דין של בית-המשפט בעניין זה.

פנן שר האוצר י. פלומין:

התשובה ניתנה בפסקה 3. בפסק-דין של בית המשפט דווקא זכינו. ישנן המלצות של בית-המשפט, אבל פסק-הדין לגופו היה לטובת המוסד לביטוח לאומי.

ששנה ארבלי-אלמזולינו (המערך):

מתי תביאו את התקנות לאישור הוועדה?

פנן שר האוצר י. פלומין:

התשובה ניתנה בפסקה 4 של תשובתי הנ"ל.

1028. התרחבות מערכת הבנקאות

חברת הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו שאלה את שר האוצר ביום ח' באדר א' תשל"ח (15 בפברואר 1978):

נוכח הביקורת שהושמעה על התרחבות מעבר לר-צוי וההכרחי במערכת הבנקאות ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. כמה סניפי בנקים חדשים נפתחו בשנת 1977?
2. בכמה גדל מספר העובדים בבנקים בשנת 1977?

3. בכמה הסתכם שכר העבודה ששולם על-ידי הבנקים השונים בשנת 1977?

4. כמה עובדי בנקים יש על כל 10,000 גוש בישראל?

פנן שר האוצר י. פלומין:

1. בשנת 1977 נפתחו בסך-הכול 17 סניפים חדשים בסקטור היהודי ועוד 4 סניפים בסקטור הערבי. בנוסף לסניפים הנ"ל נפתחו בבתי-מלון חדשים 4 דלפקים לשירותם של התיירים וסניף חלקי אחד (או-טרי-בנק) בתחנת דלק לצורך ניסוי יעילותם של סניפים מסוג זה.

2. אין עדיין נתונים סופיים בגידון, אומדן גידול מצבת העובדים (ממוצע שנתיים) בשנת 1977 לעומת שנת 1976 מוערך בכ-8%.

3. אין בידינו עדיין נתונים על כך. מועד הדי-ווח על נתון זה על-ידי הבנקים עדיין לא הגיע.

4. לפי האומדן שבתשובה לשאלה 2, הרי מצבת העובדים הממוצעת בשנת 1977 בענף הבנקאות המס-חרית תגיע לכ-25,800 עובד. בהתאם לכך יהיה שיעור עובדי הבנקים לכל 10,000 תושבי ישראל בגבולות הקו הירוק כ-71 עובד.

ד"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבל-אלמזלינו.

שרשנה ארבל-אלמזלינו (המערך):

האם לאור המצב שמתהווה במערכת הזאת של בנקים חדשים לבקרים אין בדעת האוצר או אין בדעת של הממשלה לנקוט בפעולה על מנת להקפיא את המצב הקיים?

פנן שר האוצר י. פלומין:

למיטב ידיעתי כל הסניפים שנפתחו בשנת 1977 הם סניפים בעקבות אישורים שניתנו בעבר. אנחנו היום משתדלים עד כמה שניתן לא לאפשר פתיחת סניפים בערים הראשיות ובכל המקומות שאין צורך בהרחבת השירותים לאוכלוסייה. הדבר נתון בידי בנק ישראל.

יחד עם זאת אני מבקש לציין שלא תמיד הבנקים מוכנים לפתוח סניפים באזורים מתבקשים, כגון באזור מסויים שמעבר לגבול הירוק ובו יש לנו היום פנייה ממתיישרים המבקשים פתיחת סניף בנק והבנקים אינם נענים לכך. אני מציין זאת במכוון, לחובתם של הבנקים.

סק, נתונים וניתוחים שלפיהם גורמים הבנקים הון עתק, וזאת לא מהשקעת יסוד עצמית או מניהול יעיל ותבונה רבה אלא מאפשרויות שהמדינה גורמת להם, וביניהן מעסקאות שהממשלה מבצעת באמצעותם, כגון: הנפקות, תכניות חסכון וכדומה, ומה שיטות הכלכליות המעוותות שהונהגו בארץ מאז קום המדינה והושרשו בה. אם נקח שתי דוגמאות בלבד נוכל לראות את הרווחים הקלים והעצומים, שהבנקים נהנו מהם בשנת 1977 ויסודם בהוצאת כספים מכיס האזרחים בצורות שונות והתחרותם שוב לשוק, הפעם בריבית שבהתאם לכל קנה מידה מוסרי מוגדרת כ"ריבית קצוצה" והן:

(1) הבנקים המסחריים הרוויחו מעמלות על תכניות החסכון הצמודות למיניהן וממלת הלוואות ממלכתיות לגופים שונים סכום של מיליארד וחצי לירות.

(2) הרווח המאוחד, לאחר מס, של בנק אחד בלבד, בנק דיסקונט, הסתכם בשנת 1977 ב-256.7 מיליון לירות, גידול של 152.4 אחוזים לעומת שנת 1976.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. האם כבוד השר ער לרווחים הקלים והמופ-רים של הבנקים?

2. האם כבוד השר ער לרווחים העצומים של הבנקים מפעולות שמומנת להם המדינה?

3. האם כבוד השר ער לכך שהבנקים, המרוויחים את כספם בקלות ובשפע, משלמים משכורות לעובדיהם (כולל פקידות) ללא שום יחס למקובל ב"שוק החפשי" ועל-ידי כך מושכים כוחות עבודה מהמשק היצרני ומעבירים אותם לשירותים?

4. מה בדעת כבוד השר לעשות על מנת לתקן את המעוות?

פנן שר האוצר י. פלומין:

1. אם כי הרווחים הנומינאליים של הבנקים הם גבוהים, הרי שרווחים נומינאליים אלה אינם משקפים את הרווחים האמיתיים, אם נקח בחשבון את הסחף האינפלציוני בערכו של הון הבעלים המושקע בבנקים נגיע למסקנה שהרווחים הריאליים, לאחר מס, ברמת הוצאות נתונה, הינם סבירים, ושהתשובה על ההון אינה מגיעה לשיעור התשובה שאליה יכול להגיע כל אורח המפקיד את כספו בהצמדה ובריבית הנהוגה.

2. לפי המידע שבידינו אין בסיס לקביעה כי הבנקים הרוויחו מעמלות על תכניות חסכון והלוואות ממלכתיות סכום של מיליארד וחצי לירות, ולכן אין יסוד לטענה כי רווחי הבנקים מפעולות שמומנת להם הממשלה הם עצומים.

3. השכר הממוצע לעובד בבנקים עלה בשנים האחרונות בקצב איטי במקצת מאשר בענפי המשק היצרניים. אולם, מאחר ורמת השכר בבנקים היתה גם בעבר מן הגבוהות במשק, הנונו בדעה שיש לברר לום את עליית השכר בענף השירותים הפינאנסיים כחלק ממדיניותנו בלימת השכר בשירותים בכלל.

4. ראה תשובתי לסעיפים קודמים.

2. האם בכל גן ובכל בית-ספר יש מיתקן מיוחד נגד זרם?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

1. מכשירי החשמל שבשימוש בית-הספר אינם באחריות משרד החינוך אלא באחריות בית-הספר והרשות המקומית.

בחזור מיוחד תש"ל/1 פירסם משרדנו הוראות הנוגעות לענייני הבטיחות במערכות ומכשירי חשמל. בין היתר נאמר בהוראות החוזר שמערכת החשמל תצויד במערכת הארקה שתבדק מפעם לפעם על-ידי מהנדס חשמל.

2. לא. משרדנו ממליץ שהמערכת הכללית — ולפחות מערכת חדר המלאכה — תצויד במפסיק מגן.

הד"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת יצחקי.

יצחק יצחקי (הליכוד):

האם קיימת יחידה המפקחת על הוראות החוזר הכללי? לא די בכך שיש הוראות של החוזר הכללי, יש צורך לפקח על ביצוען.

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

אבדוק את הדרך שבה אפשר לעקוב אחר ביצוע הדברים.

1042. שיעור שכר-הלימוד בבתי-הספר התיכוניים

חבר-הכנסת י. יצחקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

שכר-הלימוד בבתי-הספר התיכוניים עלול לעלות לסכום של כ-12,000 לירות בשנה.

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

האם ידעה זו נכונה?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

הנושא של שיעור שכר-הלימוד בשנת הלימודים תשל"ט לא הובא עדיין לדיון מוסמך. שיעור שכר-הלימוד יהיה גבוה בהרבה משיעור שכר-הלימוד הנוכחי אם לא יחול שינוי בתפיסת הנושא.

אני מקווה שכבר בשנת תשל"ט יבוטל כליל שכר-הלימוד ובמקומו ייגבו דמי הביטוח לחינוך באמצעות המוסד לביטוח לאומי ובדרך זו תיפתר בעיית הנטל של שכר-הלימוד. אבל, כאמור, גם בנושא זה יש לדון.

1043. גודל ההוצאות על תיקון שמשות בבתי-הספר

חבר-הכנסת י. יצחקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

עיריית חיפה הוציאה ב-1977 סכום של כ-800,000 לירות לתיקון שמשות שבורות בבתי-הספר בעיר — כך אמר חבר הנהלת העירייה מר אהרן שפירא, המחזיק בתיק החינוך בעירייה.

הד"ר י. מ. אברמוביץ:

אני מזמין את שר החינוך והתרבות להשיב על שאלות.

1022. חוסר דיווח בראדיו על החלטת שנתקבלה בכנסת

חבר-הכנסת ק. כהנא שאל את שר החינוך והתרבות ביום ח' באדר א' תשל"ח (15 בפברואר 1978):

בסיום הדיון בכנסת ביום ו' באדר א' תשל"ח טרם הדיון על-ידי שהכנסת קיבלה הצעת החלטת ש"הוצעה על-ידי סיעות הליכוד, ד"ש ומפד"ל, וכן נתקבלה הצעת פועלי אגודת ישראל שהוצעה על-ידי הצעת, שנתקבלה בהחלטת הכנסת, אמרה: הבעיה המרכזית של העם בארץ ובגולה הינה בשיבה ליהדות. ואין יהדות אלא אחת — התורה.

כל מוטבאציה לעלייה ארצה ולהשתרשות בה קשורה בהשקפה יהודית מקורית, ההשקפה ה"תורתית" אשר הינה הבסיס היחיד הבלתי-מעורער ליכולתנו לארץ הזאת. העם בישראל ובגולה נקרא לחזור למקור מחצבתו, לתורה, אשר רק היא תבטיח עתידו ודרכו.

ב"יומן החדשות" ששודר בשידורי הראדיו אמש נמסר רק על קבלת ההחלטת שהוצעה על-ידי הליכוד וחבריו. על קבלת הצעת לא נמסרה אף מלה אחת.

היות שאינני מורשה להניח, אחרי ההצהרות שבאו באחרונה כי אין מקום לצנוזורה ולסתימת-פה של חוג כל שהוא, שהנימה הדתית שבהצעת גרמה להשתתף על-ידי רשות השידור הממלכתית, יורשה לי לשאול:

מה הסיבה שב"יומן החדשות" לא נמסר לכל אזרחי ישראל על החלטת הכנסת הנ"ל, הקוראת את העם בארץ ובגולה לתשובה?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מרשות השידור נמסר לי כי הסיבה שלא דווח על ההצעה שנתקבלה היא שגגה של הכתב. הכתב הנוגע בדבר הביע את צערו על טעותו ורשות השידור מבקשת להצטרף להתנצלות זו.

1041. שמירה על בטיחותן של מערכות חשמל בבתי-הספר

חבר-הכנסת י. יצחקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

כידוע כל מכת חשמל עלולה להיות קטלנית. רוב מקרי האסון בארץ נגרמים על-ידי מנורות ומכשירים חשמליים.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. האם משרד החינוך דאג לכך שמתקנים ומכשירים יהיו מצוידים תמיד בחיבור תקין לאדמה (הארקה)?

3. מה הוא שכרו הממוצע של מורה בתיכון?
4. מה הוא שכרו הממוצע של מנהל בית-ספר תיכון?
5. מה הוא שכרו הממוצע של מורה באוניברסיטה בעל תואר ב.א.?
6. מה הוא שכרו הממוצע של מורה באוניברסיטה בעל תואר מ.א.?
7. מה הוא שכרו הממוצע של מורה באוניברסיטה בעל תואר דוקטור?
8. מה הוא שכרה הממוצע של גננת בישראל?

שרי-החינוך והתרכות ז. המר:

1. 5,617 לירות (1 בינואר 1978).
2. 6,515 לירות.
3. 5,800 לירות.
4. 7,600 לירות.

5-7. דרגות אנשי הסגל האקדמי באוניברסיטאות הן: עוזר הוראה (בעל תואר ב.א. הלומד ללימודי מוסמך), אסיסטנט (בעל תואר מ.א. הלומד ללימודי דוקטוראט), מנכ"ל ללא תואר דוקטור, מנכ"ל בעל תואר דוקטור, מנכ"ל מרצה בכיר, פרופסור-חבר, פרופסור מן המניין.

להלן הנתונים על משכורת ברוטו של אנשי הסגל האקדמי (מעודכנים לאוקטובר 1977):

פרופסור מן המניין 8,415 לירות; פרופסור-חבר 7,659 לירות; מנכ"ל בכיר 6,777 לירות; מנכ"ל (ותק ממוצע 10 שנים) 6,119 לירות; מנכ"ל בעל תואר דוקטור (ותק ממוצע 7 שנים) 5,489 לירות; מנכ"ל ללא תואר דוקטור (ותק ממוצע 5 שנים) 5,209 לירות; אסיסטנט ב' (ותק ממוצע 3 שנים) 5,136 לירות; אסיסטנט א' (ותק ממוצע 2 שנים) 4,630 לירות; עוזר הוראה, משכורתו היא 60% ממשכורתו של אסיסטנט.

נתונים אלה אינם כוללים ספרות מקצועית, קרן השתלמות, מענק שבתון והוצאות רכב וטלפון.

8. 4,900 לירות.

1046. הצורך בהערכת בית-הספר התיכון

המקיף המקום בצומת כברי

חבר-הכנסת מ. קצב שאל את שר החינוך והתרכות ביום ט"ו באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

בצומת כברי עומד לקום בית-ספר תיכון מקיף לילדי הקיבוצים והמושבים באזור.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. מדוע בית-הספר התיכון המקיף לא יוקם בתוך מעלות?
2. כיצד מתיישבת ההחלטה להקים בית-ספר אוו"ר לבני משקים וקיבוצים עם מדיניות האינטגרציה בחינוך?

מדי שנה נגרמים נזקים כבדים בבתי-הספר, ופירסום ממדי הנזקים יסייע בריסון גורמיהם.

לכן אודה לשר אם ישיב לי:

מה הוא הפירוט המדויק של ההוצאות בכל הערים בארץ לתיכון השמשות ומת היא דרך הטיפול בבעיה?

שרי-החינוך והתרכות ז. המר:

בדק-בית, לרבות החלפת שמשות, מתבצע מהתקציבים של הרשויות המקומיות ואין למשרדנו נתונים סטטיסטיים על עלות ההוצאה בכל הארץ.

משרדנו ער לבעיה והקים ועדה לשמירת רכוש במוסדות חינוך, שמחפיקה לבדוק ולהציע הצעות לשיפור המצב. הוועדה תתייחס, כמובן, גם לנושא תיקון שמשות.

1044. הכשרת מורים בהוראת הקריאה

חבר-הכנסת י. יצחקי שאל את שר החינוך והתרכות ביום ט"ו באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

כידוע קיימות במדינת ישראל כ-30 שיטות קריאה. אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. האם כל מורה בישראל מקבל הכשרה מיוחדת בהוראת הקריאה?

2. האם אין צורך בפירסום תקנה מיוחדת שתחייב כל מורה בישראל לעבור קורס מיוחד להוראת הקריאה, בעיקר בשיטות המקובלות?

שרי-החינוך והתרכות ז. המר:

לכל השאלות: במוסדות להכשרת מורים וגננות מתבצעת הכשרת מורים בהוראת הקריאה והיא נערכת לפי מסלולי הכשרה המסלולים העיקריים הם: א. מורים לגיל הרך — לגן-הילדים ולכיתות א'—ב'; ב. מורים לבית-הספר היסודי — לכיתות ג'—ו'; ג. מורים לחטיבות הביניים — לכיתות ז'—ט'; ד. מורים מקצועיים — לחינוך גופני, למלאכה, לחקלאות, לציון ואמנות וכלכלת הבית.

בהכשרת המורים לגיל הרך ולבית-הספר היסודי כלולה הכרת השיטות העיקריות בהוראת קריאה — השיטה האנאליטית, הסינתטית, האנאליטית-סינתטית — כחלק מהלימודים של דרכי ההוראה.

במסלול לגיל הרך כל תלמיד/ה בבית-המדרש עושה היכרות עם חוברות הלימוד המקובלות להקניית הקריאה בכיתות א'—ב' של בית-הספר היסודי ועם משחקי הלימוד הנפוצים כמסייעים להקניית מיון מנות הקריאה.

1045. נובה שכרם של המורים בבתי-הספר

ובאוניברסיטאות ושל הגננות

חבר-הכנסת י. יצחקי שאל את שר החינוך והתרכות ביום ט"ו באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. מה הוא שכרו הממוצע של מורה בישראל?
2. מה הוא שכרו הממוצע של מנהל בית-ספר יסודי בישראל?

האם השר תומך בהצעה?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

עקרונית אני תומך בהצעה, אבל יש לחשב כי צד להעריך ולציין פעולת התנדבות אישית או קבוצתית.

ועדה המכינה חוזר מנכ"ל שיוקדש לפעילות החברתית בבתי-הספר העלי-סודיים נותנת את דעתה לסוגיה זו.

אפשר שהוועדה לבחינת הנושא של בחינות הבגרות תביע את עמדתה בנושא זה.

1048. הצורך ברכיזיה של התקנות לאבטחת מוסדות חינוך

חבר-הכנסת ש. פלאטר-שרון שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

מאז אלול תשל"ד, 28 באוגוסט 1974, התקין שר החינוך והתרבות דאז תקנות-שעת-חירום (אבטחת מוסדות חינוך), תשל"ד-1974.

לאחרונה הוארך תקפן של תקנות אלו בחוק שנת-קבל בכנסת ביום ט"ו בניסן תשל"ז (4 באפריל 1977).

המציאות הוכיחה ששמירה זו אינה יעילה. בד"ר-כלל מתבצעת היא על-ידי אמהות בגיל מתקדם או על-ידי סבתות אשר אינן ערות לנעשה סביבן. כמו-כן הוכח שהטלת השמירה על ההורים העובדים פוגעת במשק העבודה במדינה.

אבקש להשיב לי:

א. האם כבוד השר עומד לפרסם צו המבטל את התקנות, בהתאם לסמכותו, ומתי?

ב. אם לא — מה הסיבה לכך?

ג. האם כבוד השר התעתד לפרסם צו המגביל את התקנות, ומה הן ההגבלות?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר:
(לא הוקראה, גמסרה לפרוטוקול)

א. בשלב זה אין כוונה לבטל את התקנות.

ב. בהתאם להנחיות של גורמי הבטחון המוסמכים לכך יש להגביר את הכוננות והערנות במדינה בכלל ובמוסדות החינוך בפרט, ואין מקום להקל או לבטל את התקנות.

ג. לאחרונה הוקמה ועדה שמתפקידה לבחון את סדרי הבטחון במוסדות החינוך ולהגיש את המלצותיה.

על-פי המלצות הוועדה אשקול מחדש את נושא השמירה במוסדות החינוך.

1049. הוצאת דיפור "חרבת-חזעה" מרשימת ספרות חובה בבתי-הספר

חבר-הכנסת מ. פעיל שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ו באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

אבקש להשיב לי:

1. האם נכונה השמועה שהגיעה לאוני כי ספר "חרבת-חזעה" הוצא מתכנית הלימודים?

3. האם במצב הקיים אין אינטגרציה חינוכית

בעירות-הפיתוח?

4. האם השר תומך בביצוע אינטגרציה חינוכית

בין מערכות החינוך בעירות-הפיתוח לבין מערכות החינוך בתנועה הקיבוצית ובהתיישבות הסמוכות לעירות-הפיתוח?

5. מדוע שר החינוך לא יורה כי בבית-הספר התיכון המקיף שייבנה באזור מעלות-כברי ילמדו במשותף תלמידים ממעלות וגם תלמידים מהמושבים והקיבוצים הסמוכים למעלות?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

1. בית-הספר "גליל מערבי", הנמצא היום בצריפים ובמבנים לא מתאימים ביד-נתן על-יד עכו, מרתק כולו לשטח חדש בצומת כברי על-פי החלטה קודמת שלא להקים אותו בשוב עירוני.

2. המועצה המקומית מעלות הסכימה שילדי מעלות ילמדו במוסד זה. כמו-כן מתנהל משא-ומתן עם ישובים סמוכים נוספים כדי לצרפם לבית-ספר זה. מכל-מקום, בכל הרכב, משרדנו יעמוד על ביצוע מדיניות האינטגרציה בהתאם לתנאים הספציפיים של האזור ובהתחשב בהם.

3-4. ביצוע האינטגרציה החינוכית כרוך בגורמים רבים ושונים שלא תמיד יש למשרד שליטה עליהם. עם זאת הוא מפעיל את השפעתו בעניין זה.

5. כאמור הדבר מתבצע.

הי"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת קצב.

משה קצב (הליכוד):

ראש מועצת מעלות הודיע כי הוא מתנגד להקים את בית-הספר בצומת כברי והוא מבקש להקים בתוכני מעלות. הקמת בית-הספר בתוך מעלות תתאים למטרה המרכזית, שהיא אינטגרציה חינוכית.

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

כפי שנמסר לי הרי שהמועצה המקומית הסכימה. אני יכול לנחש שבזמנו, כאשר התחילו לבנות את בית-הספר — אולי היה אז עדיין ראש המועצה הקודם — המועצה הסכימה. אינני יודע אם אפשר לחזור אחורנית. זה היה בטרם כהונתי. אני יכול לנחש שמא התחלפון השלטון במעלות שינתה את התפיסה בנושא. אני מוכן ללמוד זאת, אם כי בית-הספר הולך ונבנה שם.

1047. הענקת נקודות זיכוי בעבודות הבגרות בעד פעולות בהתנדבות

חבר-הכנסת מ. קצב שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ו באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

מתוך מגמה לעודד תלמידי תיכון לעבודות-הנדבות למען הקהילה באזורי-הפיתוח ושכונות-נקודת העולתה הצעה להכיר בעבודת ההתנדבות כעבודה המעניקה נקודות זיכוי בתעודת הבגרות.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

2. אם אכן נכון הדבר, מתי קרה הדבר ומה הסיבות לכך?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

1. הסיפור "חרבת-חזעה" מופיע ברשימת יצירות ספרות שהן רשות ולא חובה. זהו סיפור לבחירה.

2. זה קרה בתשל"ו, עם פירסום תכנית הבחינה בספרות עברית שבה צומצם מספרן של יצירות החורבה והורחב מספרן של יצירות הרשות.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

שאלתי הנוספת כלולה בשאלה השנייה. מה הסיבה שהסיפור "חרבת-חזעה" הוצא בשנת תשל"ו מכ"ל ספרות החובה לספרות הרשות?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

כנראה הוחלט אז לצמצם את מספר יצירות החובה ולהרחיב את מספר יצירות הרשות, וכמובן באותו רגע צריך היה להחליט מי שהחליט, מבחינה מקצועית-ספרותית, מה יהיה בגדר ספרות ברשות ומה חובה. אני מתאר לעצמי שהשיקולים היו פדאגוגיים-ספרותיים כאשר הוחלט להעביר חלק מספרות החובה לספרות הרשות.

1050. התכנית "עלי כותרת"

המוקדנת בטלוויזיה

חבר-הכנסת פ. שינמן שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

ביום חמישי, ט' באדר א' תשל"ח (16 בפברואר 1978), ראיון ירון לונדון, בתכניתו "עלי כותרת", אשה שסיפרה לקהל הצופים כיצד הדיחה לזנות נערים תמימים, כבני חמש-עשרה. הלה אף הציג לפני קהל הצופים קטע זה של הסרט שהמראיין עצמו הגדירו כ"קטע נועז". כאשר סרט כזה מוצג בקולנוע מגבילים את הצגתו למבוגרים בלבד.

לאחרונה הפך מר לונדון את "פינתו" הנ"ל לראיונות עם אנשי הפשע והעולם התחתון.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

א. כמה עולה למדינה, לחודש, תכנית "עלי כותרת"?

ב. האם הוצאה זו מוצדקת?

ג. האם ראיונות כנ"ל עם פרוצות ואנשי העולם התחתון תואמות את מגמות הרשות ואת חוק רשות השידור?

ד. היש מישהו היודע מראש מה יוצג ב"עלי כותרת"?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

א. כ-160,000 לירות.

ב. לדעת רשות השידור ההוצאה מוצדקת, שכן יש בכך משום מתן אינפורמציה המעניינת את כלל הציבור במדינה.

ג. לפי מיטב הבנתי — לא.

ד. כן (עורך התכנית, מנהלת התכנית בעברית, מנהל הטלוויזיה, מנכ"ל רשות השידור).

1051. תכנית על הנצרות ב"שידורי ישראל"

חברת-הכנסת ש. אלוני שאלה את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

בשבוע שבין חג-המולד לראשון בינואר שודרה בתכנית הראדיו "לאם ולילד" תכנית על הנצרות שבה השתתפו הפרופסור פלוסר ומר מארסל דיבוא. התכנית שודרה במסגרת התכניות השבועיות לנוער, הבנויות על שאלות טלפון של מאזינים בנושא מסוים, כאשר המשיבים הם בני-סמכא באותו נושא.

בט"ו בשבט יוחדה התכנית לכנסת בנוכחות 2 חברי כנסת ומזכיר הכנסת; תכנית אחרת הוגשה לספרות ילדים, ועוד תכנית — למוסיקה קלאסית בין-לאומית. בחודש הרמזן הוקדשה התכנית ל"איסלאם, ואילו בשבוע שבו נחוג חג-המולד והארץ מלאה צליינים היא יוחדה לנצרות. בני-הנוער שאלו שאלות אינפורמטיביות וקיבלו תשובות בהתאם לכך.

בעקבות אותה תכנית פנה אליך חבר-הכנסת ליריין בשאלתה ב-11 בינואר 1978 ושאל "מה בדעתך לעשות כדי למנוע הישנות מקרה רציני דומה בעתיד כאשר מדובר בתכנית המיועדת לילדים", וכל כך משום ש"מאזינים התרשמו, לפי העדויות, כי בתכנית הודגשה נימה אוהדת לנצרות." (כמובן הכוונה היא למאזינים שעמם שוחח מר לוריין; הוא לא שמע את התכנית).

בתשובתך על אותה שאלתה אמרת: "רשות השידור טוענת שהשאלות המיוחסות לישו ולנצרות הן רק חלק מנושאים אחרים באותה תכנית. לדעתם לא היתה בתשובות משום נימה אוהדת או אחרת לנצרות. ביקשתי מרשות השידור להעביר אלי את הנוסח המדויק. לאחר שאשמע את הטקסט במלואו אראה אם יש צורך בהתערבותי לגבי העתיד."

ברצוני לשאול:

א. אם, למשל, נאמר משהו אוהד על ישו הנוצרי באותה תכנית, כגון ציטוט הרמב"ם: "וכל הדברים האלה של ישו הנוצרי ושל זה הישמעאלי שעמד אחרי יו יאנאם אלא ליישר דרך למלך המשיח ולתקן העולם כולו לעבוד ה' ביחד, שנאמר (צפניה ג' ט'): 'כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד', או משהו מדרשת-ההר, האם לדעתך זו סיבה לאסור מישדר כות?

ב. האם לדעתך חייבים "שידורי ישראל" להתעלם לחלוטין מקיום הנצרות, הנוצרים וחגיגתם, והם מותרים להזכרה רק בצירוף הנוסח של שקץ תשקצנו, תוך שלוש ירקות, כפי שהיה מקובל בגיטו?

ג. האם יש בדעתך לערוך צנזורה ולקבוע כנור-מה מחייבת איסור הזכרת הנצרות?

ד. באילו דרכים אתה עומד לבצע צנזורה כזו, אם בכלל, בהוראה שלך — בעל-פה, בכתב, על-ידי החלטת ממשלה או באמצעות הצעת חוק?

פלייליים ומשמעתיים — בהתאם לכללי עזרה מש-
פטית החלים על כלל עובדי המדינה.

2. כן.

3-4. אני בודק עם השרים הנוגעים בדבר, כלומר עם שר האוצר ועם שר המשפטים, אפשרות להמיר את ההסדרים הקיימים בדבר עזרה משפטית לעובדי ציבור שהובאו בפליילים בהסדר של מינוי סניגורים במישרין עלידי המדינה. האמור הוא יציאה לטיולים, ואני תומך בו.

1101. פיגור בקריאה וכתיבה
אצל תלמידי כיתה ב'

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במרס 1978):

בעתון "הארץ" מיום 26 בפברואר 1978 כותב איי-לן שחורי כי בסקר שהוא ערך לאחרונה בשירות הפסיכולוגי באגף החינוך של עיריית תל-אביב נמצא כי אחוז ניכר מקרב מסיימי כיתות ב' בבתי-הספר היסודיים בתל-אביב אינם יודעים קרוא וכתוב וכי הפיגור בקריאה וכתיבה מתמקד בפרברי העיר.

ברצוני לשאול:

1. האם הממצאים הנ"ל נכונים?
2. אם כן — מה יעשה כבוד השר על-מנת לתקן תופעה מדאגה זו ולמנוע את המשכיותה?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

1. לא בבטחון ולא בהכרח, שכן הסקר לא הש-תמש בכלים ובקריטריונים המקובלים על משרדנו.
2. משרד החינוך עוקב באמצעות ועדת קריאה, בראשות יושב-ראש הוועדה לחינוך יסודי, אחר מצב הקריאה בארץ.

בחודש שבט השנה פורסם חוזר בדבר תהליך לימוד הקריאה בכיתות א'—ב'. בקיץ תשל"ז נערכו שיעורי השלמה לתלמידים בכיתות ב'—ג' הזקוקים לקידום בקריאה. כעת נלמדים הלוקחים כדי לגבש שיטות יעילות בעתיד.

למרות מה שאמרתי לגבי מהימנות הסקר ביקשתי ללמוד מחדש את הנושא וייתכן שנצטרך להיערך שוב כדי לתקוף את הבעיה אם יתברר שהיא הת-עוררה או התגלתה.

1102. מצבה של הלהקה "בת-דור"

חבר-הכנסת א. ידלין שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במרס 1978):

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. מה הם הגורמים לביטול הופעתה של להקת "בת-דור" ביום ב', ו' באדר א' תשל"ח (13 בפבר-ואר 1978)?
2. מה, להערכת משרד החינוך, מצבה המקצועי והחברתי של הלהקה?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

1. עקב סיכסוך עבודה היתה הפסקת עבודה על-ידי רקדני "בת-דור" במשך כמה שעות. הם חזרו

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

א. לא אמרתי בדברי תשובתי שאסור מישדר כזה. לכשיודקקו בנושא — ידונו בו.

ב. איני יודע מאין לקחה חברת-הכנסת את חלקה השני של שאלתה ואשר משום כבוד הבית איני מגיב על תכנון.

ג-ד. מוסדות רשות השידור הם אשר ידונו בנו-שא זה אם ובמידה שהוא יעלה.

אני מבין שמוסדות אלו יפעלו על-פי החוק הק-יים ועל-פי רוח החוק ועל-פי הבנתם היהודית וה-ציבורית.

היר"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת אלוני.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
האם אני יכולה להבין מתשובתך שאתה כשר החינוך אינך מתכוון להתערב בעניין?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:
אני כשר החינוך אפעל בכל עניין כפי שהחוק מאפשר לי, והחוק ידוע.

1052. הכמחת עזרה משפטית למורים המצבים

בפליילים בהקשר של מילוי תפקידם מחוץ
לכתלי בית-הספר

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

במגעים עם מנהלי בתי-ספר שהגני מקיים נודע לי על בתי-ספר אחדים שאינם לוקחים השנה חלק בכל אירוע שמחוץ לבית-הספר, לרבות סיורים שו-נים וטיולים שנתיים, מאחר שהמורים אינם מוכנים לקבל על עצמם את האחריות, וזאת בגלל העדר הגנה משפטית למורים מחוץ לחצר בית-הספר.

ברצוני לשאול:

1. האם נכון הוא שאין למורים כל הגנה מש-פטית עת הם נמצאים מחוץ לחצר בית-הספר תוך מילוי תפקידם?

2. האם ידוע לכבוד השר על כך שבתי-ספר רבים ביטלו את הפעולות שמחוץ לחצר בית-הספר?

3. מה בדעת כבוד השר לעשות על-מנת שתי-נתן למורים הגנה משפטית עת נמצאים הם בתפקיד מחוץ לחצר בית-הספר?

4. מה בדעת כבוד השר לעשות על-מנת שלא יתבטלו פעולות בית-הספר מחוץ לחצר בית-הספר, כגון טיולים שנתיים וכו'?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

1. מורה במילוי תפקידו, דין אחד להימצאו בבית-הספר ולהימצאו מחוץ לחצר בית-הספר. לפיכך אין יסוד להבחנה בין שני המצבים.

גם לא נכון שאין למורים כל הגנה משפטית: במשפטים אזרחיים נוהגת המדינה בהתאם לכללים המקובלים של אחריות שילוחית בנוזיקין; במשפטים

נוכח חומרת הממצאים האלה ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם הנתונים של הסקר תואמים את המציאות?

2. האם המצב הקיים בתל-אביב מאפיין את יתר ישובי הארץ?

3. האם נערך על-ידי משרד החינוך והתרבות סקר בכל הארץ על מידת הידע לקרוא וכתוב של מסיימי כיתה ב'?

4. אם כן — מה היו הממצאים?

5. אם לא — האם נוכח התוצאות של הסקר בתל-אביב אין צורך לערוך סקר גם בישובים אחרים?

6. מה הן הסיבות ש-20% ממסיימי כיתה ב' אינם יודעים קרוא וכתוב?

7. אילו אמצעים עומד לנכס שר החינוך והתרבות כדי לקדם את החינוך בבתי-הספר היסודיים?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

1. לא בהכרח ולא בבטחון, שכן נערך משאל מנימי של השירות הפסיכולוגי בתל-אביב ללא קריי-סריונים מקובלים.

2. המדור למדידה חינוכית במוכירות הפדגוגית בדק בתשל"ז בתי-ספר לטעונו-טיפוח מובהקים בארץ כולה ולא נמצא שבתי-ספר בתל-אביב שונים במתם מבתי-ספר אחרים בארץ.

3-4. המצב של מסיימי כיתות ב' מניח בדרך-כלל את הדעת. בגלל העלאת רמת הציפיות אפשר לאבחן כ-20% של מסיימי כיתות ב' כמתקשים.

כבר השבתי תשובה בשאלתה אחרת. נבדוק את העניין שוב, לאחר שהסקר הראה מה שהראה.

5. משרדנו ממשיך לערוך מעקבים בישובים שונים בחלקים שונים של הארץ כאשר הממצאים גל-מדים על-ידי המפקחים האזוריים, אנשי המדידה החינוכית ומנהלי בתי-הספר.

6. בשנים האחרונות חלה עלייה תלולה בציפיות של הישגי הקריאה בכיתות נמוכות. חלקים באוכלוסייה עדיין לא עומדים בדרישות אלה.

7. עניתי על שאלה זוהי בתשובתי מהיום על שאלתה מס' 1101 של חברת-הכנסת שילנסקי. בכל-אופן נלמד את פרטי המצב ונחפש דרכים נוספות לטיפול בו.

1155. האיסור לצאת לשירותים בעת

בחינות באוניברסיטה בריאלין

חברת-הכנסת מ. קצב שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

באוניברסיטה בריאלין נאסר על 7,000 סטודנטים לצאת לשירותים בזמן הבחינה.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

בהם בו ביום, אבל היה מאוחר לקיים את ההוראה. מאותו יום ממשיכה הלהקה לתפקד ולהופיע כרגיל.

2. הלהקה היא בעלת רמה מקצועית גאוה בהחלט. אין אנו יכולים לתת חוות-דעת מבוססת על המצב החברתי בלהקה זו.

1104. הכאת תלמיד בידי מורה

חברת-הכנסת י. יצחקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

מורה למלאכה מבית-הספר הממלכתי-דתי חב"ד בחולון היכה קשה באגרופו את התלמיד דני מכיתה ו'.

התלמיד נבדק על-ידי רופאה וזו אישרה את דבר המכות, שהשאינו סימנים חמורים בגופו.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם המורה ממשיך ללמד בבית-הספר?

2. האם המקרה ייחקר ביסודיות?

3. האם הוראות משרד החינוך מתירות למורה להרביץ מכות לתלמידיו?

4. האם הנער נמצא בטיפול פסיכולוגי או ייעוץ צי?

5. האם המורה מקבל הדרכה או ייעוץ כיצד עליו לנהוג בילדים מציקים?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

1. כן. כל עוד אין מסקנה מן החקירה.

2. הנושא נמצא בטיפול בפיקוח על המוסד וייחקר ביסודיות. עם זאת הגישו הוריו של התלמיד תלונה למשטרה.

3. לא. ההיפך הוא הנכון — הוראות המשרד אוסרות עונשי גוף.

4. לא. הדבר ייבדק אם אמנם יש צורך להפסיק נייתו לטיפול, שכן נמסר שהוא ידוע כילד המפריע קשות לעבודה הסדירה בכיתה.

5. הוא מקבל הדרכה וייעוץ מהפיקוח — כמקובל. כאמור, עם בירור הנושא בוודאי יוסקו המסקנות.

1105. פיגור בקריאה ובכתיבה

אצל תלמידי כיתות ב'

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמולינו שאלה את שר החינוך והתרבות ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

בעתון "הארץ" מ-26 בפברואר 1978 פורסם: "סקר חסוי שערכו באחרונה השירות הפסיכולוגי ואגף החינוך של עיריית תל-אביב מראה כי אחוז ניכר ממסיימי כיתות ב' בבתי-הספר היסודיים בתל-אביב אינם יודעים קרוא וכתוב. במסגרת הסקר נבדקו 4,300 תלמידים מ-84 בתי-ספר יסודיים בתל-אביב, מהם רק 60% היו מסוגלים לקרוא בקריאה שוטפת וב-צורה משיערה רצון; 20% כתבו וקראו בקושי, ו-20% לא ידעו קרוא וכתוב."

יש לציין שזו הפעם הראשונה במדינה שהסדר כזה, המוכיח קיום האתיקה האזרחית, נכנס לחיינו הציבוריים.

1086. שיחורר האסירים היהודים הכלואים בארגנטינה

חבר הכנסת מ. סבירור שאל את ראש הממשלה ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

מועקתו של ועד קרובי משפחה של אסירים עולה כי יותר מ-400 יהודים מצויים בבתי הסוהר ובמחנות-ריי. כזו בארגנטינה, רובם ללא פסקי-דין, והם סובלים מעינויים גוראים.

בהיותי מודע לרגישותך המיוחדת לנושא אבקשך להשיב לי:

1. האם אומתו הדברים הנקובים לעיל?
2. האם היתה יומה כלשהי או התערבות ממשלת ישראל בזכות האסירים והעצורים?
3. האם קיימת אפשרות לפתוח במשאומתן עם שלטונות ארגנטינה כדי לשחרר את האסירים במגמה להעלותם לישראל?

תשובת מנן השר י. ארידור:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

נעשים מאמצים מתמידים כדי להביא לשיחרורם של העצורים.

1087. העברת משרדי ממשלה מתל-אביב לירושלים

חבר הכנסת ד. שילנסקי שאל את ראש הממשלה ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

לפי מיטב ידיעתי קיים המשטר הישן במשך כל תקופת שלטונו משרדי ממשלה כפולים: בירושלים הבירה ובתל-אביב, כשהמשרדים בתל-אביב הם כפיל למשרדים בירושלים ומצריכים תקציבים מיוחדים לפי קידות כפולה וכל השירותים הקשורים בכך, לרבות הגשת תה ושיחות טלפון.

אך לא רק זאת. לפי הפירסומים בעתונות יור-דים קרוב לסוף השבוע רבים מהפקידות הבכירה מירושלים לתל-אביב, משתכנים שם במלונות מדירוג גבוה ותמורת איכסונם משתלמת עליידי המדינה בנז-סף על אש"ל. רבות נכתב על כך בעתונות בלעג, אך משום-מה לא ידוע על נקיטת אמצעים עליידי המשטר הישן על-מנת לחסל תופעה לא בריאה ולא נכונה זו, שבנוסף על הכול פוגעת גם ביחודה של ירושלים כבירה.

אודה לכבוד ראש הממשלה אם ישיב לי:

1. האם בכוונת כבוד ראש הממשלה לבטל את המשרדים הממשלתיים בתל-אביב המהווים כפיל למשרדים — בירושלים?

2. אם כן — מתי זה ייעשה?

1. היש בדעתו של השר להתערב בשיקולי הנ-הלת האוניברסיטה ביר-אילן?
2. האם הוראה זו עומדת בניגוד לאיסור היל-כתי (סימן ד', סעיף א' — קיצור שולחן ערוך)?

שר החינוך והתרבות ז. המר:

1. תקנות אלו הונהגו בידיעה המלאה וללא הת-נגדות של הסתדרות הסטודנטים של האוניברסיטה ביר-אילן. ההוראות באות למנוע ממספר קטן ביותר של סטודנטים שימוש באמצעים בלתי-מוסריים להשיג הי-שגים, כביכול, בבחינות ולתת להם עדיפויות על פני חבריהם. מכיוון שאוניברסיטה חייבת להבטיח כי לת-עודותיה יהא כיסוי אקדמי מלא בכל מקרה, ראתה מחובתה לטפל בבעיה גם כאשר היא נגעה למספר זעום של סטודנטים בלבד. גם בהוראות המקוריות הובטח שסטודנטים לא ייפגעו מן ההוראה, ויש הו-ראות המטפלות בבעיות של סטודנטים בעלי בעיות רפואיות וכן לגבי נשים אשר לגביהן תיתכן בעיה של היריון. כמו-כן נעשו סידורים בבחינות במועד מיוחד לסטודנטים שהיו נאלצים לנטוש את חדר הבחינה ולצאת לשירותים.

אמנם נחגלו קשים מספר בביצוע התקנות הח-דשות, ועקב כך הנהלת האוניברסיטה מנהיגה מע-רכת תקנות חדשות שחתגבר על כל הבעיות. בין הסידורים החדשים — הגבלת משך הבחינות לשע-תיים עד שעת-יחצץ, וכן סידורים מיוחדים ליציאה גם במשך זמן זה.

לאור הנ"ל אין בדעתי להתערב.

2. האוניברסיטה היתה מודעת לבעיה ההילכתית ואמנם, כפי שנאמר, ננקטו ויינקטו סידורים אשר ימ-נעו פגיעה בהתנהגות על-פי ההלכה.

791. ביצוע המסקנות של ועדת-אשר בעניין רכוש הערים

חבר הכנסת ח. גרוסמן שאל את ראש הממשלה ביום ט' בשבט תשל"ח (17 בינואר 1978):

נמסר כי שר-החקלאות אריאל שרון טרם החכיר את חוותו שבנגב כפי שהתחייב לעשות לפני כחוד-שיים עם קבלת המסקנות של ועדת-אשר בעניין רכוש הערים על-ידי הממשלה?

אבקש מאת ראש הממשלה להשיב לי:

- א. מדוע אין הוא, כראש הממשלה, דואג למילוי התחייבות עליידי שר בממשלתו?
- ב. אילו אמצעים הינו עומד לנקוט כדי לחייב שר בישראל למלא את חובותיו האזרחיות, ככל אז-רח פשוט?
- ג. באיזו מידה מילאו שאר השרים הנוגעים בדבר את המלצות ועדת-אשר, והאם מוכן כבוד לפרט בנדון לגבי כל שר ושר?

מנן השר י. ארידור:

כל השרים, ללא יוצא מהכלל, מסרו את הדו"ח כנדרש על-פי החלטת הממשלה. הנתונים נמסרו למב-קר המדינה, לבדיקתו.

1108. הכרותו של שר האוצר בדבר

קשרי סחר עם דרום-אפריקה

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

בראיון השבוע ב"שידורי ישראל" מיום שישי, 17 בפברואר 1978, הכריז הפרופסור ש. אבינרי (מנהל משרד החוץ לשעבר) ש"ממשלת ישראל הבטיחה לממש שלת הולאנד שישאל לא תשמש תחנת-מעבר לסחור רות מדרום-אפריקה לשווקים במדינות השוק האירופי-פני".

נוכח הכרות שר-האוצר מר שמחה ארליך בדרום-אפריקה, שישאל תעזור לשווק מוצרים של ארץ זו למדינות השוק האירופי המשותף וארצות-הברית, וההשלכות העוללות להיות מהכרזה זו לקשרי המסחר של ישראל ואמינות הממשלה, ברצוני לשאול את כבוד ראש הממשלה:

1. האם הכרותו של הפרופסור ש. אבינרי, שישאל ראל התחייבה בפני ממשלת הולאנד שלא תסייע לש"ווק סחורות לדרום-אפריקה למדינות השוק האירופי המשותף, תואמת את המציאות או לא?

2. אם כן — האם הכרות שר האוצר אינה מעידה את ממשלת ישראל במצב מביך לגבי מדינות השוק האירופי המשותף?

3. האם הכרותו של שר האוצר ניתנה בהסכמתו ובידיעתו של ראש הממשלה?

4. אם כן — מה היו הסיבות לכך?

5. מה בדעת ממשלת ישראל לעשות כדי לתקן את הנוק מההצהרה זו?

פנן השר י. ארידור:

אין שחר לכל מה שמיוחס בשאילתה לשר האוצר.

1109. השתתפות צבא סעודיה

במלחמת יום-הכיפורים

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

בעקבות הכרותו של נשיא ארצות-הברית מר ג'ימי קארטר כי "כוחות צבא סעודיה לא השתתפו מעולם בהתנגשות עם ישראל", ברצוני לשאול את כבוד ראש הממשלה:

1. האם במלחמת יום-הכיפורים הושמדו בחזית הצפון כוחות סעודיים בקרבות נגד ישראל?

2. אם כן — מה היה גודל הכוחות הסעודיים והרכבם?

פנן השר י. ארידור:

בזמן מלחמת יום-הכיפורים היו בסוריה כוחות סעודיים כדלקמן: חטיבת חי"ר; גדוד טאנקים; גדוד שריוניות; גדוד צנחנים; יחידות חת"ם, נ.מ., ומינהלה.

כוחות סעודיים אותרו בסוריה החל מ-16 באוקטובר 1973.

פנן השר י. ארידור:

הכוונה היא לרכוש את כל המשרדים הממשלתיים המרכזיים בירושלים, ובכיוון זה כבר נעשתה פעולה חשובה והיא תימשך.

1106. מכירת מטוסים לסעודיה ולמצרים

על-ידי ארצות-הברית

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

בראיון השבוע בטלוויזיה שהתקיים ביום שישי, בערב, 17 בפברואר 1978, אמר שר-הבטחון מר עזר ויצמן: "ידענו" — הממשלה — "שממשלת ארצות-הברית עומדת למכור מטוסים לסעודיה ומצרים."

ברצוני לשאול את כבוד ראש הממשלה:

אילו צעדים נקטה ממשלת ישראל כדי למנוע מכירת מטוסים לסעודיה ומצרים על-ידי ארצות-הברית?

פנן השר י. ארידור:

ראש הממשלה מסר על עניין זה הודעה בכנסת ביום 15 בפברואר 1978, שלא השתמעה לדו-פנים: הממשלה פועלת לפי קווי המדיניות הזאת.

1107. איסוף מידע על הרכוש שהותירו

יהודים יוצאי ארצות ערב בארצות מוצאם

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

שונאינו ואויבינו מפיצים ללא הרף בתעמולתם טענות כי גולנו, כאילו, את הרכוש של הערבים שברחו בתקופת מלחמת-העצמאות מהישובים ששחררו על-ידי צה"ל. המשטר הישן בישראל לא הביא לידיעת העולם את העובדה כי אחינו ניצולי ארצות ערב השאירו בברחם משם רכוש עצום שבחלקו העיקרי הוחזר או הופקע על-ידי הממשלות הערביות, ובחלקו "נקנה" על-ידי הערבים, אך בפועל נרכש על-ידי הערבים האלה כמעט בחינם.

אודה לכבוד ראש הממשלה אם ישיב לי:

1. האם נערך על-ידי המשטר הישן איסוף פרטים ו/או רישום של הרכוש הנ"ל?

2. אם כן — מה הוא הרכוש ומה הפירוט שלו אם יש פירוט? (כגון: מקרקעין, כספים, דברי ערך וכדומה).

3. אם אין רישום כנ"ל: (א) האם הספיקה כבר ממשלת ישראל הנוכחית בתקופת כהונתה לפעול בשטח זה? (ב) האם ומה ככוונת ממשלת ישראל הנוכחית לפעול בעניין זה ולתקן את המחדל, שהוא גם משגה פוליטי וגם עוול כלפי אחינו ניצולי ארצות ערב?

פנן השר י. ארידור:

גישתו של השואל צודקת. חובה היא להחזיר את ההכרה בעוול שנעשה לאחינו יוצאי ארצות ערב. הממשלה מסייעת לאירגון העולמי של יהודים יוצאי ארצות ערב בראשות מר מרדכי בן-פורת.

א. האם ההודעה של שר החוץ בנדון היתה בעקבות החלטת של הממשלה לתת פירסום לקשרי ישראל—אתיופיה?

ב. האם ההצהרה תואמת את האינטרסים של מדינת ישראל?

ג. האם נכון שההצהרה והפירסומים בעקבותיה גרמו לתגובה אתיופית נגד ישראל ולהפסקת הקשרים שהיו קיימים בין אתיופיה וישראל או לנוק אחר ביחסים המעשיים שבין אתיופיה וישראל?

ד. האם יסיק ראש הממשלה מסקנות כלשהן ב"עקבות הנוק שנגרם לישראל בעולם כולו וליחסי ישראל—אתיופיה, ואם כן — מה הן?

סגן השר י. ארידור:
הפרטים נמסרו על-ידי שר החוץ בתשובתו על הצעות לסדר-היום בכנסת בנושא זה ביום 22 בפברואר 1978.

היר"ר י. מ. אברמוביץ:
רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת חריש.

מיכאל חריש (המערך):
לא שאלה נוספת. השאלה לא נענתה. ראש הממשלה נשאל לגבי סמכותו כראש הממשלה, ואני צריך לקבל תשובה מוסמכת מפי ראש הממשלה, שהוא הנשאל.

סגן השר י. ארידור:
ההודעה של שר החוץ באותו יום היתה על דעת הממשלה.

1112. ידיעה בדבר אזהרה שהוזהר
שר האוצר את חבריו בממשלה

חבר-הכנסת א. ידלין שאל את ראש הממשלה ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

בעתונות נמסר כי שר האוצר פירסם הודעה פומבית ובה הוזהר "כי כל שר המקיים משא-ומתן עם עובדיו על הסכם שכר עושה זאת על אחריותו האישית, וההסכם לא יכובד".

אבקש מאת כבוד ראש הממשלה להשיב לי:

1. האם אזהרת שר האוצר לחבריו בממשלה ניתנה על דעת ראש הממשלה, ומה היו נימוקיה?
2. האם ינחה ראש הממשלה את השרים בקשר לאזהרות והסתייגויות בפרהסיה של שר מפעולותיו של שר אחר?

סגן השר י. ארידור:
אין שחר להודעה המיוחסת בשאלתה לשר האוצר.

היר"ר י. מ. אברמוביץ:
רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת ידלין.

אהרן ידלין (המערך):
אני, בכל-אופן, קראתי אותה בעתון, ולא היתה הכחשה. האם כל מה שנאמר בעתונים בזמן האחרון בייחס לשר האוצר הוא לא נכון?

סגן השר י. ארידור:
אני יכול להאמין לחבר-הכנסת ידלין שהוא קרא

הכוחות הסעודיים לקחו חלק גם במלחמת-ההתשה בגולן אחרי מלחמת יום-הכיפורים.

1110. אירגון האירועים לשנת ה'30 של המדינה

חבר-הכנסת ג. יעקבי שאל את ראש הממשלה ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

לרגל אירועים שהתרחשו לאחרונה ב"ועדת אירועי שנות ה'30" אודה לכבוד ראש הממשלה אם ישיב לי:

א. האין מרכז ההסברה, שהוא גוף ממלכתי, מיומן, מקצועי ובעל ניסיון, יכול לארגן אירועי שנות ה'30?

ב. מה היו הרקע והסיבות להתפטרותו של מר יצחק רגב מתפקיד זה, שנתמנה אליו לפני תקופה קצרה בלבד?

ג. מה היו השיקולים למינוי פירסומאי, בעל משר פרטי, לתפקיד ממלכתי כללי זה?

ד. מה הוא אומדן ההוצאה לחגיגות אלה במישרין — במשרדך, וכן במסגרת משרדי הממשלה השונים (חוץ, תיירות, חינוך ותרבות)?

ה. מה האמת בדיעות כי במסגרת שנת ה'30 לא הוקצה כל סיוע כספי לציון 35 שנה למרד הג'יטאות, אין מתוכנן כל ביטוי מיוחד להתיישבות החקלאית על גוניה השונים ולא הוקצה כל סיוע לחגיגות המימונה, הסהרנה ליוצאי עיראק — על ייחודם?

תשובת סגן השר י. ארידור:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. בכל הפעמים שהיו אירועי יובל למדינה טיפ-לה בכך ועדה בין-משרדית, וזאת דווקא כדי למנוע כפילויות בין המשרדים. הבעיה חורגת מתחום מרכז ההסברה.

ב. מר רגב נענה להצעת יושב-ראש ההנהלה הציונית לשמש כיועצו.

ג. מר אדמון הוא אדם מתאים למילוי התפקיד. הוא התנדב למלא את התפקיד בשכר של לירה אחת.

ד. האומדן של תקציב הוועדה הוא כ-43 מיליון לירות, ואני מפנה את תשומת-הלב לדברים שאמר השר משה נסים בכנסת בעניין זה ביום 1 במארס 1978.

ה. אין אמת בדיעות.

1111. הצהרת שר החוץ בדבר קשרי ישראל—אתיופיה

חבר-הכנסת מ. חריש שאל את ראש הממשלה ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

הצהרת שר-החוץ משה דיין על קשרי ישראל—אתיופיה הפכה את נושא מעורבותה של ישראל באתיופיה לבעיה מדינית והסברתית דחופה של ישראל הן בארצות-הברית והן באירופה.

ברצוני לשאול את כבוד ראש הממשלה:

נוכח ריבוי נתינת הכרזות מדיניות הגורמות נזק רציני. למדינה והעוללות לערער את מעמדה בעולם ברצוני לשאול:

1. הקיימים סדרים ונוהלים של הממשלה המגדירים מי מהשרים ועל אילו נושאים רשאים לתת הצהרות מדיניות?

2. האם היו מקרים שראש הממשלה מצא לנכון לקרוא לסדר שר על נתינת הכרזה מדינית על-ידו ושלא היה מוסמך לכך?

3. אם כן — באילו מקרים ולגבי אילו שרים נהג ראש הממשלה כך?

4. אם לא — האם ראש הממשלה איננו סבור שהגיע הזמן לפעול כך?

סגן השר י. ארידור:

אין יסוד לאמור בשאלתה, שר התחבורה והתקשורת לא נפגש עם נציג ממשלת ירדן ומילא גם לא הודיע על כך.

הי"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו.

שרשנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

איך ייתכן לומר שאין יסוד כאשר שר התחבורה והתקשורת הודיע בעצמו בטלוויזיה מה שהודיע ואמר מה שאמר? כיצד ניתן להכחיש?

סגן השר י. ארידור:

שר התחבורה והתקשורת לא אמר שהוא נפגש עם נציג ירדן.

שרשנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

בהחלט אמר. כל הצופים שמעו וראו, עם חייו על הפנים. איך אפשר להכחיש? השאלה מופנית לראש הממשלה.

סגן השר י. ארידור:

ההודעה שמסרתי עכשיו נמסרה על דעת שר התחבורה והתקשורת לאחר שסוכמה אתו מילולית.

שרשנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

איך אפשר לתת אמון בדברים?

הי"ר י. מ. אברמוביץ:

שאלת וסגן השר השיב.

שרשנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

התשובה אינה אמת.

הי"ר י. מ. אברמוביץ:

את יכולה להעריך את התשובה איך שאת רוצה, אבל סגן השר ענה.

1115. ידיעה בדבר קיום מגע עם המלך חוסיין

לפני כואו של הנשיא מאדאת לירושלים

חברת-הכנסת ג. כהן שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

ברצוני לשאול את כבוד ראש הממשלה:

זאת בעתון. אני מציע לחברת-הכנסת ידלין שיאמין לי שזו לא אמת.

1113. מלניו אורח-חיון לעזר ראש

הממשלה להסברת-חיון

חברת-הכנסת ש. אלוני שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

פורסם בעתונות כי מר הורביץ, אורח דרום-אפריקני, עומד להתמנות כיועץ ראש הממשלה להסברת-חיון. כן פורסם שהנ"ל מתכוון לעלות לישראל בעתיד, ומכאן משתמע שהוא אורח-חיון.

הואיל והסברת-חיון איננה יחסי ציבור של ראש הממשלה אלא הסברת צרכיה ובעיותיה של מדינת ישראל, שאלותי הן:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם אמנם היא נכונה, האומנם אין במדינת ישראל אורח ישראלי החי כאן שנים רבות, והב"קא בבעיותיה החברתיות, הכלכליות והמדיניות של המדינה, אשר יוכל להיות לעזר לראש הממשלה ולממשלת ישראל בהסברת-חיון?

סגן השר י. ארידור:

מר הרי הורביץ, כפי שראש הממשלה מכירו אי-שית במשך עשרות שנים, הוא מטובי המועמדים לתפקיד זה.

הי"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת אלוני.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

התשובה לא היתה לעניין, כי האיש אינו אורח ישראלי. שאלה נוספת: כמה יועצים אישיים ועוזרים אישיים כבר יש לראש הממשלה, ומדוע הוא נזקק לאורח-חיון כעוזר?

סגן השר י. ארידור:

אין שום ספק שעלינו לקבל בברכה כל יהודי העולה לארץ-ישראל, והרי הורביץ עולה לארץ-ישראל. בקשר למספר היועצים — אני מציע שחברת-הכנסת אלוני תגיש שאלתה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

האם מספרם גדול או קטן לעומת חברי הממשלה?

הי"ר י. מ. אברמוביץ:

אין לך רשות לשאלה נוספת.

1114. ריבוי הצהרות פוליטיות מפי שרים

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):

הכרזות של שר-התחבורה והתקשורת מר מ. עמית על פגישתו עם נציג ממשלת ירדן היא חוליה נוספת במסכת, החוזרת ונשנית, של הצהרות פוליטיות, הניתנות על-ידי שרים שונים, שיש בהן גילוי סודות מדיניים או פעולות ומגעים עם נציגי מדינות שונות, שהשתקה טובה להם.

והנזקים שייגרמו לישראל — האם יצדיקו את החי-
סכון התקציבי?

שר-החץ מ. דיין:

- 1—2. משרד החץ אינו ממונה על נושא השי-
דורים בפרסית, אך הפסיק את השתתפותו במימונם.
3. המשרד בדק את הנושא בדרכים שונות ואצל
כל הגורמים המוסמכים הנוגעים בדבר.
4. הסכום הוא 2 מיליון לירות בשנת הכספים
הבאה.

855. יהודים הנתונים במאסר במערב-גרמניה

חברת-הכנסת ג. כהן שאלה את שר החץ ביום י"ז
בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

הובא לידיעתי כי בפירסום "ג'ואיש פרס", שהו-
פיע בניו-יורק ב־16 בדצמבר 1977, וכן בעתונים אחר-
ים נמסר שבגרמניה נתונים במאסר 30 יהודים שהור-
שו בברצח גרמנים.

ברצוני לשאול:

1. כמה יהודים נתונים במאסר בגרמניה?
 2. כמה מהם הורשעו על מעשי רצח, והאם יש
בהם שהורשעו על מעשי נזקם בנאצים?
 3. האם גורמים יהודיים וישראליים — הקהילה
המקומית, רבנים, השגרירות — מקיימים עמם קשר
מתמיד, ואם כן — כיצד?
- תשובת שר-החץ מ. דיין:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מספרם המדויק של האסירים היהודים אינו
ידוע לנו. קיים קושי באיתור אסירים בגרמניה
המערבית על-פי דתם הואיל ואין רישום בקריטריון
זה מנוהל על-ידי השלטונות המשפטיים.
- 2—3. לא ידוע על אסירים שהורשעו ברצח —
למעט ישראלי אחד שהורשע ברצח חברתו. בביר-
ורים שערך המשרד לא נחגלו כל שמות יהודים
השפוטים, על עבירות נגד נאצים, למאסר עולם או
לכל תקופה אחרת.

906. סדרות המסמך בדבר אי-קיום זכות
חוקית של מצרים על סיני

חברת-הכנסת ג. כהן שאלה את שר החץ ביום כ"ה
בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978):

בעקבות רשימתו של מר אליהו עמיקם ב"ידיעות
אחרונות" מ־20 בינואר 1978, שכותרתה: "למצרים
אין זכות חוקית על סיני", אודה לך אם תשיב לי:

- א. מדוע הטיל בשעתו משרד החץ איפול על
מסמך מחקרי של מר פיטר אלמן, שהודפס לפני
כשבע שנים בידי משרד המשפטים והמוכית בדרך
משפטית כי למצרים אין כלל זכות חוקית על סיני?
- ב. מדוע סווג מסמך זה כסודי, לשימוש פנימי
בלבד, ולא פורסם בידי מחלקת ההסברה של משרד
החץ?

מה האמת בידיעה, שהתפרסמה בעתונות, כי לפני
בואו של הנשיא סאדאת התקיים מגע עם ירדן על
נכונות ירדן לפשרה טריטוריאלית ביהודה ובשומרון,
דבר שנדחה על-ידי המלך חוסיין?

תשובת סגן השר י. ארידור:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אין יסוד לידיעה זו.

1150. הדלפות משיבות הממשלה

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאל את ראש הממשלה
ביום כ"ג באדר א' תשל"ח (2 במארס 1978):
לאחרונה מופיעות בעתונות ידיעות שונות בדבר
חילוקי-דעות בין שרים, תופעה שהיא לגיטימית, אך
הפירסומים עושים רושם שהידיעות הודלפו, כאי-
לו, לעתונות על-ידי אחד הצדדים למחלוקת.

בהמשך כהונתה של ממשלה זו ציין כבודו לא
אחת כי התופעה של שרים המדליפים מתוך ישי-
בות הממשלה לעתונות, שאיפיינה את המשטר הישן,
נעלמה, ויחד אתה המריבות והסיכסוכים בין השרים.
לאור הפירסומים כמצויין לעיל אודה לכבוד ראש
הממשלה אם ישיב לי:

1. האם הידיעות על חילוקי-הדעות בין השרים,
שהופיעו בעתונות בשבוע האחרון, נמסרו לעתונות
על-ידי מזכיר הממשלה או דובר רשמי אחר שלה,
או הודלפו?
2. אם הודלפו, האם יודע כבוד ראש הממשלה
מי הוא המדליף, ומה בדעת כבוד ראש הממשלה
לעשות על-מנת למנוע הישנות תופעות כאלה?

סגן השר י. ארידור:

לצערו של ראש הממשלה, יש גם בתקופה הא-
חרונה הדלפות משיבות הממשלה. ראש הממשלה
שולל בעניין זה כל שיטה של חקירות כמו-משטר-
תיות שהיו נהוגות בידי הממשלה הקודמת. התו-
פעה היא מצערת, ויש לקוות שנוכל להתגבר עליה
בדרכי שיכנוע והשפעה מוסרית.

854. הפסקתם של "שידורי ישראל"
לגולה בשפה הפרסית

חברת-הכנסת מ. קצב שאל את שר החץ ביום י"ז
בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם נכונה הידיעה כי החל מחודש אפריל
יופסקו "שידורי ישראל לגולה" בשפה הפרסית משום
שמשרד החץ מסרב להמשיך בהקצבת כספים לגו-
שא זה?
2. האם שר החץ בדק את השפעת הפסקתם
של שידורי-החץ בשפה הפרסית נוכח התעמולה הער-
בית והאנטי-ישראלית בדעת-הקהל האיראנית?
3. האם משרד החץ ביקש בנדון חוות-דעת של
השגרירות הישראלית באיראן וחוות-דעת של מנכ"ל
"שידורי ישראל"?
4. מה הוא הסכום שייחסך עם הפסקת השידורים,

היות שמשרד החוץ ממונה על כל ההסברה בחוץ-לארץ, ברצוני לדעת:

1. מדוע במשך כל התקופה שהדבר היה ידוע בישראל לא הוכנה מיתקפת הסברה חריפה נגד מחב-לים?

2. מדוע לא כונסה מסיבת עיתונאים בחוץ בישראל על-מנת להבהיר לעולם כולו את עמדת ישראל בנדון?

3. מדוע הושאר העניין לגורמים של משרד החק-לאות ומועצת ההדריס, שאינם מאומנים בהסברה מה-סוג הנדרש במקרה הנדון?

4. מה היא התערכות במשרדך שתופעות כאלה לא תחזורנה?

שר-החוץ מ. דיין:

1-4. בטיפול בנושא זה נהגנו מתוך שיקולים כלכליים ומסחריים.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת אלוני.

שדלמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

האם זה שיקול כלכלי ומסחרי להודיע שנגרם נזק רב לכלכלת ישראל?

שר-החוץ מ. דיין:

אם אינני טועה, השאלתה היתה: מדוע לא ערך משרד החוץ מסיבת עיתונאים וכו'? הבעיה היתה אם להפוך את הנושא לפוליטי או לנסות להכניס אותו לפרופיל נמוך ככל האפשר ולהחזיר את השוק לתיקנו. אלה היו המוטיבים המדריכים אותנו.

1001. מדיניות הממשלה בעניין

ההתנחלויות ביהודה ושומרון

חברת-הכנסת א. ידלין שאל את שר החוץ ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978):

להלן ציטטה מדבריו: "אנו מחייבים את ההת-נחלויות ביהודה ושומרון, אולם הודענו כי בימים שבהם נערכות שיחות השלום ההתנחלויות יורשו ויי-משכו רק במחנות צבאיים."

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. מה הם השיקולים המונחים ביסוד מדיניות זו?

2. מה הוא ההבדל — לגבי תהליך השלום — בין התנחלות במחנה צבאי לבין התנחלות שמחוצה לו?

שר-החוץ מ. דיין:

1-2. ההחלטה לנקוט בדרך זו נתקבלה לאחר שיחות בנושא ההתנחלות עם נציגי ארצות-הברית ועם נציגי המתישבים ובהסכמת שר הבטחון ושר החק-לאות.

היו"ר י. מ. אברמוביץ:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ידלין.

אהרן ידלין (המערך):

שאלתי מה ההבדל — מבחינת תהליך השלום —

ג. האם מוכן עתה שר החוץ להורות לפרסם מס-מך זה ולהפצו בציבור ההסברה בעולם?

תשובת שר-החוץ מ. דיין:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א-ב. נמסר לי כי הדבר הוחלט בשעתו על-פי שיקול-דעתו של הדרג המדיני בתקופה שקדמה לכהונתי במשרד החוץ.

ג. התשובה שלילית.

948. שיגור חברי הסגל האקדמי

לשליחויות הסברתיות בחוץ-לארץ

חברת-הכנסת ע. ברעם שאל את שר החוץ ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978):

לאחר מלחמת יום-הכיפורים הוקם צוות עיון בין-אוניברסיטאי שהורכב מפרופסורים חשובים, נציגי כל המכללות בארץ. צוות זה דן בנושאי-חוץ וקיים קשר הנזק עם נציגי הממשלה בכלל ועם משרד החוץ בפרט.

הצוות הקדיש זמן רב לבעיית הסברת-החוץ של המדינה, ובהמלצתו נשלחו כשליחי הסברה אנשי סגל אקדמי מכל גוני הקשת הפוליטית בישראל, וגם הוזמנו ארצה פרופסורים חשובים מאוניברסיטאות באר-צות-הברית, בריטניה, גרמניה ועוד.

כפי שנמסר לי הרי בששת החודשים האחרונים לא אושרה על-ידיך אף שליחות הסברתית אחת של אנשי המכללות לחוץ-לארץ, וזאת אף שהגיעו אליך המלצות רבות בנדון.

אודה לך אם תשיב לי:

1. האיך סבור שבתקופה זו יש הכרח לשלוח אנשי הסגל האקדמי הבכיר לשליחות הסברתית של המדינה?

2. אם כן — מדוע אינך מעודד שיגורם של חברי צוות העיון הבין-אוניברסיטאי לשליחות אלו?

שר-החוץ מ. דיין:

1. התשובה חיובית.

2. בתקופה הנדונה נשלחו בשליחויות הסברה לחוץ-לארץ, במסגרת אפשרויותינו התקציביות, אישים שונים ובהם מספר פרופסורים ואנשי סגל אקדמי.

971. תגובת ישראל על הרעלת

תפוזים בישראל

חברת-הכנסת ש. אלוני שאלה את שר החוץ ביום ב' באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978):

הידיעה בעניין הרעלת התפוזים נפוצה בישראל חמישה ימים לפני שהיה פירסום כלשהו. שמונה-עשרה שעות עברו מאז הפירסום בחוץ-לארץ. עד שניתנה בישראל תגובה. התגובה הראשונה היתה כו-שלת ונתנה סיפוק למחבלים בכך שיש במעשה כדי לפגוע בכלכלת ישראל. עבר עוד יום עד שניתנה תגובה סבירה, המוקיעה את המעשים הבלתי-אחראיים של לוחמה כימית נגד ישראל ונגד העולם.

בשבוע האחרון קיבלתי כ־20 קטעים מתענות העולם, במיוחד מאירופה ואמריקה, ובהם מתפרסמים שקרים בולטים בקשר עם חוק זה. תמוה מאוד הדבר שבכל הקטעים הללו לא מצאתי אף תגובה אחת, מצד גורם כלשהו, נגד פירסומים מסולפים אלו.

לאחרונה יצאה לוואתיקאן ברומא משלחת מיוחדת מטעם הכנסיות הנוצריות בישראל. העתון "מעריב" מיום י"ב באדר א' ש.ז., שמוסר על כך, מוסיף שב־תוכר שפירסמה המשלחת נאמר: "יש בחוק זה כדי להצביע על מה שמסתתר בראשם של אלה שהציעו אותו: השאיפה להשתמש בו כבנושק רבי־עוצמה כדי לנהל מערכה קיצונית שמטרתה לחסל את הנוכחות הנוצרית בישראל". הידיעה מסתיימת בטענה שהווא־תיקאן הגיב "בהבנה ובדאגה" על כך.

גם בעתונות בארץ מתפרסמות כמעט מדי יום ידיעות שונות נגד החוק, שגם הן מקורן בכנסיות הנוצריות בישראל.

ברצוני לשאול:

1. מדוע אין משרד החוץ מגן על החוק שנת־קבל על־ידי הכנסת ואינו מפרסם בעתונות העולם את תכנו של החוק, כדי לסתור את הסילופים המופצים נגדו ועל־מנת להוכיח שבחוק לא מוזכרת המ־לה "נוצרים", אלא הוא נגד כל מי שנותן כסף תמורת המרת דת?

2. האם הפיץ משרד החוץ בין שגרירי ישראל בכל מדינות העולם את תוכן החוק וכן חומר הס־ברה נוסף בנדון כדי שידעו להסביר בכל הארצות את תכנו האמיתי של החוק ולהפריע בזה לפע־לותם העוינת של הגורמים המעוניינים להגביר את השנאה למדינת ישראל על־ידי פירסומים מסולפים ודו־גניים שונים?

שר־החוץ מ. דיין:

משרד החוץ פעל בעניין בהתאם לצורך והעביר לכל נציגויות ישראל בחוץ־לארץ הוראות מתאימות. פירוט הפעולות הועבר לשואל על־ידי בכתב ביום י"ז באדר א' תשל"ח.

1078. סגירת שגרירות ישראל בקוריאה הדרומית

חבר־הכנסת א. אבן שאל את שר החוץ ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

בעבר נעשו מאמצים רצופים להרחיב את יריעת קשריה של ממשלת ישראל עם מדינות אסיה. בהק־שר זה הוקמה שגרירות ישראל בסיאול, בירת קוריאה הדרומית, וללא התניה של הדדיות. לאחרונה פורסמו ידיעות ולפיהן עומדת שגרירות ישראל בסי־אול להיסגר ביזמתו של משרד החוץ.

שר החוץ מתבקש להשיב לי:

1. האם הידיעה על סגירת השגרירות בסיאול נכונה?
2. האם צעד זה בא על־פי יזמת משרד החוץ?
3. אם התשובות לשאלות הנ"ל חיוביות, מה הם המניעים לצעד זה?

בין התיישבות במחנות צבא ובין התיישבות מחוצה להם.

שר־החוץ מ. דיין:

אם אינני טועה השאלתה ששאלת, אדוני חבר־הכנסת ידליו, היתה: מה הם השיקולים המונחים ביסוד מדיניות זו? זו השאלתה ששאלת. עכשיו אני משיב על שאלתה ששאלת. התשובות על שאילתות אינן מתייחסות לשיקולים אלא לעובדות. לא חלה על שר חובה להשיב ביחס לשיקולים אלא רק ביחס לעובדות.

דניאל רוזוילי (המערך):

אני מבין שוועדת הכנסת אישרה את השאלתה ולכן שאלה מס' 2 בשאלתה של חבר־הכנסת ידליו תקפה, וחובה על שר החוץ להשיב.

שר־החוץ מ. דיין:

מי דיבר?

(קריאה: חבר־הכנסת רוזוילי.)

מה עניין רוזוילי לעניין הזה?

דניאל רוזוילי (המערך):

אני שומר על סמכות ועדת הכנסת.

שר־החוץ מ. דיין:

יש יושב־ראש ויש ועדת כנסת. אם הם יחשבו שאינני נוהג לפי התקנון, יעירו לי ואנהל לפי הת־קנון. לפי דעתי הפירוש שנתתי נכון.

דניאל רוזוילי (המערך):

אני לא נתתי פירוש אלא קבעתי עובדה שאם היושבי־ראש אישר את השאלה, היא תקפה.

אמנון לין (הליכוד):

אני רוצה להעיר, כחבר ועדת הכנסת, שהפירוש של חבר־הכנסת רוזוילי איננו תואם את התקנון. שנית, לא היה דיון בעניין זה.

דניאל רוזוילי (המערך):

לא נתתי פירוש. קבעתי עובדה שהשאלה תקפה.

אמנון לין (הליכוד):

מעולם לא שמעתי בוועדת הכנסת ששאלה כזאת עמדה לדיון.

דניאל רוזוילי (המערך):

תקפות השאלות לא ועדת הכנסת קובעת אלא קובע יושב־ראש הכנסת. היושבי־ראש אישר — זו עובדה, ולא חוות־דעתו של רוזוילי.

1077. הספרת החוק נגד המרת דת לגורמים שונים בחוץ־לארץ

חבר־הכנסת י. מ. אברמוביץ שאל את שר החוץ ביום ט"ז באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

מאז קבלת החוק בכנסת נגד המרת דת, מנ־הלים נציגי הכנסיות הנוצריות מסע הסתה ארסי נג־דו, מלווה בסילופים שונים, וביניהם — שהחוק מת־בטא, כאילו, בביטויים נגד הנוצרים. הסתה זו מופצת בעיקר בארצות אירופה ואמריקה, בעתונות ועל־ידי שליחים.

חוברת כ"א, ישיבה צ"א

— שאלות ותשובות (אברמוביץ, ארבל-אלמוזלינו, דיין, גרופר, ביטון); הצעות לסדר-היום (אברמוביץ, אלון, זיידל, יעקבי, אמורי) —

1081. תנוכת משרד החוץ

על המתרחש בארגנטנה

חבר-הכנסת צ. ביטון שאל את שר החוץ ביום ט"ו באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

מתאריך 24 במארס 1976 נמצאת הרפובליקה הארגנטינאית תחת שלטונה של דיקטטורה צבאית.

ממכתב שקיבלתי, החתום עליי ועד קרובי המשפחה של קרבנות הדיכוי בארגנטנה, אני למד שאלפי אנשים נרצחו ללא משפט ולאלפים נעדרים עד עצם היום הזה, ובהם מספר יהודים לא-מבוטל, עד כמה שהצלחתי לברר.

ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם ידוע לאדוני השר על המתרחש בארגנטינה?

2. מה עושה נציגותנו הדיפלומטית בנדון?

3. האם לא חושב אדוני השר להתערב, באמצעות השגריר שלנו בארגנטנה, על-מנת להפסיק רדיפות ומעשי זוועה אחרים, או לפחות לנסות ולברר מה קורה שם?

4. האם בדעתו של אדוני השר להעלות על סדר-יומה של הכנסת את המתרחש בארגנטנה?

שר-החוץ מ. דיין:

1-4. ידוע לנו המצב בקשר למעצרים בארגנטינה ואנו נוקטים את הצעדים הנראים לנו כנכון. נים בעניין זה.

ב. הצעות לסדר-היום

1. הצורך לקיים דיון מדיני לקראת נסיעת ראש הממשלה לווינגטון

ימים הכלולים באותה הצהרה.

ההצהרה, כאמור, איננה מושלמת בכל המעלות, אך היא לא-ישעור טובה יותר מן הטיטות האלטרנאטיביות שהוגשו בשעתן למועצה על-ידי בריית המועצות הודו. הנסיון של ממשלת בגין לקבוע שהצהרה זו כאילו אינה חלה על הגירה הירדנית הינו תמוה ומדאיג ביותר. —

הלל זיידל (הליכוד):

זו ממשלת ישראל, לא ממשלת בגין.

(קריאה): האם אתה נעלב מזה שזאת ממשלת בגין?

גר יעקבי (המערך):

מה הבושה בכך שאומרים "ממשלת בגין"?

עדיאל אמורי (המערך):

נראה שיש סיבה לבושה.

יגאל אלון (המערך):

חבר-הכנסת זיידל, אל תיפגע. זו היתה הערה קרתנית. בכל העולם מקובל, מזמן לזמן, לקרוא לממשלה על שם ראשה. זה כבוד לראש הממשלה וכ-

הד"ר י. מ. אברמוביץ:

חבר-הכנסת אבן איננו באולם.

שרונה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אני מבקשת ששר החוץ ישיב על השאלתה של חבר-הכנסת אבן.

שר-החוץ מ. דיין:

האם יש לו ממלא-מקום?

הד"ר י. מ. אברמוביץ:

זכותה של חברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו לבקש.

שר-החוץ מ. דיין:

1-2. התשובה חיובית.

3. השיקול לסגירת השגרירות היה חסכון תקציבי; אך הממשלה אישרה השבוע מינוי שגריר לא-תושב לסיאול.

1080. הסחבת במהלכי משפט-מאידאנק

חבר-הכנסת פ. גרופר שאל את שר החוץ ביום ט"ו באדר א' תשל"ח (23 בפברואר 1978):

עקב הסחבת בניהול משפט-מאידאנק הנני שואל את כבוד השר:

מדוע לא מוחה ישראל על הסחבת?

שר-החוץ מ. דיין:

ממשלת ישראל הביעה לפני ממשלת גרמניה המערבית, בשיחות בדרג בכיר בירושלים ובבון, את דאגתה נוכח איטיות מהלכי המשפט.

הד"ר י. מ. אברמוביץ:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף ב' לסדר-היום: הצעות לסדר-היום והצעות חוק של חברי הכנסת. רשות הדיבור לחבר-הכנסת יגאל אלון, להצעה: הצורך לקיים דיון מדיני לקראת נסיעת ראש הממשלה לווינגטון.

יגאל אלון (המערך):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, החלטת מועצה הבטחון 242 מ-22 בנובמבר 1967 איננה מסמך חלוי מותי, אולם כל שר ישראלי המנסה לשוות לה פירוש שונה מזה שניתן לה על-ידי ממשלות ישראל בעבר חוטא לאמת ושוגה שגיאה טאקטית מסוכנת. לא היה ספק בשעתה ואין ספק גם היום שהחלטה זו חלה לא רק על הגזרות המצרית והסורית אלא גם על הירדנית. כאשר השגריר תקוע הודיע למורעצת הבטחון במאי 1968 — ומר בגין וחבריו היו אז בממשלה — שממשלת ישראל מקבלת את ההצעה מ-242 למען קידום השגתו של הסכם שלום צודק ובר-קיימא, הוא לא סייג זאת לשתי גזרות בלבד, אדרבה, הוסיף ואמר בנשימה אחת — ואני מצטט: "הוסמכתי לאחר מחדש שאנו מעוניינים להגיע להסכם עם כל אחת ממדינות ערב על כל הענ-

שתו מהממשלה — ניסה להפריך את פירושה של ממשלת ישראל דאז, כי ההקדמה של ההצהרה אי-ננה סותרת את הצורך במשא-ומתן בדבר קביעת גבולות מדיניים, היינו מוכרים, ובעלי ערך אסטרטגי, היינו — בטוחים. באמרו שההקדמה בדבר נסיגה לרכוש שטח באמצעות מלחמה והקביעה בדבר נסיגה משטחים "קשורות קשר בל ינתק" — גרם נזק גדול. על שום מה צריך היה מנהיג בישראל לתמוך בגיר-סה של גורמים בלתי-ידידותיים בעולם? אתמהא.

כבוד היושב-ראש, גבולות מדיניים בין ישראל לשכנותיה מעולם לא נקבעו בשל סירובן העיקש של מדינות ערב. קווי התיחום ששורטטו בהסכמי שביתת-הנשק ב-1949 היו קווים ארעיים, תוך הבנה שגבולות הקבע ייקבעו בוועידת השלום, אשר ב-1955 ששה לבוא. צדק שגירי ארצות-הברית ארתור גולדברג באמרו במועצת הבטחון, ב-15 בנובמבר 1967: "היסטורית, מעולם לא היו גבולות בטוחים ומוכרים באזור. הן קווי שביתת-הנשק מ-1949 והן קווי הפסקת-האש מ-1967 לא תאמו הגדרה זו."

גם בהסכם שביתת-הנשק עם מצרים, אשר בו נקבע בין השאר כי קו התיחום בין הנגב לסיני יהיה חופף את הגבול המאנדאטורי, נאמר בסעיף 5 פיסקה 2 כי "אין לפרש משום בחינה את קו שביתת-הנשק כגבול מדיני או טריטוריאלי ואין, בהת-ווייתו שום פגיעה בזכויות, בתביעות ובעמדות של כל אחד מהצדדים להסכם שביתת-הנשק לגבי יישובה הסופי של שאלת ארץ-ישראל". לפיכך גם הגבול המאנדאטורי אינו קדוש ואינו נצחי.

קווי התיחום שקדמו למלחמת ששת-הימים לא היו גבולות מוכרים ואף לא בטוחים. לכן שימשו גירוי ותמריץ למלחמות נוספות שנכפו על ישראל. עכשיו, אם וכאשר נזכה בוועידת שלום, יהיה צורך לקבוע בין השאר את הגבולות שיהיו מוכרים ובטוחים כאחד, כלשון הצהרת מועצת הבטחון 242. אנו רוצים בשלום, עם בטחון — השלום — כאחד המרכיבים היסודיים של תורת הבטחון הלאומית שלנו, והבטחון — כאחת הערובות לתוחלת חיים ארוכה של השלום.

ברור לחלוטין כי חזרה לקווי האתמול פירושה חזרה אל קווי אי-הבטחון. שאיפיונו את האתמול ואל סכנת התחדשות המלחמה בתנאים גרועים; פירושה — הכנסת ישראל למלכודת אסטרטגית. אבל עלי לומר ולהדגיש בעת ובעונה אחת כי אי-יכולנוה של ממשלת ישראל להשלים עם פשרה טריטוריאלית משמעותית בשטחים המוחזקים בארץ-ישראל היא מוט-עית מיסודה. יש צורך בפשרה שתאפשר פתרון קונסטרוקטיבי לשארית הבעיה הפלשתינאית; פשרה אשר תזכה מחדש מדינות ערביות בחלק הארי של טריטוריות אבודות, ובלבד שישראל תוסיף לקיים שלי-טה בלתי-מעוררת, משפטית ופוליטית, לארכם של גבולות בניהגנה; פשרה שתגביר את הסיכוי לה-שגת השלום, ואם חלילה ייכשל המאמץ, יקשה על בעלי-פלגותא שלנו בעולם להטיל את עיקר האשם על שכמה של ישראל.

לעומת זאת עמדתה הקשוחה של הממשלה, כי

בוד לממשלה. אל תיועק להגיש עזרה כאשר אינה דרושה.

— הנסיון של ממשלת בגין לקבוע שהצהרה זו כאילו אינה חלה על הגיזרה הירדנית הוא תמוה ומדאיג ביותר. ראש הממשלה עצמו התחייב מעל במת הכנסת, ב-20 בנובמבר 1977, כי "אנחנו לא רק מוכנים לשבת עם נציגי מצרים ועם נציגי ירדן, סוריה ולבנון, אם תרצה בכך, בוועידת שלום בז'נבה. אנחנו הצענו לחדש את ועידת ז'נבה על-יטוד שתי החלטותיה של מועצת הבטחון 242 ו-338".

הנה כי כן, ראש הממשלה בכבודו ובעצמו קבע שהצהרה 242 חלה גם על יישוב סיכסוכנו עם ירדן. והנה לפתע פתאום יצרה ממשלתו רושם ברור שהיא מסתלקת מהתחייבותה. הדבר גרם כבר נזקים חמורים למעמד של ישראל בזירה הבין-לאומית. הוא פגע במהלך השלום ופגע באמינותה של ממשלת ישר-אל, אשר זועזעה עוד קודם לכן. על ראש הממ-שלה לחזור בו מנסיגתו, לגבור על היסוסיו ול-הכיר בעובדה שהכרזה 242 מהווה בסיס למשא-ומתן על פתרון הסיכסוך בכל הגיזרות, לרבות ירדן. אל תבקשו פירושים חדשים להצהרה 242.

איתן לבני (הליכוד):

האם הפירוש שלך עוזר למדינת ישראל?

שולמית אלוני (תנועה ליכויות האזרח):

אתה תמיד רוצה שיקפצו דום על כל שגיאה שאתם עושים.

איתן לבני (הליכוד):

אפשר לעמוד דום.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

במקום זה תעשה "במקום דרוך".

יגאל אלון (המערך):

אל תבקשו פירושים חדשים להצהרה 242 פן תח-ליט מועצת הבטחון לתת פירוש שלילי משלה. חר-ששני שהפעם לא יהיה מי שיטיל וטו והמצב יס-תברר עוד יותר. לא צד להסיק כיבוא למשא-ומתן עם הפירוש שלו בכל גיזרה וגיזרה. המשא-ומתן צריך להתנהל ללא תנאים מוקדמים משום צד.

בעדויותיהם של שושביני ההכרזה האמורה במי-עצת הבטחון — ראש ממשלת בריטניה סר הרולד וילסון, שרי-החוץ הלורד ג'ורג' בראון והשגריר הלורד קאראדון — נקבע בפירוש כי בנוסח האנגלי, כפי שנת-קבל במועצת הבטחון, אין מדובר בנסיגה מכל השט-חים, או מהשטחים, אלא נסיגה משטחים, תוך איז-כור הצורך בקביעת גבולות מוכרים ובטוחים. ההצ-הרה לא קבעה שיש לסגת לקווי שביתת-הנשק שקדמו למלחמת ששת-הימים.

ההקדמה של ההצהרה האמורה, המדגישה שאין להסכים לרכישת שטחים באמצעות מלחמה, איננה סו-תרת את הצורך בקביעת גבולות מוסכמים שיהיו שו-נים מקווי שביתת-הנשק. היא רק קובעת עקרון כל-לי, לכן, אני אומר בצער, שגה מר בגין שגיאה חמורה מאוד וגילה קוצר-ראות מדהים כאשר בנאום תמוה שנשא בכנסת ב-12 באוגוסט 1970 — עם פרי-

ארץ-ישראל כישות פוליטית אחת, אשר חיים בה יהודים ארץ-ישראלים, ערבים ארץ-ישראלים — עם התרגום הנלווה באנגלית ובערבית — היא הרפתקה מדינית שהעם צריך לקום נגדה ולדחותה. בלי כל כוונה, כמובן, היא עלולה חלילה להכשיר את הקרקע לקליטת הנוסחה העוינת בדבר כינונה של "מדינה דמוקרטית חילונית" במקום מדינת ישראל. אנו רואים במדינה יהודית דמוקרטית, המסוגלת להגן על קיומה בכוחות עצמה, תוך הקפדה על זכויותיהם של אזרחי ישראל הערבים.

כבוד היושב-ראש, מדיניות זאת, אם תאושר סופית, חלילה, כוללת בקרבה את המרכיבים השליליים של כל תכניות השלום השונות. היא איננה פותרת את הבעיה הפלשתינאית, היא מרתיעה את ירדן מל- הצטרף למהלכי השלום, היא מכבידה על מצרים מל- המשיך בתנופת השלום, היא יוצרת את התנאים להת- הוות מדינה אש"פית, היא מציגה את ישראל כבעלת מדיניות שהערמה טבועה במהותה, וחמור מכול — היא יוצרת בעיה יהודית בארץ-ישראל. תכנית ראש הממשלה שומרת אמונים, כביכול, לדימוי של ארץ- ישראל השלמה, אך היא עלולה לפלג את מדינת ישראל מבחינה לאומית.

ידוע לכם אל-בכון, חברי הכנסת, כי מאז מל- חמת ששת-המים חייבתי את כינונה של אוטונומיה כהסדר-ביניים. אולם יש להשתית לא על האצלת סמכויות מינהליות למעצת האוטונומיה הנבחרת באמי- צנות צו של המושל הצבאי, אלא על אמונה בין ישראל לירדן, בהשתתפות נציגים מוסמכים של הצי- בור הפלשתינאי.

יצחק ברמן (הליכוד):

מה לעשות כשירדן איננה מסכימה לכך?

יגאל אלון (המערך):

יש להשאיר בידים את האחריות לקיום הסדר הציבורי, ואילו אנו צריכים להסתפק בהחזקת גבולות בני-הגנה, בלתי-מאוכלסים בערבים, לצורך הגנת הארץ בפני התקפות מבחזי.

עמיתי חברי הכנסת, בסוף השבוע צפיתי בראיון טלוויזיוני עם הפרשן הצבאי הנודע של ה"ניו-יורק טיימס", ובו הוא חזר על הטענות השגורות בפי חכמי אסטרטגיה חדשניים, כביכול, אך תלושים מן המציאות האסטרטגית של זמננו. הוא טען, בין השאר, כי בעידן טילי הקרקע-קרקע, המטוס העל-קולי ואמ- צעי הלחימה המתוחכמים אבד כל על החשיבות הצבאית של הטריטוריה והטופוגרפיה. אלה הם טי- עוני-סרק שאינם עומדים במבחן ההגיון. פצצות ורא- יי-חץ קונבנציונאליים אינם מסוגלים לשבור את רצון הלחימה של עם הנחוש בהחלטתו, כעמנו, להגן על חייו ועל חירותו. הדוגמה הבריטית במלחמת העולם השנייה והדוגמה הצפון-אפריקאית של העשור הזה מוכיחות זאת בעליל. מולנו ניצבים צבאות יבשה גדולים, ניידים, בעלי עצמת אש איריה וכושר עני- רות גבוה. מאסות של שריון חדיש, חיל-רגלים משר- יין וממוכן, ארטילריה מתנייעת, הנדסה צבאית מו- דרנית, בתמיכת חיל-אוויר טאקטי ואמצעי לחימה אס- טרטיים — מול אלה אין תחליף למערכי הגנה

לא תווה בשומרון, יהודה וחבל-עזה "ריבונות זרה או שלטון זר", היא מדיניות הרת-אסונות לישראל. אנחנו איננו צריכים לרצות, והעולם לא ישלים עם שלטון ישראלי על מיליון ומאה אלף ערבים פלשתי- נים בשטחים המוחזקים.

חברי הכנסת, תכנית האוטונומיה של ראש הממ- שלה, אלמלא היתה חמורה כל כך, היתה מגוחכת.

השר משה נסים:

בשביל זה נמנעתם מהצבעה? אם זה אסון, למה נמנעתם?

יגאל אלון (המערך):

עד היכן מגעת החכמה, לשאול שאלה מעניינת כזאת.

אברהם שריר (הליכוד):

איזו שפה פארלאמנטארית?

יגאל אלון (המערך):

זאת היא פאריסה שרק מדינאות חובבנית יכולה להמציאה. מצד אחד ניפת מר בגין את הזכויות ההיסטוריות של הפלשתינים מעבר לכל פרופורציה בהזכירו בארצות-הברית, בפומבי, שהם היו משור- עבדים קרוב ל-500 שנה תחת שלטון התורכים, הברי- טים, הירדנים והממשל הצבאי הישראלי — התפלאותי שלא הזכיר את שלטון הממלוכים שהקדימו את התור- כים; ומצד שני הציע להם בסך-הכול מעמד של פרטקטוראט. החר הוליד עכבר.

את' לבני (הליכוד):

את זאת אנו קוראים בעתון "אל-אחבאר".

יגאל אלון (המערך):

אולם תכניתו, לא רק שאין בה פתרון לשארית הבעיה הפלשתינאית, שבלעדיה לא יושכן שלום, כשם שבלא השלמה ערבית עם קיומה של ישראל לא ייכון השלום, אלא שהוא פותח שער לדציוניזציה של מדינת ישראל, פשוטו כמשמעו.

הברירה החפשית שניתנה, על-פי אותה תכנית, לכל תושב בשטחים המוחזקים לבחור באזרחות יש- ראלית; הקביעה בדבר אפשרות להתנחלות הדדית וה- זכות לבחור ולהיבחר לכנסת — יעודדו, אם בדרך הסטיכיה או באמצעות אסטרטגיה של "יד נעלמה", מאות אלפי ערבים פלשתינים להעדיף אזרחות יש- ראלית על ירדנית, או על מעמד של פליטים. ואינני רואה את התור הארוך של יהודים שיבקשו להת- יישב בהר-גריזים דווקא. תהליך זה יפר את האיזון הדמוגרפי העדין בישראל, המדינה תיהפך לדו-לאר- מית, וחוששני כי ברבות השנים ייוולד הצורך להב- טיח מעמד אוטונומי ליהודים.

אכן, פרספקטיבה מרינה שמונים שנה לאחר קונ- גרס-באול ושלשים שנה לאחר ייסוד מדינת היהודים.

לא פחות תמוהה הצעתו הפומבית של שר-החיון דיין לבצע את רעיון האוטונומיה באורח חד-צדדי. מושג פוליטי-מסורי חדש: אוטונומיה כפויה.

גירסתו הטרומ-מדינית של מר בגין בדבר קיום

ישראל, מדינות ערב והפלשתינאים — להבדיל מ' אש"פ — בעת ובעונה אחת.

בגלל מדיניותה הכושלת והמכשילה של הממשלה היא מוצאת את עצמה בדעת-הקהל העולמית כקשוחה למרות ויתוריה המפליגים, בעוד שהנשיא סאדאת, שעדיין לא ויתר על אף שעל אחד, מוכתר כנביא השלום של זמננו.

ולבסוף, מרמזים ומהתבטאויות בוושנינגטון ובק-היר ניתן ללמוד שיש סיכוי להעביר מהעולם את הרעיון של המדינה האש"פית ומעדיפים פתרון הבעיה הפלשתינאית בהקשר של שלום עם ירדן, ומתחילים להתגלות שוב מחדש ניצני הבנה לצרכי הבטחון של לבנו. אבל כדי להסיר את המכשולים בפני מימוש הניצנים הללו יש צורך בדיון רציני בכנסת, משום שמר בגין עלול שוב לחזור על תכניות או לסבך אותנו בתכניות חדשות היונקות השראתן — אם להשתמש במטבע שלו לחסידינו בעבר — מתסבין של משיחיות, במקום שתושבתנה על עקרונות מדיניים ואסטרטגיים ראצינאליים.

אדוני ראש הממשלה, ערב צאתך לדרך אני מחל לך הצלחה בשליחותך הקשה והאחראית.

הח"ר י. מ. אברמוביץ:
רשות הדיבור לראש הממשלה, לתשובה.

ראש-הממשלה מ. בגין:
אדוני היושב-ראש, מורי ורבותי חברי הכנסת, אני רוצה להודות לחברי-הכנסת יגאל אלון — (קריאות: לא יגאל; יגאל).

מאיר פעיל (מחנה שלי):
יגאל הוא ביטוי פאסיבי, הוא רוצה להיות אק-טיבי.

ראש-הממשלה מ. בגין:
עוד לא אמרתי משפט פולמוסי אחד — ואתם מפסיקים אותי בקריאות-ביניים קיבוציות. אני מכבד קריאות-ביניים, אבל לא הפרעה קולקטיבית כזאת.

אחזור על המשפט בגלל העלבון שאתם חשתם. ובכן, חברי-הכנסת יגאל אלון איחל לי הצלחה, זה אבירי מאוד, אני מודה לו מקרב לב, אבל אני רוצה לומר לו שלאחר הנאום שלו, הברכה הזאת להצ-לחה היא קצת מפוקפקת, על-פי תוכן הנאום —

יגאל אלון (המערך):
אולי תושפע מן הנאום.

ראש-הממשלה מ. בגין:
כבר אינרציה? רק עכשיו גמרת לנאום.

אדוני היושב-ראש, אנו צריכים לדבר על הנוש-אים האלה ברצינות, וכך אעשה. ממשלת ישראל, ולא חשוב איך קורא לה חברי-הכנסת אלון, מתוך גישה ממלכתית שלה קיבלה את החלטה 242, היא עומדת על ההודעה שנמסרה לידי ועלידי שר החוץ בכ-נסת. לא שנינו את עמדתנו ולא נשנה אותה. אנו קבענו כפי שאמר, בצדק, שר החוץ בכנסת, שאין שום סתירה בין משמעותה של החלטה 242 לבין התכ-נית שהגשנו, לרבות עמדתנו לגבי יהודה, שומרון

יבשתיים, הנשענים על מערכת מכשולים טופוגראפיים ועומק אסטרטגי, המסתייעים בחיל-אוויר מעולה לב-לימת התקדמותם של פולשים פוטנציאליים ומהווים בסיס למתקפת-נגד ישראלית.

בשאיפתנו לגבולות בני-הגנה אין אנו מביעים אי-אמון בנשיא סאדאת או במלך חוסיין. אני מחל לשניהם אריכות ימים. אבל אפילו במדינות ערביות קורה שמנהיגים נפטרים באורח טבעי.

אנו רוצים בשלום לכול, לדורות שיבואו. ולא רק לעשור אחד. ניתן לספק לישראל גבולות בני-הגנה בכל החזיתות בתיוקנים לא דראמאטיים, אך משמעותיים, של קווי שביתת-הנשק. אפשר אפילו ליי-שם את נוסחתו של הנשיא קארטר בדבר תיוקני גבול לא גדולים אם אך תנטושנה מדינות ערב את עמ-דותיהן הנוקשות בדבר אי-נכונות להתפשר על אף שעל אחד.

לפי תכנית הפשרה, שעלינו להיות נכונים לה, אפשר לספק לישראל גבולות בעלי ערך אסטרטגי באמצעות תיוקני קווים שיהיו אחוזים ספורים בל-בד מכלל שטח-הענק שכל מדינה ערבית שכנה נת-ברכה בו.

כבוד היושב-ראש, עוול גדול נעשה למתיישבים שהיכו ארץ סאורי-ספר חדשים בעידוד הממשלות הקודמות. אין הם חומדי נחלאות זרות למען הפקת רווחים. ישוביהם נועדו לשמש מנוף במאבק המדיני לגיבוש גבולות בני-הגנה ולמלא תפקידים בהגנה המ-רבית ובבטחון השוטף. אבל, למרבה הצער, כאשר הבטיח מר בגין למצרים את הריבונות על כל שטחי סיני, תוך רבע שעה, אפילו לא ניסה להשתמש במנוף זה כאשר הגיעה שעתו. וכך נהג אדם שרק בינואר 1977 טען ברוב רהב כי "בתוך סיני ייקבע הגבול בין מצרים ובין ישראל... ואין מפלגה בי-ש-ראל, וזלת הקומוניסטים, המוכנה לנטוש את כל סיני". כאשר עמד על שגיאנו באיחור-מה, שמקורה באשליה עצמית כי תמורת ייתור מלא בסיני יקבל יד חפשיית בשטחי ארץ-ישראל המוחזקים, עשה שג-י-אה נוספת בהתירו את תמרוני הדחפורים במקומות הבלתי-נכונים, בעיתוי הבלתי-נכון ובשיטה הבלתי-נכ-ו-נה אשר פתעה קשות באמינותה של ישראל. בעבר ידענו גם מחלוקות עם ארצות-הברית, אבל מעולם לא הגענו למצב כפי שהוא היום, אשר בו ראשי מדינות ידידותיות כארצות-הברית וישראל מרמזים זה על זה כי אינם דוברים אמת.

הגורמים סיני ישובים, לא לישובים כוונתם אלא לשלילת מרחבי המגן, הגבולות האסטרטגיים ושדות-התעופה משליטתה של ישראל. עלינו לעמוד לימין ישובי גבולות בני-הגנה העומדים בקו הראשון של המערכה המדינית על קביעת הקו הראשון של בט-חון ישראל. אך באותה עת נשלול תכלית השלילה את מעשי התנחלות הראווה והפרובוקאציה, בין שהיא נעשית בצורה עלובה ומעליבה בתוך או בשולי מחנות צה"ל, בין בהסוואת מגדלי-תצפית המוקמים בחפזון, בין במסווה של מחנה לחפירות ארכיאולוגיות. יש בדבר נזק לעצמו והוא פוגע במעמדה של ההת-יישובת השרשית הצמודה לתפיסה אסטרטגית ומ-דינית, המבקשת לספק אינטרסים בסיסיים של

ההחלטה לביצוע, אלא: אנחנו מקבלים אותה למען השכנת שלום. וזה באמת גרם לכך שלא היה צורך לעזוב את הממשלה. אבל כל זה היסטוריה שאבד עליה כלה. אתה סיפרת אותה, לכן הייתי צריך לתקן את הרושם הלא-נכון של דבריך. היתה תקופה שבה אתה התנגדת להחלטה 242 והסכמת לסיכום שהממשלה איננה נותנת acceptance ל-242. ומה הופעת בהתחשדות כזאת: קודש, קודש, קודש 242. לא כך היה.

יגאל אלון (המערך):

בדברי הסתייגתי מקדושתו של המסמך. אמרתי שהוא איננו מסמך-עבודה. אל תשים מלים בפי.

ראשי-הממשלה מ. בגין:

חבריה-הכנסת אלון, בלי אינרציה רטורית. סיימת את דבריך, תן לי לומר את דברי. מותר לי לבקש ממך? איחלת לי הצלחה לדרך, תאחל לי הצלחה לנאום. למי זה יזיק?

היה פירוש שני של המערך, והוא קיים: יש תכנית הנושאת את שמו של יגאל אלון. אני רוצה לומר, על-פי התוכן של התכנית הידוע לי, שהיא פארסה; רק אפשר לגחך עליה. ואסביר מה היא: אנחנו נעמוד עם מתנחלינו ועם חיילינו על הנחר ירדן, שטח מסויים בבקעת-הירדן מערבה יהיה שלנו, אבל גב ההר ימסר לשלטון ירדן—שכם, אחר כך כל שאר הערים עד יריחו; אבל צריך לעשות קשר בין אותה מדינה מיוחדת שתהיה בריבונות ירדן לבין עבר-הירדן, או נעשה פרוודור משכם דרך יריחו לעבר-הירדן מזרח. ממש פארסה, תכנית ילדותית, איש לא קיבל אותה.

מה היתה התגובה לגבי התכנית הזאת בשני מקומות — הערבים והאמריקנים? הערבים אינם פוסקים מלומר והאיש אשר לו הוצעה התכנית הזאת מתמיד ומודיע — המלים הן אנגליות ולכן אני חוזר עליהן — totally unacceptable — לא קביל באופן מוחלט.

יגאל אלון (המערך):
תכניתך

ראשי-הממשלה מ. בגין:

לזה נגיע עוד מעט, עוד מעט.

כפי שידוע לכם אמר באחרונה המלך חוסיין שממשלת ישראל זו חייבת לתת התחייבות מוקדמת שהיא תבצע נסיגה לקווי ה-4 ביוני 1967 עד המי-לימטר האחרון. עכשיו אתם יכולים להבין למה היתה תכנית הזאת, הנושא את שמו של חבריה-הכנסת יגאל אלון, היא לא קבילה לחלוטין עליו. מניין אנחנו יודעים את זה? — כאמור, מפי הסוס עצמו. זה הפירוש של המערך — האחרון לא הראשון — האחרון ל-242 לגבי יהודה ושומרון. ובכן אי-אפשר להגיע להסכם על-פי התכנית הזאת עם שום גורם ערבי. כל מה שאמר פה על הביטוי "פשרה טרי" טוריאלי" חברה-הכנסת יגאל אלון אינו אלא דיבור בעלמא. הוא יודע, אבל הוא מנסה להסתיר את האמת שעל יסוד התכנית הנושאת את שמו אין הסכם, לא ייתכן הסכם. את זה אנחנו יודעים מפי הגורמים עצמם.

וחבל-עזה. זו עמדתנו וכך הצהרנו עליה לפני כל מדינות העולם מעל במת הכנסת. זה נכון שלהחלטה 242 ניתנו וניתנים פירושים שונים. אמנה אותם.

חבריה-הכנסת יגאל אלון עשה פה רושם שהממשלה שהוא היה חבר בה תמיד קידשה את ההחלטה 242 לפי הפירוש שניתן לה באוגוסט 1970. אני לא הייתי עומד על העבר. תמיד אתם טוענים: למה לדבר על העבר, בואו נטפל בהווה, בואו נדאג לעתיד, אבל פה עמד חבריה-הכנסת אלון ונתן לנו פרשה היסטורית שלמה, אבל סלקטיבית. ובכן, הכנסת חייבת לדעת שהממשלה שהמערך עמד בראשה מיוני 1967 לא קיבלה את ההחלטה 242 מעיקרה וזמן ממושך. החברים צריכים לדעת שראשי-הממשלה המנוח לוי אשכול, וזכרוננו-לברכה, סיכם דיון בישיבת הממשלה במלים הבאות: "מצדנו לא תהיה קבלת החלטה 242", בהשתמשו במלה acceptance, וכך היה אז המצב זמן ממושך. אותה ממשלה בעבר, שבה מתפאר חבריה-הכנסת אלון, בהשתתפותו ובהסכמתו דחתה את ההחלטה 242 על תכנה ועל משמעותה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כשהיא רקדה לפי החליל שלך.

ראשי-הממשלה מ. בגין:

אני מודה לך על המחמאה. היא היתה רצויה מאוד. תרבה במחמאות כאלה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה ממשיך באותה גישה ובאותה התנגדות להחלטה 242.

ראשי-הממשלה מ. בגין:

תן לי להתווכח עם חבריה-הכנסת אלון. אתך בכ"ל אין לי שום ויכוח. הפירוש שלך הוא בדיוק הפירוש של מדינות ערב מסביב.

(חבריה-הכנסת ת. טובי קורא קריאת-ביניים)

זה נכון שבעבור זמן ממושך היתה תפנית והממשלה דאו קיבלה את ההחלטה 242 לביצוע. וזה נכון שאו גח"ל עזב את הממשלה בגלל המשמעות של ההתחייבות ההיא. שמרנו על עקרונותינו וזו תרנו על השתתפות בממשלה מרצונו החפשי. איש לא דרש מאתנו לעזוב את הממשלה. החלטנו לעשות את זאת מתוך נאמנות לעקרונותינו, דבר לא שכח בממשלות קואליציוניות.

יגאל אלון (המערך):

לא עובתם את הממשלה כאשר השגריר תקוע הודיע במאי 1968 שהממשלה מקבלת את ההחלטה 242.

ראשי-הממשלה מ. בגין:

הרי אמרתי מתי עזבנו את הממשלה. זה הש"תמעצמו. וההודעה שנמסרה על-ידי מר תקוע, על-פי הוראתו האישית של שר החוץ דאו ובהסכמתו של ראש הממשלה, אבל מבלי שהעניין יובא לדיון בממשלה — גם את זה זוכר חבריה-הכנסת יגאל אלון — הודעה זו דיברה על קבלת ההחלטה למען השכנת שלום. היא לא אמרה: אנחנו מקבלים את

שלמה הלל (המערך):

בסיני עשית כך, אדוני ראש הממשלה.

ראשי-הממשלה מ. בגין:

לא נכון, אתה טועה. הקו הירוק היה סביב רצון עת-עוה ולא בסיני. אני מדבר על "עד המילימטר האחרון". הלא עכשיו אתה מסכים לדברי, למה תפיס אותי? בבית הזה, לפי ידיעותי, יש רק סיעה אחת המקבלת את הפירוש הזה, אחת ויחידה והיא לא מן הגדולות. הרוב המכריע, או 115, או לפחות 113 חברים, דוחים את הפירוש הערבי הזה. מוסר כמ? לכל הדעות.

אני רוצה לשאול אם מישוהו אמר לערבים שהפירוש שלהם הוא מכשול לשלום. הוא באמת מכשול לשלום, כי אם אין בבית הזה קבוצה אחת רצינית המוכנה לעשות הסכם על-פי הפירוש הערבי הזה, איך יעשה שלום? אנחנו לא מקבלים את הפירוש שלפיו על חיילינו לסגת לקווי ה-4 ביוני 1967, כפי שדורשות כיום מאתנו גם מצרים, גם ירדן ובי-וודאי מדינות ערב האחרות. להווי ידוע, אין זה סדר שעל זה יש הסכמה סביב כל הספסלים האלה. האם נאמר שזה מכשול לשלום? והאם הם נדרשו לבטל את פירושם משום שזה מכשול לשלום? נאמר בכנות: לא האם הידידים שלנו בארצות-הברית של אמריקה אמרו אי פעם לשכנים של ישראל: דעו לכם, עליכם לוותר על הפירוש שלכם משום שהוא לא יאפשר השגת השלום? אנחנו יודעים את המצב הפאראלאמנטרי במדינת ישראל, אנחנו יודעים שאין שום מפלגה רצינית המוכנה לקבל את הפירוש שלכם ועל יסודו לעשות שלום.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

מפלגה רצינית היא זו המקבלת את התכנית כתכנית לשלום; מפלגה רצינית היא זו המקבלת את התכנית כבסיס לשלום.

ראשי-הממשלה מ. בגין:

מר תופיק טובי, לא נשאר לך אלא לומר: יחי אנחנו, המפלגה הקומוניסטית, או תאמר זאת.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כל מדינות העולם דורשות היום את ההסדר על בסיס זה.

ראשי-הממשלה מ. בגין:

בסדר, אבל עובדה היא — בבית הזה שבו אתה יושב כנבחר הציבור בישראל, ואנו כולנו נבחרנו על-ידי האומה, אני רוצה לקבוע כי אין אלא 5 חברים מתוך 120 חברים המקבלים את הפירוש הזה. כל הכבוד לגדולה שלך, אבל זו עובדה שצריך להתחשב בה. היא לא בלתי-מצויאותית. זו המציאות שלנו.

לא נאמר לערבים: אנו פוסלים את הפירוש שלכם, אנו דורשים שתבטלו אותו. והערבים דבקם בפירוש שלהם עד עצם היום הזה. קיבלנו מהם הצעה להתגדרת עקרונית. אמרנו: איננו מקבלים את הגדרתכם שפירושה נסיגה טוטאלית לקווים שלפני מלחמת שתי-הימים. הם דבקם בפירוש שלהם והוא,

עכשיו נלך מערבה לארצות-הברית של אמריקה: באחד הימים, אותן המלים בקשר לתכנית-אלון הושמעו בווינגטון — totally unacceptable.

יגאל אלון (המערך):

ד"ר קסינג'ר לא אמר כך, הוא אמר את ההיפך.

ראשי-הממשלה מ. בגין:

ההיפך? acceptable אמר?

ובכן, אני רוצה לומר שיש פירוש אמריקני, אנחנו צריכים לדעת אותו.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מה קארטר אמר לבגין על תכניתו? — פארסה.

יגאל אלון (המערך):

מצב אידיאלי עכשיו.

ראשי-הממשלה מ. בגין:

הברי-הכנסת תופיק טובי, כאשר באחד הימים אחליט להזמין אותך לווינגטון יחד אתי כדי לשתח וכול לומר, אם תהיה שם, מה אמר נשיא ארצות-הברית לי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אני בטוח שזה לא יהיה.

ראשי-הממשלה מ. בגין:

אבל לא היית שם, אני יכול להבטיח לך שלא תהיה שם ואני יכול להבטיח לך הדדיות: כשאתה תסע למוסקבה ותזמין אותי, לא אקבל את הזמנתך. יש הדדיות.

ובכן מה הוא הפירוש האמריקני? — תיקונים קלים בקווי ה-4 ביוני 1967. עלינו לדעת, זה הפירוש — אחד הפירושים להחלטה 242 — היה קביל על הממשלה ששר החוץ שלה שמו היה יגאל אלון וסגן ראש הממשלה שלה גם הוא היה יגאל אלון? האם היה קביל הפירוש הזה? תמיד אמרו: אנחנו לא מקבלים את הפירוש האמריקני. ואם בכך היה אומץ-לב מסוים לומר: אף-על-פי שהמעצמה המערבית הגדולה מפרשת כך את 242 אנחנו, הישראלים, איננו מקבלים את הפירוש הזה, הרי האמריקנים לא קיבלו את הפירוש של המערך. אפילו כמלוא הניימה לא קיבלו אותו ואמרו לכל מי שאמר להם: בואו ותחתנו לנו הסכמה לתכנית-אלון — לא בא בחשבון, בשום פנים ואופן לא, משום שאצלנו, לאמריקנים, יש פירוש שלנו. יש איפוא פירושים שונים, לא רק ישראלים, גם בתוך המערך, לגבי 242, והמערך מחזיק בפירושי אף-על-פי שלא התקבלו על דעת השכנים ולא על דעת ארצות-הברית של אמריקה. אני מבקש לשאול: מדוע זה חטא לגבי עם ישראל אם יש לנו פירוש משלנו ואיננו מטילים אותו על שום גורם? ההחלטה 242 ניתנת לפירושים רבים. מדוע אסור פירוש נוסף ל-242 כאשר קיבלנו אותה?

עכשיו אסביר מה הוא הפירוש הערבי: עד למי לימטר האחרון לסגת לקווי ה-4 ביוני 1967.

אבל העובדה היא שאני מדבר בשם הממשלה בהרכב זה של הכנסת.

אתה יודע מה, חברי-הכנסת פעיל? אין לך אמון במדיניות הממשלה — תגיש הצעה להביע אי-אמון בממשלה. נספור את הקולות ונראה מה יהיה. אתה יכול לעשות זאת כבר בשבוע הבא, אפילו בהעדר. מה הרעש?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
חברי-הכנסת פעיל, אני מציעה שבכל זאת תחכה עד שראש הממשלה יחזור.

ראש-הממשלה מ. בגין:
בסדר, תחכו. אני מודה לך, גברתי. זה אחד הדברים הנאצלים ביותר ששמעתי מפי הגברת, ואני מודה לך מאוד. אני מבקש להמתין עד יום ב' הבא, לאחר השבוע הקרוב, ואז אתם יכולים להגיש הצעת אי-אמון — הכול לפי החוק והכללים הפארלאמנטי-טאריים.

עכשיו אני מבקש לומר שהדברים היו שלא במ-קומם — דווקא על סף נסיעתי, על סף הביקור החשוב. אבל הדברים נאמרו, והכול שרוי ופתוח. — איזה מין דבר זה?

ראש-הממשלה מ. בגין:
בסדר, אני כבר קצת תיקנתי את האמת שלך או אפילו הרבה.

יגאל אלון (המערך):
לא תיקנת, רק אישרת אותה.

ראש-הממשלה מ. בגין:
אני לא הפסקתי את חברי-הכנסת יגאל אלון אפי-לו במלה אחת. חבר כנסת אחד מצד זה קרא לו קריאת-ביניים — מייד התנפלתם עליו. כל הזמן ללוות אותי במקלה? בכל זאת דרושה איוו הגינות פארי-לאמנאטרית.

(חברי-הכנסת י. ז'. אמיר קורא קריאת-ביניים)

מה אמרת, חברי-הכנסת ז'אק אמיר ידידי?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
אמרתי שאתה מעניין.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
הוא אמר שאתה מעניין.

ראש-הממשלה מ. בגין:
אהה, אני מעניין? אין כמוך. אני אומר לך שכבר שנים לא שמעתי מחמאה כזאת בכנסת — שנים. באמת אין כמוך.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
אז אתה שומע היום.

ראש-הממשלה מ. בגין:
אני מודה לך. אני משתדל. אעשה כמיטב יכולתי המוגבלת כדי לעניין אותך.

ובכן, אדוני היושב-ראש, מה עושה חברי-הכנסת יגאל אלון? הוא נשא נאום נגד תכנית השלום של

כפי שידוע לי, לא נפסל על-ידי שום גורם — אפילו לא על-ידי גורם שלא מקבל אותו.

מדוע אסור לנו לפרש, אפילו אם הפירוש לא מתקבל על דעת גורמים אחרים, כפי שגם הפירוש של המערך לא מתקבל? איזה חטא זה? אני מדבר על עקרון. אפשר שלא להסכים לתכניתנו. כל הכבוד לשאיגם מסכימים. אבל מה הפסילה הטוטאלית הזאת? מה הדיבור חסר האחריות דווקא לפני צאתי לארצות-הברית? מה האמירה: דעו לכם, ראש הממשלה הזה, והממשלה הזאת חותרים תחת... וכדומה, ועוד ועוד? מדוע צריך לומר זאת באזני עמים אחריים על סף ביקור שהוא ללא ספק חשוב, חברי-הכנסת שחל, אם כי לא אומר גורלי?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
מדוע היית צריך לצאת בהכרזה שלך לפני הנסיעה? אדוני ראש הממשלה, אתה הזמנת את הוויכוח הזה.

ראש-הממשלה מ. בגין:
סליחה, גברתי, אני רוצה לסיים את המשפט. בשום ביקור לא תלוי גורל-עמנו. אבל זהו בוודאי ביקור חשוב. על סף ביקור כזה, עם הברכה שאני מעדיף שלא לקרוא לה בשמה הנכון, צריך לומר דווקא דברים כאלה? הרי זה לגיטימי לגמרי לפרש כפי שהערכים מפרשים, האמריקנים מפרשים, המערך פירש — גם לנו מותר לפרש, גם אם הפירוש שלנו אינו מתקבל.

משה שחל (המערך):
אדוני ראש הממשלה, מותר לי להעיר לך? — הדאגה שישנה בלב כולם היא מהעובדה שכל העולם מפרש את הפירוש שלכם כהסתלקות מ-242.

(קריאה: האם מותר לדעת מה הפירוש של ראש הממשלה ל-242?)

ראש-הממשלה מ. בגין:
מר שחל, אתה כבר מדבר בשם כל העולם? סלח לי, אינני בטוח שאתה יכול לדבר אפילו בשם כל המערך, אבל בוודאי לא בשם כל העולם.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אדוני ראש הממשלה, אינני בטוח שאתה יכול לדבר בשם כל הליכוד.

ראש-הממשלה מ. בגין:
אומר לך בשם מי אני מדבר — בשם ממשלת ישראל, שאחם מעדיפים לקרוא לה בשמי, אינני נע-לב, אבל אם יש חברים שזה מצער אותם — למה תצטרכו אותם? אני מייצג ממשלה אשר נבחרה בדרך דמוקרטית, היא מייצגת כשני-שלישים של הרוב בפארלאמנט, ובשם ממשלה זו אני מדבר.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
על נושא הגדה המערבית אינני בטוח שאתה מדבר בשם הרוב בממשלה.

ראש-הממשלה מ. בגין:
אינך בטוח — כל הכבוד לחוסר הבטחון שלך.

— הצעות לסדר-היום (בגין, אלון, אלוני, הלל, שריד, נסים, הכהן, ארבל-אלמולינו, טובי) —

נאום נגד תכנית השלום. מה קרה לה פה בבית? אומר לך — היא אושרה ברוב מכריע של 64 קולות נגד 9 קולות, והשאר היו נמנעים. בהצבעה פארלאמנטארית הנמנעים אינם נמנים. רוב של 64 נגד 9 הוא רוב חסר תקדים, והיו הרבה הצעות.

יגאל אלון (המערך):

לא היתה הצבעה על 242.

ראש-הממשלה מ. בגין:

ראיתם התנהגות פארלאמנטארית כזאת? לא נתון לומר משפט אחד בשקט.

השר משה נסים:

אבל היתה הצבעה על תכנית השלום. על זה אתה דיברת, חברי-הכנסת אלון —

ראש-הממשלה מ. בגין:

השר נסים, אני מודה לך על עזרתך. אני אס-תדר עם האופוזיציה הזאת.

מנחם הכהן (המערך):

לא, היום אתה דווקא זקוק לנסים...

ראש-הממשלה מ. בגין:

ובכן, מורי ורבותי, אני רוצה לומר לכם, וזה העיקר: תכנית השלום של הממשלה אושרה בכ"נסת הזאת לפני זמן לא רב. האמון שהובע לתכנית הזאת עומד ותקף. אתם רוצים להוכיח, כפי שאתם טוענים, שאין לה רוב? — בבקשה, לרשותכם מכשיר פארלאמנטארי. למה להעלות הצעות לסדר-היום? תגידו הצעה להביע אי-אמון על רקע זה, ואז נראה. שום דבר אחר לא יועיל לכם. תכנית זו אושרה בפארלאמנט ואנו נקיים אותה כפי שאושרה בכנסת.

ועתה, אדוני היושב-ראש, — אני מבקש סליחה, גברתי היושבת-ראש — אני רוצה להודיע לכנסת שביום השישי הקרוב תחקיים ישיבה של ועדת החוץ והבטחון שאני אשתתף בה. חברי-הכנסת יגאל אלון יוכל בוודאי לחזור על כל טענותיו בוועדה, ואני אשיב לו ולחברים אחרים ונקיים דיון — באמת, לפני ביקורי בווינגטון, לפני השיחות החשובות של שר החוץ, של שר הבטחון ושלי עם נשיא ארצות-הברית ויועציו.

ועתה אין שום יסוד פארלאמנטארי למה שהציע חברי-הכנסת יגאל אלון, ולכן, גברתי היושבת-ראש, עם כל הכבוד ומחוך הודאה נוספת על ברכת ההצ'לחה הכנה ביותר של חברי-הכנסת יגאל אלון אני מבקש להסיר את הצעתו מסדר-היום.

מנחם הכהן (המערך):

מה הפירוש של הממשלה ל"242?

(קריאה: אני מאחל לך נאום יותר טוב בוו-שינגטון.)

היו"ר ש. ארבל-אלמולינו:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת טובי, להצעה.

תופים טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, סיעתנו מח-ייבת דיון מדיני במליאת הכנסת לקראת נסיעת ראש

הממשלה. אני יודע שהיה דיון כזה לפני מספר שבועות לא רב מדי. המערך השתתף בדיון הזה. באו אלי חברי המערך, ארבעה במספר, ואמרו: אנו מוכנים להצביע בעד התכנית הזאת, אבל המערך כולו החליט שלא להתנגד לה על-ידי הצבעה אלא להימנע מהצבעה.

יגאל אלון (המערך):

המערך הצביע בעד הצעתו.

ראש-הממשלה מ. בגין:

אבל בהצבעה על תכנית השלום של הממשלה המערך נמנע, ובהימנעות אין התנגדות.

עזלמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

אבל מאז הוספתם לה פרשנות שאי-אפשר לקבל אותה.

עלמה הלל (המערך):

אם הימנעות זו היתה שאנסה לממשלה — הממ-שלה ביוזמה אותה בצורה כזאת שגם אותם אר-בעה חברי הכנסת לא ירצו עוד להצביע בעדה.

יופי שריד (המערך):

זה נכון, זה נכון. את השאנסה הזאת אתם כבר ביוזמות.

ראש-הממשלה מ. בגין:

בסדר, יוסי, מה אתה רוצה לומר בזאת? אתה הרי אמרת לי שבגלל סיבה מסוימת לא הצבעת בעד תכנית השלום.

עלמה הלל (המערך):

אבל לאור מה שעשיתם, הוא מתחרט.

ראש-הממשלה מ. בגין:

מה קרה לכם? האם כבר אי-אפשר להביע דעה באופן חפשי? הרי דרוש נימוס פארלאמנטארי מי-נימאלי.

יגאל אלון (המערך):

את זאת למדנו ממך, אדוני ראש הממשלה.

ראש-הממשלה מ. בגין:

אתה למדת ממני? אתה למדת ממני? ובכן, באיחור רב החליט חברי-הכנסת יגאל אלון להביע דעתו על תכנית השלום. כל הכבוד. אולם איזה קשר לזה ולנסיעה לארצות-הברית ולדיון על הבעיה המדינית? הוא איחר את המועד. חברי-הכנסת פרס, הביע בדבריו תמיכה — מסוייגת, כל הכבוד לסייג — ברעיונות היסודיים שהונחו בתכ-נית השלום. התקנא בו חברי-הכנסת יגאל אלון, וב-איחור רב עלה על הבמה ונשא נאום נגד תכנית השלום.

יגאל אלון (המערך):

חברי-הכנסת פרס אמר ברבים שאתה מחמיץ הז-דמנות לשלום.

ראש-הממשלה מ. בגין:

תקרא בסטנוגראמה ותראה בדיוק מה הוא אמר. ובכן, חברי-הכנסת יגאל אלון, באיחור רב, נשא

הערבי הפלשתינאי את זכותו היסודית להגדרה עצמית, ולהחזיקו ביד הברז של צה"ל, כפי שהורה מורו של ראש הממשלה, ז'בוטינסקי.

סיבה נוספת למבוי הסתום נעוצה בעובדה שאין להגיע להסדר שלום אלא אם משתפים בו את כל הצדדים הנוגעים בדבר, ובראש-יוראשונה את העם הערבי הפלשתינאי ונציגותו המוסמכת אש"פ. להוציא את העם הפלשתינאי מתמונת עשיית השלום זה לדון מראש כל מאמץ כזה לכשלונו.

סיבה נוספת למבוי הסתום נעוצה בעובדה ששני הצדדים, מצרים וישראל, חשבו שאם ייכנסו ביחד תחת החופה האמריקנית, במקום ללכת לוועידת-ז'נבה, ויציאו בתחבולה את הצדדים הנוגעים בדבר באזור וגם את ברית-המועצות מתהליך עשיית השלום — יצליחו, כביכול, להסתדר איכשהו על בסיס השירות המשותף לאימפריאליזם האמריקני. והנה מתברר מה שאמרנו תמיד: האימפריאליזם האמריקני דואג קודם-כול לאינטרסים האסטרטגיים שלו, לא לשלום. תחת החופה האמריקנית, שהחליפה את ועידת-ז'נבה, אנו עדים למרוץ זיון קטלני בין ישראל, מצרים וסעודיה —

חיים קורפו (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אין הגבלה בזמן?

תופיק מזבי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אני מבקש, אל תעיר ליושבת-ראש. חן לי לסיים. תחשוב שראש הממשלה דיבר עוד חמש דקות. אל תהיה חסר סבלנות.

— אנו עדים למרוץ זיון קטלני בין ישראל, מצרים וסעודיה, והאמריקנים מזיגים אותו מתוך חיי-שוביהם, הרחוקים מאינטרס השלום, וזה מחריף את מרוץ הזיון באזור כולו. מתברר שכאשר האמריקנים פועלים כמנצחים על בני-בריתם, כשהם משוחררים מלחץ העמים הנאבקים נגד תכניותיו וקונותיו של האימפריאליזם האמריקני, אז גוברת שאיפתו של האימפריאליזם האמריקני להמשיך במשחק כמתווך היחיד, להמשיך את הסיכסוך הישראלי-ערבי, בניגוד לאינטרס של שני העמים, כדי להפיק ממנו את התועלת לחיזוק האינטרסים שלו. האימפריאליזם יצר את הסיכסוך הממאיר הזה והוא בעצמו לא יפתור אותו כל זמן שהוא יכול להפיק ממנו תועלת.

מכל זה, גברתי היושבת-ראש, מתבקשות שלוש מסקנות-יסוד שבלעדיהן לא תהיה פריצה אל השלום:

א. ממשלת ישראל חייבת לנטוש את מדיניות הסיפוח, חייבת לקבל את החלטות האו"ם בכנות, חייבת לכבד זכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתינאי. בלי שינוי זה לא תהיה התקדמות לשלום צודק. גם אייפאשר להשיג את השלום בלי שהוא יתנהל על בסיס שיתוף כל הגורמים באזור — לא רק ישראל ומצרים אלא בראש-יוראשונה העם הערבי הפלשתינאי ונציגו אש"פ, פוריה וירדן. בהר-חזקם לא תהיה התקדמות אל השלום. בתחבולות להרחקת הפלשתינאים לא תהיה התקדמות אל השלום.

ב. אייפאשר להשיג את השלום תחת החופה האמריקנית. כשהם נמצאים לבדם, משוחררים מלחץ הע-

הממשלה לווינגטון, ואם הצעת חברי-הכנסת אלו לא תתקבל אנו מציעים להעביר את הדיון הזה לוועדה המתאימה של הכנסת, שבה משתתפים נציגי כל הסיעות בבית.

הדיון נחוץ לא רק בגלל הפירוש קלה-הדעת וחסר-הרצינות להחלטת מועצת הבטחון 242, שנותנת אותו כיום הממשלה — שהחלטה זו לא חלה. כאילו על הגדה המערבית ועל רצועת-עזה; הדיון נחוץ גם נוכח פשיטת-הרגל הברורה שאליה הגיעו שיחות סאדאת-בגין-קארטר והסכנות הרציניות הנובעות מהמבוי הסתום ששוב עומדים בפניו. הדיון נחוץ לא כדי לקבוע מי צודק יותר, מדיניות המערך, שהציג אותה חברי-הכנסת אלו, או מדיניות ממשלת הליכוד, הרומסת תקוות השלום של שני העמים — שתיהן בנפרד, ולעתים תוך התחבירות יחד, חסמו את הדרך אל השלום והולילו למלחמה — נחוץ דיון כדי להוציא את המסקנות ההגיוניות המתבקשות מאירועי ארבעת החודשים שעברו וכדי שלא יתדרדר שוב האזור למלחמה הרסנית לשני העמים ולכל עמי האזור.

הוויכוח שהתנהל היום בין ראש הממשלה ובין נציג המערך הוכיח תלישות מן המציאות ומן הסכנות.

ב-19 בנובמבר 1977 ביקר סאדאת בישראל, נאם בכנסת, והחל משאימותן ישיר ללא מתווכים, ללא תנאים מוקדמים, כביכול. היו שיחות בירושלים, בקהיר ובאיסמאעיליה, בין שתי הוועדות, ובישרו לעם: לא עוד מלחמה. בגין וסאדאת נחלקו בשאלה אם השלום יבוא תוך חודשים או תוך שלושה חודשים. וכדי להזיז את העגלה שנתקעה בכנסו עכשיו מתחת לחופה האמריקנית וחידשו את הדיפלומאטיה של הדי-לוגים והתיווך בעזרת אתרסון, ושוב מבוי סתום, ושוב סכנת מלחמה.

ראש הממשלה מנסה לחפות על הסיבות האמיתיות לפשיטת-הרגל המחולטת של כל המהלכים האלה ושל התרחקות השלום מהאזור בדיבור-סרק שסאדאת שינה את עמדותיו, שחל כירסום בעמדת ארצות-הברית וכו'. זאת היא אחיזת-עניינים. הסיבה האמיתית למבוי הסתום, אפשר למצוא אותה בנאום התישבה של ראש-הממשלה מר בגין לנשיא סאדאת בכנסת, בתחילת צעדי התהליך הזה. תשובה זו, שעליה התבססה הממשלה בכל מהלכיה, ביטאה בעקשנות מסורתית את השאיפה לסיפוחים טריטוריאליים — כאשר אמרה "לא" לנסיגה לקווי ה-4 ביוני 1967 תמורת שלום צודק ומכובד; כאשר אמרה בעקשנות "לא" לעם הערבי הפלשתינאי, שללה את עצם קיומו כעם, שללה את זכותו להגדרה עצמית ככל העמים ואמרה "לא" למדינתו העצמאית, גם כשהיא מתחייבת להתקיים בגדה וברצועת-עזה על בסיס של דו-קיום בשלום עם ישראל.

תכניתו האמיתית של ראש הממשלה, הממשיך לדבר עליה בציניות כ"ההגנה", "מקובלת בעולם" ו"צודקת", מובנת כיום יותר גם אלה שביבלה אותם הסמאנטיקה המבולבלת של ראש הממשלה — תכנית נציג-קולוניאליסטית להקמת קולוניה לישראל ב-מסווה אוטונומיה; תכנית המתכוונת להמשיך את הכיבוש הישראלי של הגדה ושל הרצועה ולשלול מהעם

מים, הם משאירים את הסיכסוך ומונעים את הפתרון לטובת העמים של האזור.

ג. המסקנה השלישית, ובזה אני מסיים: אי-אפשר להתקדם לשלום כאשר מרחיקים לא רק את הצדדים הנוגעים בדבר באזור אלא גם את ברית-המועצות. זאת אשליה לחשוב שמחוץ לוועידת-ז'נבה אפשר להתקדם אל השלום. אפשר לגסוע שוב לור-שינגטון ולחזור; אתרשון יכול לבוא כאן ולגסוע לשם ושוב לחזור לכאן; אך מזה לא יתקדמו העמים אל השלום. הדרך הבטוחה כיום אל השלום, אחרי כל הכשלונות, היא לחזור לוועידת ז'נבה, עם ברית-המועצות ועם ארצות-הברית, עם סוריה, עם מצרים ועם ירדן ועם העם הערבי הפלשתינאי ונציגו אש"פ, כי זו הדרך לשלום מכובד, לשלום יציב לטובת כל עמי האזור.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. אני שואלת את חברי-הכנסת אלון האם הוא מסכים שהצעתו תועבר לוועדה.

יגאל אלון (המערך): מסכים.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:

חברי הכנסת, לפנינו שלוש הצעות: (א) לכלול את ההצעה של חברי-הכנסת אלון בסדר-יומה של הכנסת; (ב) לא לכלול את ההצעה בסדר-היום של הכנסת; (ג) להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

ראשית אני מעמידה להצבעה את ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת ואת ההצעה שלא לכלול אותה, האחת מול השנייה.

משה שחל (המערך): אבקש למנות.

הצבעה

31	—	בדעת ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת
51	—	בדעת ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת

נרעון האוזנר (המפלגה הליברלית העצמאית): מי נמנע?

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו: מי נמנע?

הצבעה

2	—	נמנעים
		ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו:

חברי הכנסת, אני מעמידה כעת להצבעה את הצעת חברי-הכנסת טובי להעביר את הנושא לוועדה.

הצבעה

		ההצעה להעביר את הנושא לוועדה לא נתקבלה.

מאיר פעיל (מחנה שלי): מי נמנע?

היו"ר ש. ארבל-אלמזלינו: מי נמנע?

רשות להודעה לחברי-הכנסת אליאב, על הימנעות סיעתו מהצבעה.

אריה אליאב (מחנה שלי):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו נמנענו מהצבעה. ברצוני להסביר ולהעיר שתי הערות: האחת — כבוד ראש הממשלה עשה כאן עוד פעם תרגיל קל מאוד של ה"קונסנסוסים". הוא עשה חצי-עבודה. זוהי גם חצי-אמת. בכל פעם הוא מדבר על 115 חברי כנסת מול חד"ש, כאילו ה-115 הם מעור אחד. אבל אפשר היה לעשות את התרגיל כמעט הפוך. קודם-כול באשר לתכנית של "אף שעל בשום גיזרה" — יש 115 חברי כנסת, ובתוכם ראש הממשלה, החוש-בים אחרת; מולם יש אולי 4 או 5 מתוך ספסלי הליכוד, זה גם קונסנסוס. אבל יש דבר יותר חשוב: אם נחשוב בשם מי מוביל ראש הממשלה — בשם הרוב בכנסת — ונשאל את עצמנו את השאלה האם קיימת הסכמה כללית בכנסת לויתורים מרחיקי-לכת בכל הגזירות, לרבות יהודה, שומרון ורצועת-עזה? האם יש בבית הזה רוב לויתורים טריטוריאליים מרחיקי-לכת בכל הגזרות? לדעתי יש ויש וזה כולל את כל האגף של חד"ש, אגודת ישראל והמפד"ל, אולי פרט לאיש או שניים במפד"ל; את כל האגף של המערך, מחנה שלי ור"ץ, וחלק גדול מהאגף של הליכוד שעליו נשען ראש הממשלה. גם זהו קונסנסוס. ובכן, למה לדבר חצי-אמת?

ההערה השנייה — אני סבור שהיה חייב להיות דיון במליאה גם בנושא המדיני, כפי שחברי-הכנסת אלון העלה אותו, וגם בנושא שאני וחברי העלינו, במשמעותו החמורה ביותר, כלומר דיון בצעדים הבלתי-שיגרתיים של שר הבטחון בקשר להתנחלויות הפא-טיזאניות ובמה שקורה לו עכשיו בארצות-הברית. אני חושב ששר הבטחון מקבל עכשיו את ההלם של המגע הבלתי-ישייר עם דעת-הקהל האמריקנית ועם ראשי המנהיגים של יהדות ארצות-הברית ועם טובי ידידיה של ישראל. הם אמרו לו — אני משוכנע בזה — מה שאמרו לי. הוא ראה בערך אותם האנשים שאני ראיתי לאחרונה בארצות-הברית, ואנשים אלה לא יכולים להגן, לקבל, להסכים ולהבין את הדרך שהממשלה הולכת בה ואת ההידרדרות הנוראה מאז החודשים האחרונים ובעיקר בנושא ההתנחלויות הפרובוקטיביות שהתחיל בהן שר החקלאות וד"ר מיו. ההלם הזה הביא את שר הבטחון לתגובה הנרגזת והכמעט-נואשת ולדברים שהוא אמר שהוא מתכוון לעשות. את מצבנו בקרב ידידינו בארצות-הברית רית יראה ראש הממשלה בשבוע הבא. לא יהיה איש אחד מידידיה של ישראל — לא בסנאט, לא בבית-הנציגים, לא בממשל, לא בין ההנהגה המרכזית של יהודי אמריקה — שיוכל להגן על דרך הממשלה הזאת ועל ההידרדרות שלה. הם לא יורשו להגן על תכנית השלום של הממשלה כאשר מול זה עומד עניין ההתנחלויות הפראיות והפרובוקטיביות. לא תהיה דרך לראש הממשלה אלא להודיע שם — אם הוא רוצה בכלל להתחיל את עצמו מעל המים ולא לט-

קיים דיון לפני נסיעתו האחרונה של חבר-הכנסת רבין כשהיה ראש הממשלה.

נרעון האוונר (המפלגה הליברלית העצמאית):

היו יוצאים מן הכלל, לכן אמרתי: בדרך-כלל.

היינו אומרים שאין ללוות נסיעה כזאת בדיון, ואת הדיון ראוי לקיים לאחר מכן.

יגאל אלון (המערך):

כי אצלנו לא היה ערפל.

נרעון האוונר (המפלגה הליברלית העצמאית):

כלל זה כוחו יפה גם עכשיו. לעומת זאת לא יכולתי להצטרף להצעה להסיר את ההצעה של חבר-הכנסת אלון מסדר-היום מסיבה פשוטה, כי הנה דיון כבר התנהל הבוקר, אמנם למקוטעין, אמנם באופן חלקי, ולא שלם, אבל חילופי הדברים בין חבר-הכנסת אלון וראש הממשלה והתוספת הנכבדה מבחינת הזמן שזכה לה גם חבר-הכנסת טובי, כל אלה מהווים דיון-זוטא מקוטע, שלאחרים לא ניתנה בו אפשרות להביע את דעותיהם.

מפני שתי הסיבות האלה — האחת המחייבת דיון והשנייה השוללת אותו — חשבתי שמוטב שאס-תפק בהודעת ראש הממשלה שיתקיים דיון בוועדת החוץ והבטחון לפני נסיעתו, ודיון מדיני יקויים לאחר שובו. משום כך נמנעתי מהצבעה.

בוע — לא תהיה לו דרך אלא להודיע שם מול פני נשיא ארצות-הברית, העם האמריקני וממילא העם בישראל והעולם כי לא תהיינה התנחלויות בשום מקום כל זמן שהמשא-ומתן נמשך.

הד"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת האוונר, להנמקת הימנעות סיעתו מהצבעה.

נרעון האוונר (המפלגה הליברלית העצמאית):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, נמנעתי מהצבעה מתוך שתי סיבות: ראשית, מפני שאני חושב שדיון מדיני במצב המעורפל שבו אנו מצויים הוא הכרחי. הבעיה איננה קיומו של הדיון — הבעיה היא עיתויו. קיים הכרח לפזר את הערפל לגבי מדיניותה של הממשלה, כי בתהליך עשיית השלום, לצד ערי ירד עלינו ערפל סמיך.

משום כך מקובל עלי לקיים דיון, אבל חשוב העיתוי. בדרך-כלל בקואליציות הקודמות היינו נוהגים שלא ללוות נסיעה של ראש הממשלה לשיחות מדיניות בדיון מוקדם בכנסת, כי דיון זה יותר משהוא בא להבהיר את עמדת הממשלה הוא בא לצרכי יצוא.

יגאל אלון (המערך):

לפי תביעתו של ראש-הממשלה מנחם בגין הת-

2. הצורך בפעילות מדינית והסברתית דחופה באירופה

והתעניין מתי יועלה הנושא, ויצא לרגע מן האולם. אבקש להתחיל.

מיכאל חריש (המערך):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, מתוך נסיון אישי בשבועות האחרונים, גם מתוך איסוף אינפורמציה נוספת, מסתבר שמצבה המדיני וההסברתי של מדינת ישראל באירופה מידרדר והולך, הן בגלל פעולות סאדאת ומצרים והן בגלל מחדלים מדיניים והסברתיים של ממשלת ישראל; ואם לא יינקטו צעדים מתאימים כדי להתמודד עם המצב, קיימת סכנה לפגיעה באינטרסים חיוניים של מדינת ישראל, אינטרסים מדיניים, אינטרסים כלכליים ואולי אינטרסים שיש להם השלכות גם מעבר לאירופה.

כאמור קיימתי סידרת שיחות בעת ביקור באירופה עם אישים מרכזיים, ביניהם ראשי ממשלות, שרים, ראשי אופוזיציה, חברי פארלאמנטים, אנשים מאמצעי התקשורת. אלה אנשים מהולאנד, דנמארק, נורבגיה, בלגיה, צרפת, בריטניה, גרמניה, אוסטריה — כמעט מכל אירופה — שפגשתי אותם בשני אי-רועים בין-לאומיים ובביקור בארבע ארצות.

מתוך כך התברר שמאז נותקו השיחות הישירות בירושלים, מאז החזיר סאדאת את שר החוץ שלו עם המשלחת מירושלים, חלה הידרדרות במצבה של ישראל באירופה בהשוואה למצב שהיה די תקין בתקופת המשא-ומתן שנמשך בין ישראל למצרים, בעיקר מאז ביקורו של סאדאת בירושלים.

הד"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום של חברי-הכנסת חריש ולבני, בנושא: הצורך בפעילות מדינית והסברתית דחופה באירופה. רשות הדיבור לחבר-הכנסת חריש.

מיכאל חריש (המערך):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לפני שאני פותח את דברי אני מציע לעשות הפסקה בדיון עד שיבוט מישוהו מהממשלה אשר ישיב על דברי.

הד"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אין צורך בהפסקות. שר החוץ נמצא בבניין ויק-ראו לו. אני מבקשת להתחיל.

מיכאל חריש (המערך):

הנוהל הזה אינו בדיוק לכבוד הכנסת.

הד"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

זאת לא תופעה חדשה.

מיכאל חריש (המערך):

זו תופעה לא חדשה, אבל צריך לגסות להתמודד אתה. זה אולי מראה את היחס לנושא עצמו ואולי זו הסיבה לעובדה שיש צורך להעלות את הנושא.

הד"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני רוצה להגן על שר החוץ. הוא בא, שאל

מוכיר את אש"פ בהקשר המשאומתן, ועוד יותר העמדה הבלתי-גלויה של סאדאט בשיתות אישיות ש- הוא מקיים במקומות שונים.

אבל קרה דבר משונה: העמדה הרשמית של ממשלת ישראל מסייעת היום יותר לאש"פ מאשר העמדה של סאדאט בגלל עמדת הממשלה בעניין יהודה ושומרון, שאינה מובנת. הפירוש של החלטת 242, הבעיה שבו איננה שאסור לנו להציע פירוש משלנו אלא שהוא מחוק את עמדת אש"פ מולנו גם באירופה וגם בארצות-הברית. זו הבעיה של הפי- רש שלנו.

אני מוכרח לומר, גברתי היושבת-ראש, כנסת גכ' בדה, שהשגרירויות הישראליות באירופה, באותם מקו- מות שביקרת, עושות כמיטב יכולתן באמצעים ובי- כות-האדם שיש להן כדי להתמודד עם הבעיה. אולם אין מסע מדיני והסברתי בעל תנופה מצד ישראל, וזו הבעיה. השגרירויות מוגבלות מבחינת יכולתן לע- סוק באמצעים שיש להן ובכות-האדם שיש ברשותן. יוצא איפוא שנוסף על השפעת ביקורו של סאדאט, שהיא ממילא מחזקת את מעמדו של סאדאט, גם בזירה היומיומית יש עדיפות עצומה למאמץ המצרי, שהוא מלווה עלי-ידי מאמץ של אש"פ ועלי-ידי מאמץ של גורמים ערביים אחרים. יש להם עדיפות גם בזירה היומיומית של ההתמודדות על עיצוב המדי- ניות, על קבלת החלטות.

לאחר שעשה סאדאט שבע תחנות, כפי שהו- כרתי, אין שום מאמץ ישראלי רציני להתמודד עם העניין הזה. והדבר חמור, כאמור, במיוחד מאז הח- זרת המשלחת המצרית מירושלים, דבר שבאופן טבי- עי, בתנאים שהיו פה קיימים, היה צריך לפעול לטו- רתנו בדעת-הקהל. אבל עובדה היא שגם העניין הזה מתקבל לטובתו של סאדאט באירופה. וישראל כלל אינה מתמודדת על עמדתה, לא בצורה משמעותית.

שר-החוץ משה דיין היה בבריסל ב-16 לספ- טמבר, עד כמה שהדבר זכור לי. ומאז גם בבלגיה, למשל, אצל שר-החוץ הבלגי אנרי סימונה, העומד לבקר בימים הקרובים בארץ, חלה הידרדרות משמער- תית ביחסו כלפי ישראל, והוא איש שנחשב לידיד.

איתן לבני (הליכוד):

הוא היה שותף להצהרה של ה-9.

מיכאל חריש (המערך):

אינני מדבר על ה-9. אני מדבר עכשיו על הצ- הרות נוספות היוצאות לאחרונה, ואני רוצה להזכיר אחת מהן.

ב-23 לפברואר השנה הוא אמר כך: "המשא- ומתן לא המריא כיוון שהישראלים אינם זויים. יש- ראל עיקשת, נשארת במקום, אינה מסכימה לדבר. ובהיותה מבחינה צבאית חזקה מתמיד, היא נראית כמאמינה שהיא יכולה לחיות במצב של לא שלום ולא מלחמה. האירופים צריכים להתאמץ ולשכנע את ארצות-הברית לקיים שיח תקיפה עם ישראל". זה עכשיו בפברואר. לא רק הצהרה ה-9. הצהרת ה-9 היתה הצהרה שיש בה מכשלות ויש בה בעיות. אני מדבר על דברים אופראטיביים המתפתחים נוסף על זה.

למצב החמור יש סיבות מספר, חלקן אובייקטי- ביות — אינטרסים של נפט, אינטרסים כלכליים הדו- חפים את האירופים לכיוון פרו-ערבי. אלה תהליכים שהתחילו עוד לפני מלחמת יום-הכיפורים, החריפו אחריה, ואלה תהליכים שהם נתונים מבחינתנו.

מה שקרה מאז ביקור סאדאט, ובעיקר מאז גי- תוק השיחות, הוא שהתהליך המאזן שהיה בדעת-הק- הל האירופית, התהליך הזה נפגע ויש הרגשה של הודחות בדעת-הקהל האירופית עם סאדאט, עם מהל- כיו, וקיימת ביקורת גוברת והולכת על ישראל, דבר המביא למסקנות מעשיות בתחומים שונים.

אגב, דברים אלה אינם חלים רק על אירופה. בדו"ח מה-8 למארס בקשר להסכרה נמסר שגם באר- צות-הברית חלה הידרדרות די גיכרת ויש בדעת- הקהל האמריקנית 63% המתנגדים לעיסקת המטוסים עם ישראל לעומת 66% המתנגדים לעסקה עם מצ- רים וסעודיה, דבר המראה שינוי יסודי מאוד בעמדה של דעת-הקהל האמריקנית. מספר המחייבים לחץ על שני הצדדים די דומה. מעמדנו המיוחד, גם בארצות- הברית ובדעת-הקהל, הולך ומתערער.

אבל הפעם ברצוני לרכז את דברי — ואומר בהמשך מדוע — במיוחד בנושא האירופי. בנוסף על התהליך האובייקטיבי אנחנו עדים גם למאמץ מצרי ניכר לעבוד על דעת-הקהל האירופית, על המדינאים האירופים, להשפיע על מעצבי דעת-הק- הל, על מעצבי קבלת ההחלטות המדיניות באירופה. הדבר הדראמטי ביותר היה הסיוור של סאדאט בש- בע ארצות אירופיות, כשסאדאט מלווה עלי-ידי שר החוץ שלו וצוות מדיני שעשה מאמץ עם הגיעו להפעיל את כלי-ההתקשורת, לזמן פגישות עם מדי- נאים, עם מעצבי דעת-הקהל, עם המשפיעים על קבלת ההחלטות המדיניות. אבל יש גם מאמץ מצרי רצוף נוסף על זה. אלה הם ההדים מישראל: הרעש סביב הקמת ההתנחלויות, ההצהרות הקולניות בעניין הישר- בים הפכו את הנושא הזה לבעיה המרכזית של יש- ראל באירופה. בעיה זו הפכה להיות בעיית הבעיות עם יידיים, אותם יידיים שבעבר ביקרו בארץ, היו ברמת-הגולן וראו את הצורך בשינוי גבולות והכירו בחשיבות הבטחונית של יישובים בעמקי-הירדן ובפית- ת תת-רפית. לאחר שילה והרעש עם הטראקטורים וה- הצהרות של שר החקלאות הם כבר לא מבינים מה הוא מה, מה בעל חשיבות בטחונית ומה לא.

מבחינה זו אני מוכרח לומר שאם היתה תשתית שעליה אפשר היה להתבסס כדי לקבל תמיכה בה- צעה של חילופי שטחים — אילו היתה באה, והיתה תשתית מדינית כזאת, הצעה שאמרה: הבה נחליף שטחים כדי שלא יהיה הפסד שטחים, כדי שלא תהיה גזילת שטחים ממצרים — הצעה זו היתה מתקבלת בהבנה באווירה שלפני הרעש הזה, ואילו היום גם את זה קשה להסדיר.

בעניין אש"פ, פה יש חילוקי-דעות באירופה, אם כי אירופה ברובה מאמינה עדיין שאש"פ הוא נציגם העיקרי או הבלעדי של הפלשתינאים. בעניין זה חלה נסיגה מסוימת במעמד אש"פ באירופה כתוצאה מה- שיחות בין ישראל ומצרים וכתוצאה מעמדת סא- דאט לגבי אש"פ — העמדה הגלויה בכך שהוא לא

טימיים במצב במזרח-התיכון, משום שהמצב שבין יש-ראל לבין הערבים משפיע על מעמדם הכלכלי, על מצבם הכלכלי, בגלל בעיות של נפט, אמבארגו וכי-דומה.

חברי הכנסת, מה עוד שממשלת ישראל כן פונה לאירופים בנושאים כלכליים כל יום שני וחמישי, אם זה נוגע לשוק האירופי המשותף ואם זה נוגע לבקשות סיוע מממשלת גרמניה. הדברים יחד מביאים לידי כך שאירופה הופכת לשותפת ללחץ על יש-ראל, לדחפת ללחץ על ישראל. אני חושב שמבחינה זאת הקונצפציה צריכה להיות שיש לטפל באי-רופה, לקיים בה מסע מדיני מתוכנן המופנה כלפי הגורמים המדיניים שבה וכלפי הגורמים המשפיעים על הגורמים המדיניים. כי ביקור סימנה בארץ לא יפתור את בעיית סימונה. יש תהליכים בתוך המערכת הבלגית שצריך להתמודד אתם בבלגיה עצמה, באירופה עצמה. על התהליכים האלה חייבים להשפיע, חייבים להתמודד אתם.

אני מסיים בדבר אחד: הדבר צריך להיות מלווה במסע הסברתי. בכוונה הדגשתי את הנושא המדיני, משום שלפי דעתי הבעיה היא להתמודד על הגורמים המדיניים. מסע הסברה צריך להיות מופנה אל אמצעי התקשורת כדי ללוות את הפעולה המדינית, כדי לתת תשתית נכונה לנושא הזה. הרגשתי היא שאין נאבקים היום על אירופה. הרגשתי היא שיש קטעים רבים שיש להיאבק עליהם, ויש לזה חשיבות הן מבחינת הנושא האירופי, הן מבחינת השפעתה של אירופה על גורמים אחרים שאנו קשורים אתם, בין היתר — המצרים והאמריקנים.

החריש ש. ארבל-אלמוזלינו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת לבני, להצעה באותו נושא.

אתן לבני (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, היתה לי באחרונה ההזדמנות לראות מקרוב איך פועלים עמים אחרים במישור ההסברה ויחסי ציבור. מדינות שאין להן בעיות קשות כמו למדינת ישראל, או שאין להן בכלל בעיות, מנצלות כל הזדמנות וכל במה אפשרית כדי להסביר, לשכנע ולקדם את ענייניהן.

יש לי ההרגשה כי אצלנו כל מאמץ ההסברה וכל הדגש מכוונים בעיקר, או אך ורק, לארצות-הברית של אמריקה, ובו בזמן אנו מזניחים את אפשרויות ההסברה באירופה הדמוקרטית.

קיימים באירופה מוקדים וריכוזים מספר שבמיאמץ לא גדול אפשר לנצלם להסברה מרוכזת ומוצלחת לענייניה של מדינת ישראל. הגדול והבולט ביניהם הוא מועצת-אירופה, ריכוז של כל הדמוקראטיות באירופה — 20 במספר — מדינות שאוכלוסייתן מתקרבת ל-400 מיליון, כפול משל ארצות-הברית, עוצמה כלכלית משותפת אדירה, מכל קצווי העולם עולים-לרגל ומשחרים — לפתחה של מועצת-אירופה.

כל מדינה המכבדת את עצמה מחזיקה שגרירות או נציגות בשטאסבורג, מקום מושב המועצה, שעיקר תפקודן הוא ביחסי ציבור והסברה. מדינות אלה

בגרמניה ביקר שר החוץ ב-27—30 בנובמבר וקיים שם סידרה של שיחות. מאז גם בגרמניה — אינני אומר כתוצאה מהשיחות, אבל כתוצאה מה-התפתחויות האלה, כתוצאה מביקור סאדאט — חלה הידרדרות במצבנו.

פה אני מוכרח לומר שהאופוזיציה עשתה איזה מאמץ באירופה לעשות משהו גם למען מדינת יש-ראל. אבל זה לא יכול לבוא במקום פעולה מתוכננת, מסודרת, מאורגנת על-ידי ממשלת ישראל.

אתן לבני (הליכוד):

האופוזיציה בגרמניה או בישראל ?

מיכאל חריש (המערך):

האופוזיציה בישראל ניסתה להשפיע על השלטון בגרמניה.

אתן לבני (הליכוד):

אפתיע אותך ואספר לך על האופוזיציה בגרמניה.

מיכאל חריש (המערך):

יותר מזה, היום הזה מתכנסת מועצת שרי החוץ של השוק האירופי ומגיעות משם ידיעות חמורות על מה שמתרחש מאחורי הקלעים. לפי האינפורמציה שבידי לא צפויות החלטות, משום שהם רוצים לחכות לתוצאות הביקור של ראש הממשלה והשרים בארצות-הברית; אבל לפי מה שנאמר שם יהיה, כנראה, מאמץ מתואם של לחץ מערבי על ישראל, כתוצאה מאותן עמדות שהוכרתי. ואנרי סימונה אינו בודד בעמדתו זו. יש הידרדרות במעמדנו בהולאנד, בבלגיה, בגרמניה, בפורטוגאל ובספרד, נסי-גה לעומת עמדות מלפני כמה חודשים.

העליתי את ההצעה הדחופה לסדר-היום משתי סיבות: (א) משום שנראה לי שהמצב כפי שהוא מת-ייב פעולה דחופה ומחייב פעולה בחלק מהדברים שעליהם אפשר להתמודד. מובן שגם המדיניות קר-בעת, ועל זה ודאי יש לי הערות משלי בקשר לדברים במדיניות שאי-אפשר להתמודד אתם. אבל הרגשתי היא שגם באותן בעיות שאפשר להתמודד עליהן אין היום התמודדות. מחובת הכנסת לדחוף את הממשלה, להביא את הממשלה לידי התייחסות לנושא הזה ול-התמודד עליו.

(ב) הסיבה השנייה שבגללה אני מעלה את הנושא הספציפי האירופי — יש לי ההרגשה שיש העדר הערכה לגבי חשיבותה של אירופה. יש דעה שאירופה אינה חשובה, ואם אירופה אינה חשובה, זה בא לידי ביטוי במאמץ המוקדש לנושא של אירופה. התזה, לפי הערכתי, מקובלת על הממשלה. ההתרשמות באירופה, בעקבות ביקוריו של שר החוץ וגם בעקבות ביקור ראש הממשלה, כאשר נאמר לאירופים: תניחו לנו לשאת-ולתת — ההתרשמות של האירופים היא שלא מתייחסים אליהם ברצינות. בעוד שסאדאט עושה בדיוק את ההיפך, אם כי ודאי גם הוא מייחס חשיבות גדולה יותר לארצות-הברית. הוא עושה מאמץ מרכזי להשפיע על האירופים. הוא אומר להם: אתם חשובים ואתם צריכים להיות שותפים. ומה לעשות, וגם האירופים חושבים שהם חשובים יותר מזה, הם חושבים שיש להם אינטרסים לגי-

איתן לבני (הליכוד):

הייתי שם לפני ביקור סאדאת וגם בסוף חודש ינואר, לאחר שנפסקו השיחות. יש סיפור ביחס ליהודים שביקרו באודיסה — אחד רואה בתיכנסת והוא חר בתיכנסת. התייחסתי למפלגות הסוציאליסטיות שיש בהן קצת ל"ו צדיקים לשעת הצורך. לעזרה אנו פונים — זה חידוש — אל השמרנים הבריטים, הגו' ליסטים הצרפתים, אל הדמוקראטים-נוצריים מכל המדינות, אל אנשי המרכז הסקאנדינאבים ובארצות בני לוקס, והם עוזרים לנו ברצון וחותרים על כל הצורה או עצומת-נגד שאנו מכינים, זאת אפילו בניגוד לעמדות המצהרות של מדינותיהם או הממשלות שבהן הם משתתפים. לאחרונה נשאלנו מדוע התייחסו אליהם בעבר נציגי ישראל כמוקצה מחמת מיאוס. הם מבקשים התייחסות אליהם וקשרים אתנו, דבר שלא היה בעבר. אני מציע ששר החוץ יביא זאת בחשבון. אולי צריך שגם בשטח זה יהיה מהפך.

אני מציע לייחס את כל החשיבות והחיוניות לצורך ולאפשרויות הטמונות בהסברה באירופה. אני מבקש לדון על כך.

הד"ר ש. ארבל-אלמזלינו:
רשות הדיבור לשר החוץ, לתשובה.

שר-החוץ מ. דיין:

גברתי הישבת-ראש, כנסת נכבדה, לדאבני הרב אין לנו חילוקי-דעות, לנואמים הנכבדים ולי, על מידת הפופולאריות של ישראל כיום לעומת מידת הפופולאריות של הנשיא סאדאת באירופה, ובמידה לא כל כך חריפה גם בארצות-הברית. קשה לי לומר שהמגמה הולכת וגוברת לטובתנו.

חבריה-כנסת הישיבה התיבה את הדיבור — פרט לשניים—שלושה פסוקים, לרפואה, בסוף דבריו — וביסס את דבריו ואת עמדתו על נושא המדיניות ולא על נושא ההסברה: הפסקת השיחות בירושלים, תפנית סאדאת וכן הלאה. אם רוצים לדון בנושא המדיניות, נדון במדיניות.

מיכאל חריש (המערך):

ההצעה שלי מתייחסת למדיניות, לא רק להסברה. כך היא מוגדרת. הצעתי הוגדרה כבעיה מדינית והסברתית, לא רק הסברתית. אני דיברתי על הנושא כפי שהוגדר בהצעה לסדר-היום.

שר-החוץ מ. דיין:

אם הנושא הוא המדיניות, השאלה היא לא עוד חמישה מסבירים או עוד שבעה מסבירים אלא השאלה היא האם יש בפינו או בפיך מדיניות, ושהמדיניות הזאת תהיה מקובלת על עמי אירופה יותר מאשר המדיניות הערבית, הנוגדת את המדיניות שלנו. זו שאלה ואת זה צריך להציע ועל זה צריך להחליט. אם הנושא הוא מדיניות — לא במקרה אמרת, יש יסוד לדברייך שהשגרירויות עושות כמיטב יכולתן ולא מעט. אילו באתי למנות את מספר השליחים שלנו שיצאו לשליחות הסברה הייתי יכול לומר שבשני החודשים האחרונים יצאו, רק לצרכי הסברה לאירופה, 12 איש ובחודשים הבאים נועדים לצאת עוד 10 אנשים, כאשר אתה מגיב ביקורים של דרג מדיני — הרי ראש הממשלה היה באנגליה לא אגב-

מבינות שמקום שבו מתכנסים פעמים מספר בשנה מאות חברי פארלאמנטים מהמפלגות השונות שבכל ארץ, וכולם בעלי השפעה הן במפלגותיהם והן על דעת-הקהל בארצותיהם, יש לייחס לו חשיבות.

ישראל מחזיקה במקום קונסוליה שבה מתפקד אדם אחד בעל נסיון דיפלומטי ועוזר טכני, בלי כל תוספת כוח לצרכי הסברה ובלי כל תקציב לייחסי ציבור, והמדאיג הוא כי שמעתי מבעל תפקיד בכיר מאוד במשרד החוץ כי בגלל בעיות תקציביות עלול לעלות הכוורת על קונסוליה זאת, ועל זה אני בא להתריע ואת זאת אני רוצה למנוע; להיפך, אני חובע לא רק את המשך קיומה של נציגותנו בשטראס-בורג אלא אף את חיוזקה, והתועלת שתצמח לנו מכך היא ברורה מאוד.

אין הוכחה טובה מהנסיון עצמו. זה שנים מספר, מאז נפילת השלטון הפאשיסטי של פראנקו, ניסח ספרד להתקבל כחברה במועצת-אירופה ונדחתה בל-ישוב מטעמים שונים ומשונים: הבריטים לא רצו בה בגלל החשש שעם התקבלה תעלה ספרד את בעיית גיברלטר; הסקאנדינאבים כולם דחו אותה בגלל אי-רצונם לחוק את הגוש הקאטולי במזרח-אירופה; ההולאנדים והבלגים זכרו לספרד את תקופת הכיבוש בימי-הביניים; וההרגשה הכללית היתה כי אין לספרד סיכוי. אבל כאן למדנו פרק ביחסי ציבור ובהסברה. תוך שבוע נהפך הקשר על פיה. חברי פארלאמנט אחדים מספרד פשטו על העצרת בשטראסבורג, סוציאליסטים דיברו אל סוציאליסטים, ליברלים אל ליברלים, אנשי מרכז אל דמוקראטים נוצרים, אבל בראש-וראשונה עמד שגריר ספרד ליד מועצת-אירופה, שערך קבלות-פנים, סעודות וכדומה, ובעת שעניין קבלת ספרד עמד להצבעה במליאת מועצת-אירופה התוצאה היתה מפתיעה: ספרד נתקבלה כחברה מלאה פה-אחד במחאות כפיים סוערות, בלי מתנגדים ואפילו בלי גמגומים. לקח מאלף איך צריך לעשות דברים.

עניין ישראל אינו יורד מהפרק במועצת-אירופה בזמן האחרון. לאחרונה מתארגנות שם פעולות אנטי-ישראליות, וממש ברגע האחרון מצליחים איך ש-הוא לארגן הצהרות-נגד פרו-ישראליות, וכל זאת בכוחות הדלים של הנציגות ושל שני חברי הכנסת הישראלים המשתתפים כמשקיפים במליאת המועצה ובוועדותיה.

באחרונה הגענו שם להישג, ואינני בטוח אם שר החוץ מודע לכך. ליד מועצת-אירופה הוקמה ועדת-משנה שמתפקידה להתעניין בבעיית יהדות ברית-המועצות ולדווח על כך למועצת-אירופה.

כיוון ההסברה באירופה — אינני מדבר על התורכן — איננו נכון. בעבר הספנו עיקר המאמצים לפיה עולה בקרב המפלגות הסוציאליסטיות, אולי בגלל השקפת-העולם של הממשלות בעבר.

ולדבריו של חבריה-כנסת חריש, שדיבר לפני — לא רק הוא היה באירופה, גם אני הייתי באירופה.

מיכאל חריש (המערך):
לא טענתי למנוסול.

יודע מה היה תוכן השיחה, בצל קורתו הנדיבה של קרייסקי, בין חברי-הכנסת פרס וסאדאט.

מיכאל חריש (המערך):

האם לא העבירו אליך דיווח, אדוני שר החוץ?

שר-החץ מ. דיין:

לא שמעתי מלה.

מיכאל חריש (המערך):

אני שומע שראש הממשלה קיבל דיווח.

שר-החץ מ. דיין:

לא שמעתי מלה. חברי-הכנסת פרס לא אמר לי. לא שמעתי מלה ואינני יודע. אני כן יודע את עמדתו של נשיא מצרים, כי נשיא מצרים משוחח לא רק עם חברי-הכנסת פרס. הוא משוחח גם עם הנשיא קארטר, גם עם המזכיר ואנס וגם עם סגנו אתרטון, שיש להם אולי — לפי דעת הנשיא סאדאט — מעמד לא פחות משפיע מזה של חברי-הכנסת שמעון פרס. אתם אני יושב. ישבתי אתמול מרבית היום עם סגן המזכיר אתרטון בישיבת בוקר בינינו, בפגישה בשעות הצהריים ובישיבה בהשתתפות ראש הממשלה, עם דיווחים בכתב ובעל-פה. אני יודע בדיוק את עמדתו של סאדאט כפי שנמסרה על-ידי הנציג האמריקני. עמדתו של מצרים היא שהיא תהיה מוכנה לעשות שלום עם ישראל אך ורק אם נכריז מראש על כך שנהיה מוכנים לרדת מרמת-הגולן לחלוטין, לסגת מן הגדה המערבית, לרבות מזורח-ירושלים, לתת רשות לערבים הפלשתינאים להקים מדינה עצמאית ולסגת מכל השטחים בסיני. כאשר הוא אומר "לתת רשות לערבים הפלשתינאים" זה נקרא: לצאת לחלוטין מרצועת-עזה. לאלה מכם שאינם בקיאים או אינם רוצים להיות בקיאים בגיי-אוגראפיה הישראלית אומר שפירוש הדבר שיהיה חיבור רצוף מרצועת-עזה עד אל-עריש — האחד ברשות הערבים הפלשתינאים, ברצועת-עזה, והשני ברשות המצרים, בלי התערבות או חציצה ישראלית כלשהי. זאת התכנית שלו.

ובכן, כאשר חברי-הכנסת שמעון פרס אומר שאין לו המערך היה מנהל את המשא-ומתן היה משיג שלום, האם הוא רוצה לומר שהיה מקבל את התנאים האלה?

מיכאל חריש (המערך):

אתה יודע טוב מאוד. אתה מסיט את הדברים לכיוון לא נכון. לא העלית נסיון לחילופי שטחים בצורה רצינית. אתה מנסה לטשטש את הדברים ואינך עונה לעניין. הנושא הוא פעולתך באירופה, השגית אות שלך באירופה. זה הנושא, אתה מתעלם מזה.

שר-החץ מ. דיין:

חברי-הכנסת מיכה חריש — אפשר לקרוא לך בשמן הפרטי — השיטה לצעוק במקום לשמוע אינה מועילה כל כך. אני אומר זאת בייחוד שעוד מעט אני בן 63 ואתה טרם הגעת לגיל הזה. אם אני אומר משהו שאיננו כל כך מדויק צריך להעמיד אותי על טעותי. דיברת. הקשבנו לכל מלה. אולי מה שאני אומר לא נעים לאוזניך, אבל אני אומר

אורחא. הוא ביקר בשווייץ; אני הייתי באיטליה, הייתי בגרמניה ואני עומד להיות בדנמארק. אינני חושב שכתוצאה מן הביקור שלי ומאמירות מתוחכמות ומחכימות ומסבירות בכל אמצעי התקשורת — אנחנו מדברים אל אמצעי התקשורת שם וכאן — המצב הזה ישתנה. יש סיבות שונות לדבר. אם חבר אירופי בנסת חברי-הכנסת חריש רוצה לבוא ולדבר הכות על חטא של הממשלה בעניין זה ושם את הדגש במדיניות, הוא צריך להציע ולומר: הבה נחליט על מדיניות אחרת.

אינני רוצה לומר שהקולות הגשמיים בישראל בגנות המדיניות של הממשלה הם הגורמים לכך שמדיניות שונות וחוגים שונים יאמרו: מה אתם באים אלינו בטענות על כך שאנחנו מבקרים את מדיניותה של ממשלת ישראל כאשר טובי אנשיכם אומרים זאת גם כן. אינני אומר זאת משום שאינני חושב שאילו לא נאמרו הדברים כפי שהם נאמרים מצבנו היה משתנה באופן יסודי. אבל כאשר אתה, חברי-הכנסת חריש, בא וטוען על מצבנו זה, אני מרשה לעצמי לצטט רק שתי אמרות, רק שתיים. אחת, מדבר רי חברי-הכנסת יצחק רבין, מ-26 בפברואר שנה זו. הוא אמר ב"גלי צה"ל", כי "המדיניות הישראלית היא המונעת את צירוף ירדן למשא-ומתן". אני בטוח שחברי-הכנסת יצחק רבין ואחיה, וכולכם, יודעים מה שאני יודע. מגיין אני יודע ומגיין אתם יודעים? כי מלך ירדן אומר זאת פעמיים בשבוע, שהוא יצטרף למשא-ומתן רק לאחר שישאל תהתייב לסגת מכל השטחים, לרבות מזורח-ירושלים, ולהרשות לפליטים הנמצאים היום בסוריה ובלבנון לבחור בין פיצויים לבין ישיבה לישראל, ושנאנחנו נהיה מוכנים למסור, לתקופת מעבר, את יהודה ושומרון לפיקוח האו"ם, ועוד כהנה וכהנה. ובכן, כאשר חברי-הכנסת רבין אומר שמדיניות ממשלת ישראל היא המונעת את צירופה של ירדן למשא-ומתן, האם הוא אומר בשמך ובשמכם שאילו הייתה המדיניות בידיכם הייתם מקבלים את התנאים האלה של חוסיין, או שהוא אומר שחוסיין איננו מעמיד את התנאים האלה, או שאיננו אומר את האמת הידועה לו, האמת הפשוטה, שהתנאים שמעמיד חוסיין הם אלה, ושנאנחנו — וגם אתם — איננו מוכנים לקבלם וזה מה שמונע את שיתופו של חוסיין במשא-ומתן? להטיח דברים אלה אל ממשלת ישראל, יש לזה שמות בעברית. תועלת להסברה שלנו בעניין זה אין זה מביא. חברי-הכנסת יצחק רבין איננו משולי המדברים או משולי הדיקטורים. הוא ראש הממשלה האחרון שהיה בישראל. הוא בקיא מאוד ביחסים בינינו לבין המדינות הערביות. כאשר הוא אומר דבר כזה, יש לך העזו לבוא ולדבר על הסברה?

וחברי-הכנסת שמעון פרס אמר במסיבת עיתונאים בבית-סוקולוב, ב-16 בפברואר שנה זו, שאפשר היה להגיע להסכם שלום עם מצרים אילו המשא-ומתן הנוכחי היה מתנהל על-ידי המערך. פה, מעל הדוכן הזה, אמר נשיא מצרים מהם התנאים לשלום מדי חצינו — חזרה לכל הגבולות הקודמים, לרבות מזרח-ירושלים, ומחן רשות להקמת מדינה עצמאית, להגדרה עצמית לערבים הפלשתינאים. הוא גם אמר שאינו מוכן כלל להתמקח על אדמה ערבית. אינני

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אני גרשמתי להציע להסיר מסדר-היום את ההצעה השנייה, של חברי-הכנסת איתן לבני, ואני שמח ששר החוץ הצטרף לדעתי.

שלמה הלל (המערך):

אני מציע להעביר את הנושא בכללותו לדיון בוועדה.

עם כל הכבוד, מה שהיה כאן, ותשובתו של שר החוץ, לא הוכיחו רציניות בטיפול בנושא, לצי"ג גם לא הבנה לנושא; אם שר החוץ מנסה להציג את העניין כך, שכדי שאפשר יהיה לנהל הסברה לגבי עמדות ישראל בחוץ אנו צריכים להימנע מביקורת על מדיניות הממשלה בכנסת ובציבוריות הישראליה, כי-אז אינו יודע מה הוא סח או שאינו יודע דמוקראטיה מה היא.

שר-החוץ מ. דיין:

אמרת את ההיפך, שאילו גם לא נאמרו הדברים — — —

שלמה הלל (המערך):

מאחר שאמרת "אילו", אני רוצה לענות על ה"אילו".

אני חושב ששר החוץ במשטר דמוקראטי צריך לדעת שיש דברים הנתונים בוויכוח, בוויכוח לגיי טימ"י, יש דברים שהם בבחינת עמדותיה הבסיסיות של ישראל, גם מעבר למשאומתן זה או זה. ואם אנו חושבים שצריך לבחון את דרכי ההסברה שלנו, את שיטות ההסברה שלנו, את טעמי ההסברה שלנו, אינני מציע כי שר החוץ במדינה דמוקראטית יבוא ויאמר: גם אם הייתם אומרים את הדברים זה לא היה מועיל בשל הביקורת שאחם מטיחים על עמדת הממשלה במשאומתן. אתה ניהלת כאן ויכוח על עצם זכותם הבסיסית והלגיטימית של חברי כנסת לבקר את עמדותיה ומדיניותה של הממשלה. לא יעזור לך, אדוני שר החוץ, אם תבוא ותאמר: אחם טענות שהממשלה מפריעה למשאומתן, ומה טעם כי תלינו עתה על בעיות ההסברה של המדינה? כי אמת נכון כי מדיניותה של הממשלה, אין בה כדי לקדם את סיכויי המשאומתן. וזוהי ביקורת לגיטימית שכל מי שחושב שכך הדבר צריך להשימעה בבית הזה. אני דובר על דיבורים ועל אמירות המזיקים לממשלה, הרי מה שמפריע באמת לממשלה בהצגת המדיניות שלה זה ההודעות של שרים בתוך הממשלה, ההודעות של שר הבטחון בממשלה והוויכוחים בין שר הבטחון ובין שר החקלאות בתוך הממשלה. אין כל הצדקה או ממשות לרצונך לשים ליד הדלת שלנו את הבעיה הזאת של קשייה של הממשלה לתפקד בכמה תחומים, ובתוכם התחום של מדיניות החוץ. אני חושב שבעניין זה מוטב, אדוני שר החוץ, שתשמיץ את הביקורת כלפי חבריך בממשלה וסיעות הממשלה, כי ויכוחים כאלה מתקיימים אפילו בתוך סיעתו של ראש הממשלה.

על-כל-פנים, אני חושב שתשובתו של שר החוץ מוכיחה מידה רבה של זילזול בכל הנושא שחברי הכנסת גיסו להעלות כאן היום. בכל מדינה ובכל משטר, וכמעט בכל תנאי, מותר שתהיה ביקורת על

דברים מדויקים לגמרי. אני מצטט תאריכים ושמות של אנשים, הן לגבי דברים של חברי-הכנסת רבין ופרס והן לגבי עמדות של סאדאת וחוסייין. אתה יודע שהציטוטים נכונים. כאשר פרס אומר שאילו המערך היה מנהל את המשאומתן אפשר היה להשיג שלום, מה צריכים לומר עמי אירופה? עמי אירופה אומרים: מי מונע את השלום? לא סאדאת אלא ממשלת ישראל, כי עם סאדאת אפשר לעשות שלום. ומי יכול לעשות שלום? לא חברי-הכנסת טובי ולא חברי-הכנסת פעילי אלא נציג האופוזיציה שהוא ציוני טוב לא פחות מן הממשלה הנוכחית. חברי-הכנסת פרס וחברי-הכנסת רבין, הם היו יכריזים — חברי-הכנסת רבין להביא את ירדן למשאומתן וחברי-הכנסת פרס לעשות שלום עם מצרים. ובכן מי אשם שאין שלום? לא סאדאת, לא חוסייין אלא ממשלת ישראל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

בדיק, אתה.

שר-החוץ מ. דיין:

לא אותך ציטטתי.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אני אומר שאתה אשם, בלי שתצטט אותי.

שר-החוץ מ. דיין:

חברי-הכנסת פעיל, אינני מתווכח אתך ואינני מזמין את התערבותך עכשיו בדיון.

כאשר מדברים על ההסברה אינני אומר שאילו לא נאמרו הדברים מעמדה של ישראל באירופה או אפילו בארצות-הברית היה יותר טוב; מה שאני אומר הוא שאם אתה, חברי-הכנסת מיכאל חריש, בא ואומר לנו שאנחנו אשמים במצב הזה ואתם אומרים את הדברים האלה — אז "טול קורה מבין עיניך". אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

מיכאל חריש (המערך):

הכותרות באירופה הן על הצהרות שר הבטחון בנוגע להתנחלויות. למה לא דיברת על זה?

הח"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אדוני שר החוץ, היו שתי הצעות. האם אתה מציע להסיר את שתי ההצעות מסדר-היום?

שר-החוץ מ. דיין:

אני מציע להסיר מסדר-היום את שתי ההצעות.

הח"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

חברי הכנסת, לחברי-הכנסת הלל יש הצעה אחרת לגבי ההצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת חריש. הוא מציע להעבירה לוועדה. רשות הדיבור לחברי-הכנסת הלל.

שלמה הלל (המערך):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מציע להעביר את ההצעה לסדר-היום לוועדה, ואני מוכן להציע להעביר את שתי ההצעות לסדר-היום לוועדה, אם לא יתנדב אחר לגול את חרפתה — — —

איתן לבני (הליכוד):

אני רוצה להודיע —

הח"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
בלי הודעות.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

חבר-הכנסת לבני, בחר לך שר חוץ אחר.

איתן לבני (הליכוד):

לאחר ששר החוץ הודיע שמושרד החוץ קיבל את הצעתי אני מסתפק בכך ומוותר על ההצעה לסדר-היום.

שלמה הלל (המערך):

קצת אומץ אורחי. העלית הצעה — תעמוד מא-חוריה.

(קריאה: אני רוצה לשאול שאלה, אפשר?)

הח"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
לא, אין שאלות.

לפנינו הצעה אחת לסדר-היום, הצעתו של חבר-הכנסת חריש; הצעתו לסדר-היום של חבר-הכנסת לבני אינה קיימת עוד. הוא מסתפק בדברי שר החוץ.

(קריאה: הוא אינו יכול רק להסתפק בדברי שר החוץ, הוא צריך להסיר את הצעתו.)

יש לפנינו הצעה אחת לסדר-היום, של חבר-הכנסת חריש. לגביה יש שתי הצעות: האחת — שלא לכלול אותה בסדר-היום; והשנייה — להעביר אותה לוועדת החוץ והבטחון. אני מעמידה להצבעה את שתי ההצעות זו מול זו.

ה הצ ב ע ה

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר-הכנסת מ. חריש בסדר-

היום — רוב

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון — מיעוט

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר-הכנסת מ. חריש בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

דרכה של הממשלה. זה מותר, זה לגיטימי, זה חלק מהחיים הדמוקרטיים. מה שהעלו כאן החברים זה הצורך לבחון את דרכי ההסברה שלנו. ודווקא העמדה המדינית של הממשלה הנואת, שקשה מאוד להסביר אותה, אדוני שר החוץ, מחייבת מאמץ הסברתי, לא משיכת כתף ואמירה: ממילא לא יעזור. יש דבר רים שאפשר להסביר אותם ויש דברים שקשה מאוד להסביר אותם. אינני מציע לך, אדוני, כשר חוץ של הממשלה, המטפל בעניין שיש לו חשיבות לא רק לממשלה אלא למדינה כולה, לבוא ולומר שמי אחר שהדבר הוא קשה ומאחר שיאתם מבקרים את דרכה של הממשלה בכנסת, אני מציע שנחלל מה-עניין. אדוני שר החוץ, אינך רשאי לעשות זאת. לכן, גברתי היושבת-ראש, כיוון שהנושא הוא אחד הנושאים שבנפשה של המדינה כולה ובנפשו של העם כולו, וכיוון שמה שנפסיד ביום אחד לא נוכל להתזר תוך יומיים, ומה שנעזוב יום אחד יעזובנו יומיים, —

אהוד אולמרט (הליכוד):

מה שאתם קילקלתם באמת אי-אפשר לתקן.

שלמה הלל (המערך):

— לכן אני מציע שהבית יחליט שנושא זה, שקשה לדון בו במליאה, גם משום שהרוחות מת-להטות, יועבר לבחינה יסודית בוועדת החוץ והבטחון.

הח"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אתה מציע להעביר לוועדה את שתי ההצעות?

שלמה הלל (המערך):

אני מציע להעביר את שתי ההצעות לבחינה ול-לימוד בוועדת החוץ והבטחון כדי להסיק מס-קנות נכונות, ולא לענות בצורה גרזנת כפי שעשה שר החוץ.

הח"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה.

אני שואלת את חבר-הכנסת חריש האם הוא מס-כים שהצעתו תועבר לוועדת החוץ והבטחון.

מיכאל חריש (המערך):
כן.

הח"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

חבר-הכנסת לבני, האם אתה מסכים להצעה לה-עביר את הצעתך לסדר-היום לוועדה?

3. כיבוש מרון אל ראס על-ידי אירגוני המחבלים

יש בו כדי לסכן את כל הישובים הישראליים בגבול הצפוני, הצפוני-מערבי.

חברי הכנסת, מה לא אמרנו בעבר בנושא זה? אמרנו, כי נהר הליטני הוא הגבול האדום שלנו, שד-רומה ממנו לא גרשה שכוח סורי יכנס. צר לי לק-בוע כי כיום אמינות הודעה זו מתערערת. אמרנו שישראל לא תוכל להישאר פאסיבית אם אירגוני המחבלים יחדרו שוב לאזור דרום לבנון. צר לי לקבוע כי אמינות הצהרה זו גם היא עומדת בספק.

הח"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אנו עוברים להצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת לין: כיבוש מרון אל-ראס על-ידי אירגון המחבלים. רשות הדיבור לחבר-הכנסת לין.

אמנון לין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, כיבוש הכפר הלבנוני מרון-אלראס על-ידי אירגון המחבלים אלצאעיקה יצר מצב חדש בגבולנו עם לבנון, אשר

חברי הכנסת, שמעתי כבר שאבא מעניש את בנו ואפילו מעניש קשות, אבל מעולם לא שמעתי שאבא האוהב את בנו מניח לבנו להירצח כדי להענישו על שהפר את מרותו. ועוד דומה הדבר לאדם שזוכה מהלך על לחיו וכדי להעניש את הזוכה הוא מכה אותו בידו על לחיו, כאשר למעשה הוא מכה את עצמו.

מי שאיפשר את השתלטות המחבלים על מרון-אלראס פגע קשות באמינותו ופגע קשות בבטחון של אזור הצפון של מדינת ישראל.

אני מציע שנדון בנושא הזה במליאת הכנסת.

הד"ר ש. ארבל-אלמזלינו:

רשות הדיבור לסגן ראש הממשלה, לתשובה.

סגן ראש הממשלה י. ידיו:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בעקבות תקיפת בין הנוצרים למחבלים מסביב לכפר המוסלמי-שיעי מרון-אלראס שבדרום לבנון, הנמצא כשני ק"מ לזמטרים מגבול ישראל ושוכן על גבעה השולטת על כל השטח שסביבותיה וגם על קטעים חשובים של כביש הצפון שלנו, עבר הכפר מיד ליד. עתה נשלט הכפר על-ידי מחבלים ובכללם אנשים מאיר-גון אלצאעיקה, שהוא למעשה חלק של הצבא הסורי. במהלך תקריות אלה נגרמו לנוצרים אבידות בנפש וברכוש.

ישראל עוקבת בערנות אחרי ההתפתחויות בלבנון. חזירתם של מחבלים מאירגון אלצאעיקה, הפור על בחסות הצבא הסורי, אל קרבת גבולנו הצפוני, יש בה כדי לעורר דאגה. מעשי הפשע הבארבריים שמחבלים אלה ואחרים מבצעים באוכלוסיה האזרחית השלוה של לבנון מעידים כמאה עדים על תכנון תיהם, על מגמותיהם ועל כוונותיהם. אין אלה חיי-לים הלוחמים ומקימים את דיני המלחמה; אלה פושעים, אונסי נשים ושוודי בתים. עם זאת אני דוחה את דבריו של חבר-הכנסת ליון העשויים, כאילו, להשתמש מהמשלים שהוא הביא בקשר לאב כלפי בנו, במידה שהדבר יכול היה להשתמע כלפי צה"ל.

גברתי היושבת-ראש, כניסת כוחות אלצאעיקה ל-מרון-אלראס מהווה גם הפרה של מערכת ההסכמים שהביאו לידי הפסקת אש בדרום לבנון. העובדה שלמרות הסכמים אלה מופיעים מחבלים, הנשלטים על-ידי צבא סוריה, בנקודה המרוחקת 2 קילומטרים בלבד מגבול ישראל, עומדת בסתירה גם למטרתו ולתכליתו של הסכם הפסקת-האש, והיא: קיום הש-קט והשלוה בקרבת גבולנו. כאמור, הממשלה עו-קבת מקרוב אחרי התפתחות זו ותטפל במצב זה בדרך שתמצא לנכון, ותדווח על כך לוועדת החוץ והבטחון.

שלמה הלל (המערך):

בעקבות ההפרה היתה תלונה או אזהרה, או שאתה אומר את זה כך?

סגן ראש הממשלה י. ידיו:

אמיתי: אנו מטפלים ועוקבים, נטפל בדרך שבה נרצה לטפל ונדווח על כך לוועדת החוץ והבטחון.

אמרנו כי נתייצב לימין האוכלוסיה הנוצרית בדרום לבנון, הנלחמת על קיומה כנגד אירגוני טרור ור-צה. אמרנו כי צו מוסרי עליון מורה לנו, לישראל, להגן על האוכלוסיה בדרום לבנון, הנאבדת כנגד הטרדה על-ידי אירגוני הטרור. האם לאחר כיבוש הכפר מרון-אלראס ועמידתנו מהצד באפס מעשה נור-כל לצפות שמישהו מהנוצרים יבטח עוד בהבטחת-חינו ובתחזיקיביותינו? אמרנו כי שיקולי בטחון יש-ראויים חיוניים ביותר מחייבים אותנו להתנגד לכל נסיון להפוך את האזור של דרום לבנון לשטח חסות סורי, שישלוט בו הצבא הסורי. גברתי היושבת-ראש, צר לי לקבוע כי כל אותן התחייבויות של העבר מתנפצות אל מול המציאות המרה.

שלמה הלל (המערך):

גם בתחום זה, אמנון ליון.

אמנון ליון (הליכוד):

העובדה שאינה ניתנת לעירעור היא שבכפר מ-רון-אלראס שולט עכשיו הצבא הסורי בלבד אלצאעיקה. לעינינו שלנו התבצעה התקפה גלויה של אירגוני חבלה שהצליחו בדרך צבאית מסוימת לכבוש, הייתי אומר להשתלט על כוח נוצרי גדול באין מפריע מצ-דנו. אנו עמדתנו מהצד ואיפשרנו ליחידת צבא סו-רית בלבד של אלצאעיקה להתחפר היטב, להתבצר ולהכין עצמה כבסיס, לפי הערכתי, למתקפה סורית בצפון הארץ.

גברתי היושבת-ראש, אמת הדבר כי בחודשים האחרונים לא הוטרו הישובים הישראליים אשר בצ-פון על-ידי אירגוני המחבלים. אולם עלי לקבוע, מתוך הערכה שלי, כי שקט זה גם הוא זמני בלבד כל עוד הדבר נוח ורצוי לצבא הסורי, והוא יופר ברגע שהדבר יהיה רצוי לצבא הסורי, גם אם מדובר על אירגון אלצאעיקה, שאני רואה אותו לכל דבר כצבא הסורי. ואז, אולי, חברי הכנסת, תהא זו הפעם הרא-שונה שישושי ישראל בגבול הצפוני-מערבי יצטרכו להתגונן מפני כוחות סוריים המצויידים בנשק שלא היה עד כה באזור זה של הגבול.

חברי הכנסת, זעקתי היא זעקת ישובי הצפון, זעקתי היא זעקת אמינותה של מדינת ישראל. האם נוכל להשלים, באפס מעשה, עם המשך כיבוש סורי, בלבד אלצאעיקה, של כפר הנמצא קילומטר אחד מגבול ישראל? אני קובע כאן, בהסתמך על מידע שהגיע אלי ממקורות אמינים ביותר, כי כבר עכ-שיו הופיעו בגבולנו הצפוני-מערבי בדרום לבנון מאות מחבלים של אירגוני הטרור, שגם אם הם כרגע לא מתנכלים לישובי היהודים בצפון, זה עניין זמני. אני קובע כאן, בהסתמך על מידע שהגיע אלי ממ-קורות מהימנים ביותר, כי בימים האחרונים הוכ-נסו כלי-נשק חדשים למרון-אלראס, שלא היו עד כה, והשאלה היא אם אנו יכולים לעמוד באפס מע-שה נוכח עובדה זו.

מכל-מקום אני רוצה להעיר לכל הנוכחים כאן, אני משוכנע כי כיבוש מרון-אלראס הוא תוצאה של מקרה מצער, שלפי הערכתי התאפשר, אולי, גם בעקבות שיקולים שאינני מקבל אותם, שגרמו להיסוס מצדנו. הדבר הזה מוכיר לי — ורק ברמו ארמו, והמבין יבין.

הן בוודאי ברוח דבריו של כבוד סגן ראש הממשלה, כך שאין טעם לדון שוב בוועדה בנושא זה.

סגן ראש הממשלה י. ירון:

אפילו אם נכון מה שאתה אמרת אין הרמטכ"ל קובע מדיניות, ואם חברי הכנסת רוצים ויכוח על מדיניות — השר הוא האחראי, לא הרמטכ"ל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

גם אם זה נכון, הרי באותו דיון יכלה הוועדה להזמין את מי שהיא רוצה, או את מי שקשור בנושא ולשמע את דבריו.

הנימוק השני — פרשת מרון-אלראס כרוכה בשני מיני סככים שלגביהם יפה הדיסקרטיות לעילא ול-עילא, לכן היה צריך הדיון להתקיים ישירות בוועדת החוץ והבטחון ולא כאן: הסבך האחד — שהכפר הוא כפר שיעי הנמצא באזור נוצרי.

סגן ראש הממשלה י. ירון:

אם זה כל כך דיסקרטי, מדוע תדבר על כך?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

מייד אסביר. ובכן הכפר נמצא במרחב נוצרי, מדרום לכפר נמצאת ישראל, הכפר נכבש בהתקפת אלצהאיקה שהוא אירגון פרו-סורי. הנושא מסובך ביותר ודיסקרטי ביותר. אין צורך לדון בו במליאת הכנסת ואין צורך להעבירו באורח פומבי לדיון בוועדה.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

למה לך לומר כל כך הרבה דברים דיסקרטיים?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

חברי-הכנסת עקיבא נוף, אתה יכול לשבת בש-קט. לא יקרה שום דבר. סמוך עלי שלא אומר מלה וחצי-מלה יותר ממה שנאמר היום מעל במה זו. וכדי שתהיה שבע רצון אוסיף שאולי לא אעשה זאת מפני שאינני יודע יותר.

הסבך השני — רמז עליו חברי-הכנסת לין ואני לא ארמזו יותר. כרוכה כאן הפעם פרשה חמורה של מעורבות סורית, שללא כל ספק אירגון המחבלים אלצהאיקה נתמך על-ידם. נכון שדברים אלה מחייבים היראורים רבים, אבל לא זה המקום להעלותם.

לכן בגלל שתי הסיבות — מתוך העובדה שבלא-הכי דנה הוועדה בנושא זה אתמול, ואני מקווה שהיא תמשיך לדון בו ותהיה ערה כלפיו; ומתוך העובדה שהנושא הזה הוא דוגמה קלאסית של נושא שבאמת לא צריך להידון במליאה וגם לא צריך להעבירו דרך המליאה אל הוועדה — המלצתי היא להסיר את הנושא מסדר-היום.

הי"ר ש. ארבל-אלמזולינו:

חברי-הכנסת לין, האם אתה מסכים להעביר את הנושא לדיון בוועדה?

אמנון לין (הליכוד):

אני מסכים.

חברי הכנסת, להתפתחות זו יש עוד היבט אחר, הקשור במצבם של הנוצרים בלבנון. ממשלה זו הודיעה לא אחת כי היא לא תניח לנוצרים ליפול. יש לנו התחייבות מוסרית כלפי המיעוט הנוצרי בלבנון. העם היהודי היה במשך דורות מיעוט בקרב עמים אחרים וחש על בשרו את משמעותו של מצב זה. ובתוקף נסיונו ההיסטורי גמרנו אומר לעזור למיעוטים אחרים המבקשים את עזרתנו. ובאמת, מדינת ישראל היא הערובה הטובה ביותר, היעילה ביותר, לקיומם, לשלומם ולשיגשוגם של המיעוטים הל-אומיים במזרח-התיכון, ובראש-ווראשונה של הנוצרים בלבנון. העולם כולו לדעת כי ישראל, המוד-רכת על-ידי שיקולי צדק, עמדה ותעמוד לימין הנוצ-רים בלבנון, העומדים על נפשם בפני ההתקפות הברבריות של מחבלים לאירגוניהם השונים.

חברי הכנסת, מדיניות הממשלה היא לקיים את השקט ואת הפסקת-האש בדרום לבנון. אנו נעמוד על כך שהשקט יישמר וגמשיך לסייע לנוצרים כפי שהתחייבנו וכפי שנהגנו עד כה.

גברתי היושבת-ראש, אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון.

הי"ר ש. ארבל-אלמזולינו:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת פעיל, להצעה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

גברתי היושבת-ראש, בעצם ניתן לומר, בסיכום הטיעון של כבוד סגן ראש הממשלה, כי המסקנה המסתברת מאלה צריכה להיות מה לדבר על הנושא הזה וצריך להסירו מסדר-היום.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

ואז היית מציע להעביר את הנושא לוועדה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

תודה רבה על הערתך, אבל לא כך הוא מנ-הגי. לדוגמה: גרשמתי כדי להציע להוריד מסדר-היום את הצעתו של חברי-הכנסת איתן לבני, אך כאשר שר החוץ הצטרף לעמדותי, תמכתי בו בחפץ-לב.

אוסף שני נימוקים להצעתו להסיר את הנושא הנוכחי מסדר-היום. הנימוק הראשון הוא נוהלי: רק אתמול דיווח הרמטכ"ל על הנושא הזה בוועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

מניין אתה יודע?

סגן ראש הממשלה י. ירון:

מניין אתה יודע?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

קראתי בעתון — גם באנגלית ב"גרסולם פוסט", וגם בעברית בעתון גוסף היה כתוב על כך. אינני אומר שהיה כתוב מה אמר הרמטכ"ל לחברי ועדת החוץ והבטחון, אבל כתוב שהוא היה בוועדה ודיווח לחבריה. אני מניח שהדיווח היה אותנטי ושהדיווח היה ענייני. אם הוסקו מסקנות או הומלצו המלצות

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הצבעה
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת — מיעוט
בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון
בוועדה — רוב
ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת
החוץ והבטחון נתקבלה.

אם כך, לפנינו שתי הצעות: האחת — שלא
לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת והשנייה
— להעביר את הנושא לוועדה. אני מעמידה את שתי
ההצעות להצבעה זו מול זו.

4. האמרת מחירי הדיור בירושלים

אמצעים מידיים. זאת לא תהיה תנועת "פנתרים
שחורים", זו תהיה תנועת "פנתרים שחורים משחור".
אני בא להזהיר כאן בעוד מועד ואני מקווה שלא
נאחר את המועד. בעיה זו שהחלה בירושלים עלולה
להתפשט מחר ולהוות בעיה לא רק בעיר זו אלא
בכל הארץ.

בחודשים האחרונים עלו מחירי הדיור בירושלים
ב-40% עד 50%. דירה בת שלושה חדרים בשכונת
גותיה של ירושלים — בגילה, ברמות, איגני מדבר
על רחביה — עולה היום בין 350,000 ל-400,000 ליד
רות. הדירות נמכרות בדולרים. במאמר מוסגר אימר
שזו תופעה חינוכית ולאומית חמורה ביותר. אני
מודעו בכל פעם שאני רואה את המודעות בעתו-
נים, הן ב"דיעות אחרונות" והן ב"מעריב", המדבר
רות על 100,000 דולר, על 60,000 דולר וכדומה. זוהי
חוצאת האינפלציה הממשיכה להשתולל ואשר היא,
לדעתי, אם כל חטאת.

מהיכן יביא הווג הצעיר משכבות-הבניים והי-
שכבות החלשות סכום של 350,000 לירות כדי לקנות
דירה? דירות להשכרה אי-אפשר להשיג. מהיכן תמ-
מן משפחה מרובת ילדים, הזקוקה לדירה בת אר-
בעה חדרים, סכום של חצי-מיליון לירות כדי לר-
כוש דירה כזאת? כפי שאמרתי דירות להשכרה אין
להשיג, ואפילו אם זוג צעיר משיג דירה כזאת הוא
חייב לשלם את שכר הדירה במשך 11 חודש בלבד.
אי-אפשר לעשות חוזה ארוך יותר. ברור שהזוגות
הצעירים נתונים במצב חמור ביותר מבחינת אפ-
שרויות הדיור שלהם.

ירושלים היא עיר מיוחדת. זוהי בירת ישראל.
כולנו אוהבים אותה ועלינו לעשות הכול לפיתוחה
ולשיגשוגה. עלינו לעשות הכול, כמו שכתוב בפרקי
אבות: "ולא אמר אדם לחבירו צר לי המקום שא-
שב בירושלים."

אני רוצה למנות דברים מספר המאפיינים את
ירושלים: ירושלים היא עיר בעלת פרופיל חברתי
מגוון. גרים בה עניים ועשירים; זוהי עיר שבה נמ-
צאת כל הקשת החברתית של מדינת ישראל. אלפי
משפחות מרובות ילדים עדיין גרות בשכונות הקא-
טאמונים בתנאי עוני קשים ביותר, ארבעה ילדים
בחדר אחד ושני ילדים במיטה אחת. בעיית הדיור
איננה רק בעיה של גודל הדירה אלא היא גם בעיה
של סביבה. אני חושב שטוב עשתה הממשלה שהכ-
ריזה על תכנית-חירום ל-45,000 משפחות הגרות בתנאי
דיור קשים. טוב היא עשתה גם כשקבעה כי הבעיה
איננה רק בעיית דיור אלא גם בעיה של הנדסה
חברתית נאותה. בתוך ירושלים הקיטוב גדול מאוד.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אנו עוברים להצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת
מרדכי אלגרבל בנושא: האמרת מחירי הדיור בירו-
שלים. רשות הדיבור לחבר-הכנסת אלגרבל.

מרדכי אלגרבל (התנועה הדמוקרטית לשיוני):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי
אני רוצה להביע את דאגתי החמורה למצב העלול
לשרור בשוק הדיור בישראל בשנים הקרובות. תחילה
ברצוני לנתח את הביקוש לדיור.

הביקוש לדיור במדינת ישראל נובע מארבעה
גורמים: (א) העלייה למדינת ישראל, שכולנו מצ-
פים ומקווים כי תגדל; (ב) זוגות צעירים; (ג) שיי-
פור תנאי הדיור; (ד) פתרון בעיות הדיור של
50,000 משפחות הגרות בתנאי צפיפות ועוד אלפי
משפחות הגרות בדיור פגום.

הביקוש לדיור למטרות אלה ילך ויגדל בשנים
הקרובות. היצע הדירות הגמורות הולך ופוחת בשנים
האחרונות, ואביא מספר נתונים: בשנת 1972 היו
47,300 דירות גמורות; בשנת 1973 — 51,000; בש-
נת 1974 — 50,000; בשנת 1975 — 55,000; בשנת
1977 — המספר כבר הצטמצם ל-44,000 יחידות דיור.
גם בהתחלות בנייה בשנים הקודמות היה צימ-
צום ניכר, ובזאת אני מאשים את הממשלה הקר-
דמת, שלא שמעה לרחשי לבו של הציבור ולדב-
ריהם של מספר כלכלנים גדול מאוד, אשר הזהירו
מפני צימצום גדול ומפני מחסור בדיור בשנים אלה.
בשנים הקרובות צפוי מחסור חמור בדיור; אפ-
לו תהיה מדיניות ברורה של הגברת התחלות הבנייה,
הרי שתוצאותיה תורגשנה רק בעוד שנים מספר.
בנתתיים אני צופה מצוקה גדולה מאוד ומחסור גדול
מאד בדיור בשנים הקרובות. מהמצוקה ומהמחסור
האלה יסבלו בעיקר זוגות צעירים ומשפחות הנחו-
נות במצוקת דיור, משפחות מרובות ילדים ומשפחות
הגרות בדיור פגום.

אדוני שר הבינוי והשיכון, התסיסה החברתית
שפקדה את ישראל במחצית שנות ה-70 על-ידי תנו-
עת "הפנתרים השחורים" נבעה בעיקרה מבעיית הד-
יור. זו דעתי. בשנים אלה, בעיקר בשנות ה-60
וה-70, האמינו מחירי הדיור ומשפחות רבות, בעיקר
בירושלים, התקשו למצוא פתרון לבעייתן. זו היתה
גם בעייתם של צעירים רבים. מכאן החלה הפור-
ענות.

אני מזהיר מעל במה זו שההפגנות העלולות
להתקיים מחר או בעוד כמה חודשים עשויות להיות
חמורות עוד יותר מאלה שהיו בעבר אם לא ננקט

בלבד, אולם לאחר מכן החלה מגמה זו להתפשט גם לשכונות נוספות בעיר וכיום, לצערי, קיימת עליית מחירים בלתי-סבירה כמעט בכל מלאי הדיור בירושלים. המגמה של עליית המחירים, אם כי היא קיימת, אינה בולטת כל כך בשאר אזורי הארץ. גם בתקופה זו קיימות עדיין מאות דירות פנויות ומוצעות למכירה במחירים נמוכים ממחיר הייצור הקר-דם. גם היום ניתן לרכוש דירות, בעיקר בעירות הפיתוח ובערים כגון אשקלון, אשדוד, במחירים שהם נמוכים ב-25% עד 30% ממחיר עלותן אילו צריך היה לבנות אותן כיום. גם היום, בתקופת עליית המחירים, יכול זוג צעיר וכל מי שמבקש להיטיב את תנאי מגוריו לעבור לעיר-פיתוח ולקבל סיוע עד 95% ממחיר הדירה, כשחלק מאותו סיוע הוא בגדר הלוואה עומדת ומענק בטחוני.

עקב מיעוט התחלות בנייה בשלוש השנים האחרונות, מיעוט התחלות של משרד השיכון דאו ושל הבנייה הפרטית, אין כיום מלאי גדול של דירות גמורות פנויות בירושלים. בירושלים נמצאות כיום בשלבי בנייה שונים, החל מיסודות, כ-2,300 יחידות דיור חדשות, והן מיועדות לזכאים בשכירות: עור-לים חדשים, תושבי משכנות-עוני וזוגות צעירים. נור-כה עליית המחירים מתכוון משרד הבינוי והשיכון להוציא למכירה לזכאים מאות דירות ממלאי זה תוך זירוז הוצאתן למכירה כבר בימים הקרובים. אנו בודקים עתה את מלאי הדיור הקיים במשרד ובבתי-רות השונות. נוציא לשוק כל דירה שנמצא למכירה כדי למתן את עליית המחירים. נוציא למכירה אף דירות בשלבי בנייה מוקדמים ביותר, וזאת כדי להג-דיל את ההיצע בשוק, כי חלק מההתייכרות נובע מהרגשה פסיכולוגית של מלאי הדיור בש-לבי הבנייה, בייצור ובצנרת הוא נמוך וכי צפוי מחסור בדירות. מסיבה זו יש גם בציבור המקדמים את הביקוש לדיור ויוצרים לחץ נוסף על השוק, גם אם מדובר בדירה שנייה או בהשקעה מסחרית אחרת.

ידוע לחברי הכנסת המאבק שאני מנהל על-מנת לשנות את סדרי ההקצאה של הקרקעות לבנייה למגור-רים. חלק מגורמי העלייה של המחירים הוא המחסור בקרקעות זמינות, מתוכננות ובעלות רישוי מתאים שאפשר לבנות עליהן. אם קרקעות אלו יעמדו בשיטת של מכרזים לרשות בקבלים ובונים קטנים ובני-נים, הבונים שניים-שלושה בתים לשנה לצרכי השוק הפרטי, הרי הלחץ בשוק הדיור יקל לחלוטין. אני מתכוון, כמובן, לקרקעות המיועדות לבנייה עירונית, ויש קרקע מספיקה כדי לענות על כל היעדים וה-צרכים.

אני נפגש עם יומים ומשקיעים ומנסה להפעילם לבנות דירות להשכרה. יש רבים המגלים בכך עניין, אולם כל עוד לא מוסדר עניין הקצאת הקרקעות יקשה עלינו לייים עסקאות של השקעה בבניין דיר-רות להשכרה עליידי יומים פרטיים. קרקע היא המר-כיב הבסיסי בבנייה והמרכיב העיקרי והגדול ביותר בקביעת עלות הבנייה. משונה הדבר שבמדינה שב-בעלותה 92% מקרקעות הארץ לא ניתן להשתמש בקרקע המדינה כדי לפתור בעיות דיור ולשרת יע-דים סוציאליים חיוניים ביותר.

אתה צועד צעדים מספר בתוך אותו הרחוב ואתה עובר מעוני אל שפע, מדירה פגומה לדירת פאר. עלינו לעשות הכול כדי להקטין את הקיטוב הזה. דיור הוא אלמנט חשוב ברווחה חברתית. אי-אפשר לשפר את הישגיו של ילד אם הוא חוזר אל ביתו הצפוף בערב וגר במצוקה קשה. וכבר נאמר: "דירה נאה, כלים נאים ואשה נאה מרחיבים דעתו של אדם".

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
אני מקווה שלא תדרוש מן הממשלה שתדאג גם לאשה נאה. תשאיר זאת ליזמה פרטית.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
אין זה עניינה של הממשלה.

אני רוצה להביא הצעות מספר, וטוב שנבצע אותן שעה אחת קודם: (1) דיור להשכרה, בעיקר לזוגות צעירים ולמשפחות מרובות ילדים. מרבית מדי-נות אירופה הצליחו להגיע למצב שבו הפתרון של דיור להשכרה הוא הפתרון המרכזי הבלעדי. אני יודע כמה קשה בעיה זו, אני יודע שלמדינת ישראל קשה לספק דיור להשכרה לנוכח האינפלציה החמורה, אבל אני חושב שטוב יעשה משרד הבינוי והשיכון אם יקבל את ההצעה של דיור להשכרה; (2) יש להג-דיל את היצע הדירות מיי, להתחיל בבנייה מירבית הן על-ידי גורמים פרטיים והן על-ידי גורמים צי-בוריים; (3) להפנות את מירב התמיכה לשכ-בות החלשות, בעיקר לזוגות צעירים שאין להם כל תמיכה. תקציב משרד הבינוי והשיכון לסיוע חייב להינתן בעיקר לנזקקים ביותר ולאותם אנשים שאין להם אלטרנטיבה; (4) יש לפעול לשינויים מר-חיקי-לכת במינהל מקרעי ישראל במגמה להנמיך את מחיר הקרקע, אשר הוא מרכיב חשוב במחירי הדיור.

ולבסוף, אני מבקש שוב להזהיר מפני תסיסה חברתית רבה, אשר עלולה להיות חמורה, על רקע בעיות הדיור בשנה הקרובה. אני גם חושב שטוב יעשה משרד הבינוי והשיכון אם בבנייה העומדת להתבצע — ואני מקווה שתהיה גדולה — ישם-המשרד לב לתיכנון הסביבתי ולא יחזור לשגיאות החמורות שנעשו בעבר. יש עדיין בלוקים רבים בש-כונות ירושלים, בקאטמונים, שבהם שוכנו יותר מ-500 ילדים בבלוק אחד. אסור לנו גם לבנות ללא דאגה לשירותים שכונתיים, כמו גן-ילדים, בית-ספר, מרכז קהילתי, בית-מרקחת — כל אלה שירותים חשובים מאוד, החסרים היום בהרבה מאוד שכונות. לדעתי טוב תעשה הכנסת אם תדון במליאתה בבעיות הדיור.

הד"ר ש. ארבלי-אלמולינו:
רשות הדיבור לשר הבינוי והשיכון, לחשובה.

שר הבינוי והשיכון נ. פת:
גברתי היושב-ראש, כנסת נכבדה, משרד הבינוי והשיכון ושר הבינוי והשיכון מודעים ומודאגים מה-עלייה במחירי הדירות בירושלים, במיוחד בתקופה האחרונה. בתקופה האחרונה שבין נובמבר 1977 ועד היום התרכזה העלייה במחירים בעיקר בדירות מס-טאנדרד גבות, בנות 3 ו-4 חדרים באזורי יוקרה

הצעדים האלו בעיתוי הנכון ובקצב הנכון נגרום לכך שלרשות אוכלוסיית ישראל יעמדו דירות בכמות אשר תספק את הצרכים, שהם כ-40,000 דירות לשנה; וזאת במצב נתון של עלייה, המחייב את תנו להקצות כ-6,000–7,000 דירות למטרה זו. שאר הדירות מיועדות לזוגות צעירים, להטבת תנאי דור, לשיקום המשפחות המתגוררות במשכנות-עוני ולאוכ-לוסיית הקשישים בישראל.

חברי הכנסת, העלאת במחירי הדירות היא בעיקר תוצאה של הדרך-רוח בלתי-מוצדק ובלתי-נכון. משרד הבינוי והשיכון וענף הבנייה יבטיחו היצע מתאים של דירות בשנים הקרובות. אני מציע שלא נוסף שמן למדורה ולא גיטחף אחרי גורמים היוצרים אוויר-רה שבתוצאותיה אין אנו מעוניינים.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מודה לחברי-הכנסת אלגרבי על שהעלה את הנושא לדיון בכנסת. אולי באמצעו דיון שכזה ירד המתח וירדו המחירים, או לפחות לא ימשיכו לעלות.

משום חשיבות העניין ורגישותו אני מציע לה-עביר את הנושא לוועדה כדי שהוועדה תוכל להמשיך ולעקוב אחר פעולות הנעשות על-ידי משרד בתחום זה.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזילינו:

איוו ועדה אתה מציע?

שר-הבינוי והשיכון ג. פת:

אנחנו קשורים לוועדת הכלכלה של הכנסת.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזילינו:

האם חברי-הכנסת אלגרבי מסכים להצעה להעביר את הנושא לוועדה?

מרכי אלגרבי (התנועה הדמוקרטית לשינוי): מסכים.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזילינו:

ובכן, חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת ואני מעמידה אותה להצבעה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

אני גם הצעתי, גברתי היושבת-ראש — וזאת על-מנת להזרים לשוק הדור להשכרה אלפי דירות נוספות שכיום עומדות ריקות ואיש אינו נהנה מהן, גם לא אוצר המדינה — ששלטונות מס הכנסה יכירו בפטור לצרכי מס עד לשיעור 1,200 לירות או 1,500 לירות לכל מי שמשכיר את דירתו. בסקר שערכנו נמצאנו למדים כי יותר מ-70,000 דירות עומדות ריקות. חלק גדול מהן ראוי שיועמד להשכרה, וייתכן שיועמד להשכרה אם תתקבל הצעתי בדבר פטור ממס הכנסה. אני מודע לעובדה כי לא כל 70,000 הדירות יוזרמו להשכרה. בין הדירות הללו מצויות אלפי דירות שאינן בשימוש, דירות הנמצאות על מצבת החברות "עמידר" ו"עמיגור". אלו הן דירות בנות 45–48 מ"ר, דירות שנבנו בתחילת שנות ה-50 וכמעט אינן ראיות לדור גם משום שהן עומדות ריקות זה זמן רב. כן יש דירות שבכל מקרה בע-ליהן לא ישיכרו אותן. מאידך גיסא סביר להניח שכ-30,000 דירות אכן ייפתחו לשוכרים, יגדילו את ההיצע באופן ניכר ובדבר-בד יגרמו גם לירידה במחירי הדירות להשכרה.

כיום, גברתי היושבת-ראש, מצויות בידי משרד הקליטה כ-4,500 דירות פנויות לקליטת העלייה. משרד הקליטה מבקש מלאי תיפעולי של 2,500 דירות, שיעמוד לרשותו בכל מקרה. לצער כולנו יש כיום ירידה גדולה בממדי העלייה לישראל, ואני חושב שעלינו לשקול מחדש את גודל המלאי התיפעולי של משרד הקליטה. בכל-אופן אני שמח לדווח לחברי הכנסת כי משרד הקליטה הסכים בשלב זה להח-זיר למשרד הבינוי והשיכון יותר מ-1,000 דירות, ואנו נוציא אף אותן לשוק.

משרד הבינוי והשיכון ער לבעייתת של האוכ-לוסיה במצוקה הזכאית לרכישת דירות. במגמה לסייע לאוכלוסיה זו לעמוד בתחרות על רכישת הדירות הקיימות הגדיל המשרד את הסיוע הנומינאלי למש-פחות אלו — וזוגות צעירים שצברו ניקוד גבוה ומש-פחות גדולות המתגוררות בצפיפות — ב-60% ויר-תר, דהיינו הגדלה ריאלית של סיוע בכ-30%. הסיוע לאוכלוסיה החזקה הוגדל נומינאלי ב-20%.

בכל הצעדים שמנתי לפניכם, חברי הכנסת, כש-ננקוט אותם במשולב, טמון הפתרון לריסון ההעלאה במחירי הדירות ולהחזרת שוק הדירות בכל רחבי הארץ למצב של איוון בריא בין היצע מגוון וסביר לבין ביקוש של כלל האוכלוסיה. אם ננקוט את

5. סכנת סגירת בית-חולים לילודות "הקריה" בתל-אביב

הי"ר ש. ארבל-אלמוזילינו:

אנו עוברים להצעה לסדר-היום בנושא: סכנת סגירת בית-חולים לילודות "הקריה" בתל-אביב, שהוג-שה על-ידי שלושה חברי כנסת. רשות הדיבור למ-גישת הראשונה, חברת-הכנסת נמיר.

נמיר (המערך):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הייתי אתה ממאות אלפי צופי "מבט" ביום חמישי החולף, כאשר הוקרנה הכתבה מסמרת השיער על מצבו הפיסי הק-

שה של בית-החולים לילודות בקריאה בתל-אביב ועל התנאים המבישים שבהם מביאות נשים ילדים לעולם. מאחר שכתבה זו התבססה, על-ידי דברי עורכה, על סקר סודי שהוגש לראש עיריית תל-אביב החי-לוחי ביום שישי החולף לבקש אותו סקר לעיון. הוברר לי במהרה כי מדובר באחד הסקרים הסודיים ביותר שנערכו במדינה. כשהתקשיתי מאוד לקב-לו התקשרתי עם חבר הנהלת עיריית תל-אביב—יפו וראש אגף האישופו שלה וביקשתי ממנו את הסקר.

מקלחות, כאשר התקן היום הוא יחידת בית-שימוש ומקלחת לכל ארבע יולדות. הנקיון רחוק מאוד מל-השביע רצון הן בשל הצפיפות, הן בשל מיעוטם של השירותים והן בשל אי-הקפדה הנובעת מחולשה פיסית או תודעתית לנושא ההיגיינה והבריאות. הצ-גרת ישנה ומקולקלת. המים החמים אינם תמיד בנמ-צא. אין חדר אוכל ליולדות. חסרה פרטיות אל-מנטארית ליולדת לקבלת בנה הילוד ולמפגש הראשון עם בעלה אחר הלידה.

אי-אפשר, רבותי חברי הכנסת, להשתחרר מה-הרגשה כי בצדה של ההתפתחות הגדולה הנובעת לכוח-האדם המקצועי הרפואי היתה הונחה קשה ביו-תר של התנאים הפיסיים. קשה להשלים עם העובדה שעד לגמר שלושת שלבי בניין המרכז הרפואי על שם סורסקי בתל-אביב — כאשר התחזית היא ששלב א' יסתיים בעוד שנה-יחצי ויתרת שני השלבים בעוד חמש שנים במקרה הטוב, אם יינתן תקציב לכך, כאשר השלישי בלבד, הקמת מגדל האישפון, יאפשר את העברת בית-החולים ליולדות מהקריה לבית-החו-לים על שם איכילוב — שעד אז יישאר בית-החו-לים ליולדות בקריה בתל-אביב במצבו הפיסי המח-פיר, כאשר אותן 10–12 מיליוני הלירות הדרושות, על-פי דבריו של ראש אגף האישפון בעיריית תל-אביב, לשיפוץ המבנה, הקמת שירותים בסטאנדאר-טים מינימאליים, להקמת צנרת מים חמים — עבודה שיפוצית שתימשך לפי הערכתו כשנה-יחצי — לא יימצאו למלאכה זו.

רבותי חברי הכנסת, למרות המצוקות התקצי-ביות של הרשויות המקומיות, ודווקא משום כך, חייב שר הפנים, ולא רק שר הבריאות, לתת דעתו על סדרי העדיפויות בהנאות בעיריית תל-אביב. האם אכן בנייתו המחודשת של כיכר-דינגוף, הפיכת כל שטח כיכר-המדינה לפארק, פרויקטים של עש-רות ומאות מיליוני לירות, האם הם חייבים להקדים את שיפוץ בית-היולדות בקריה, כאשר הסכום הדרוש לכך קטן בהרבה מהסכומים המיועדים לפרוייקטים אלה? האם הדאגה לתנאים פסיים בסיסיים לאשה המביאה את ילדה לעולם חייבת להיות בתחתית הת-ייחסותנו? האם זה משום שמדובר בנשים, המקב-לות בדרך-כלל הכול בשקט, בהכנעה, כדבר שנראה מקובל ולא יכול להיות טוב ממנו? שלא כדאי להת-לונן, שבצל כאבי הלידה הקשים עניין של מה-בכך הוא להתגבר על התנאים הפיסיים הקשים וה-בלתי-מכובדים במשך ימים אחדים? או שמא משום שרובן המכריע של הנשים הבאות ללדת את ילדיהן בבית היולדות בקריה באות מאותם אזורי מגורים שרמתם ההשכלתית, התרבותית, החברתית והכלכלית של רובה של האוכלוסייה ירודה יותר?

חברי הכנסת, הוועדה למעמד האשה, שתגיש מס-קנותיה לראש הממשלה לפני שבועיים, ייחדה פרק מיוחד בהמלצותיה לנושא הלידה. הוועדה קבעה כי תפיסת הלידה כחוויה חיובית או שלילית מושפעת על-ידי השגחה רפואית אמינה במהלך ההריון, הכנה גופנית ונפשית לקראת הלידה וההורות, סביבה רפו-אית מהימנה ואנושית במהלך הלידה והאישפון של-אחריה, ומיידיות הקשר בין האם לתינוקה. עוד קבעה הוועדה כי חוותית הלידה מלווה את האשה לאורך

מפיו נודע לי שגם הוא עסוק זה ימים מספר בחי-פושם אחר אותו סקר. לאחר בירורים נוספים נמסר לי כי סקר אכן קיים, אך כנראה משהו מצא סיבה טובה להסתירו גם מהאחראי לנושא זה בעיריית תל-אביב — עובדה מזורה ביותר, שקשה להבינה.

אם כי נושא קיומו או אי-קיומו של הסקר נר-אה לי שולי בהתייחסנו למצב הפיסי החמור השורר בבית-החולים בקריה בתל-אביב, כדאי היה לפנות מעל במת הכנסת לאחראים להזמנתו ולעריכתו בעי-ריית תל-אביב ולבקש לדעת מה הסודיות האופפת אותו סקר ומה הן הסיבות להעברתו לטלוויזיה ול-הסתרתו מאנשי ציבור. אמנם לא קיים בארץ חוק חופש הגישה למידע, אך זה שנים מספר שפיתחנו רגישות רבה למידע המוסתר מידעת הציבור ביודעין. רבותי חברי הכנסת, בית-החולים ליולדות בקריה בתל-אביב שוכן במבנה ישן שנבנה כדי לשמש בית-ספר במושבה הגרמנית של אז, עוד לפני מלחמת העולם הראשונה. מאז נפתח, שוכן בית-החולים על תקן "זמני", בצל תכניות בלתי-פוסקות של מעבר למבנה קבע מותאם לתנאי מיולדות מודרניים.

למרות התנאים הפיסיים הקשים משמש מבנה זה כבית-החולים ליולדות הגדול ביותר בארץ, ובו גו-לדים 10% מילדי המדינה: 650 עד 700 יולדות לחו-דש, ובשנים 1975 ו-1976 8,500 לידות בשנה, בתנאי צפיפות קשים מנושא. החל מ-1976 נעתר משרד הבריאות והוא מעביר חלק מהיולדות לבית-החולים "אסותא" ולבית-החולים "לינאדו" בנתניה. בבית-החו-לים 150 מיטות לנשים, ליולדות ולמאושפוזות במח-לקות הגינקולוגיות; 100 מיטות ליונקים ו-35 מיטות לפגים.

במסגרת בית-החולים ליולדות פועלות מרפאות-חוז הגדולות ביותר באזור תל-אביב. יש חדר הת-אוששות, יחיד בארץ, ובו 4 מיטות ועוד מיטה למק-רים מיוחדים, ליולדות אחר ניתוח קיסרי ולנשים אחר ניתוח גינקולוגי. בחדר זה שווה האשה 24 שעות — לא 3–4 שעות כמקובל במקומות אחרים — תחת פיקוח קפדני של רופאים ושל אחות מוסמכת קבו-עה העובדת בשלוש משמרות. במחלקת הפגים בבית-החולים ליולדות, שאף היא מהגדולות בארץ, קיים חדר לטיפול נמרץ ליונק, ובו מיכשור מודרני ביותר.

בבית-החולים חדר לידה, שאף הוא הגדול ביותר בארץ, ובו 12 מיטות, והוא הורחב ושופץ לפני שלוש שנים. יש מכון-דיאגנוסטי צמוד לחדר לידה. יש בנק דם, מעבדות, בית-החולים משמש כמוסד לימודי לס-טודנטים לרפואה באוניברסיטה תל-אביב המתמחים בגינקולוגיה. יש קורס למיילדות ולאחיות מוסמכות. יש תכניות שנתיות לעידכון ידע של אחיות במסגרת העבודה. יש אחות-קשר של בריאות הציבור. יש מר-פאה פסיכוגינקולוגית. בשלבי הכנה לפתיחה יחידה חדשה ליד בית-החולים, שתהיה מחלקת-יום ובה 10 מיטות וחדר ניתוח לנשים הבאות לטיפול-יום.

כל ההישגים הרפואיים הללו קיימים בצלם של תנאים פיסיים חמורים ביותר. חדרי ניתוח קטנים וצרים שאינם מספקים דרישותיה של רפואה מודרנית. חדרים ובהם בין 3 ל-10 מיטות. במחלקה, שבה שוכ-בות בין 50 ל-60 יולדות, שבעה בתי-שימוש ושש

רגה הראשונה של סולם דאגותיה ועדיפויותיה בח-
לוקת התקציבים. אבל עומדת בפנינו סכנה של סגיר-
רת בית-החולים, גם כפי שהוא. אם זה יתממש,
יחמיר הדבר עוד יותר את מצב האישפוז במדינה,
שהוא בלא-הכי בהתדרדרות לקראת מצוקה קשה.
כל מי שמבקר היום בבית-החולים בישראל רואה את
המצב החמור והמדאיג, את המיטות בפרוודורים, חד-
רים שנבנו לנוחות החולים ומאכסנים מיטות עוד-
פות, חולים מוצאים מבית-החולים לפני החלמתם, תק-
נים של רופאים ואחיות וסגל סיעודי שאינם הול-
מים את הצרכים — וכולם גנאחים תחת כובד ההת-
פוצצות של אוכלוסיות החולים. אפילו התקנים שנק-
בעו בהסכם עם הרופאים בעת שבייתחם בשנה שעברה
אינם מתממשים, והיום מאיימים בביטולם כדי לחסוך
בהוצאות.

אינדיקציה למצב החמור השורר בבית-החולים,
העלול להביא להתמוטטות מערכת כוח-האדם כתו-
צאה מהתפוצצות האוכלוסיה של החולים, מצאנו בע-
תון "מעריב". שם נכתב על המצב בבית-החולים על
שם קפלן. כתבה זו התפרסמה ב-23 בינואר שנה
זו, כאשר עובדי בית-החולים "קפלן" איימו בנקיטת
צעדים והודיעו כי יטפלו רק במספר החולים שנקבע
בתקן בית-החולים ולא יטפלו בתוספת החולים, הגי-
דלה מדי יום ביומו. הם התלוננו על כך שהתקן
של מחלקה בבית-החולים "קפלן" הוא 31 חולים, ואי-
לו במחלקה מאושפזים 40 עד 46 חולים. המנהל
הרפואי של בית-החולים, ד"ר ענתבי, אישר את הס-
ענה הזאת וכן את התלונות, באמרו כי בכמה מח-
לקות, ובמיוחד במחלקות הפנימיות, יש תפוסת מי-
טות בשיעור של 150%. מצב זה שורר בבית-החולים
אחרים באזור כולו, ובדואי בארץ כולה.

המצב הקשה הזה של תנאי האישפוז בישראל,
שבעיית בית-החולים בקריה מבטאת אותו בצורה
דוקרת עיניים, נעוץ לדעתנו במדיניותה של הממשלה,
המקצצת בשירותי רווחה, בשירותי בריאות, בהש-
קעות לבניית בית-חולים ובתי-ספר, מוסדות לאחזקת
ילדים חולים ומפגרים. מדיניות זו משתקפת ביתר
החרפה בתקציב הנוכחי שהגיש הממשלה הזאת לכי-
נסת. המציאות המרה, חברי הכנסת, שנתקלים בה
המוני העם, המוני העמלים בישראל, היא זו שבי-
תוקף מדיניותה של ממשלת הליכוד, מדיניות ניפוח
ההוצאות הצבאיות כתוצאה מהמדיניות המנועת את
השלום, בתוקף מדיניות חלוקת תקציבים כפי שהם
מתחלקים לטובת בעלי ההון ורווחיהם, מקצצת הממ-
שלה בשירותי חינוך, בריאות, סעד, ומעלה מסים
מוניציפאליים, מסים ממשלתיים ב-50%, 60%, 70%,
מעלה את התשלום לביטוח הלאומי, מגדילה את תש-
לומי העמלים לאחזקת מוסדות בריאות בקופת-החור-
לים ובמקומות אחרים. ההעלאה היא מעל ומעבר
ליכולתם של המוני העמלים להחזיק את רמת שי-
רותי הבריאות שלהם.

ומה מבשר תקציב המדינה לשנה הבאה בשטח
האישפוז? אני בטוח ששר הבריאות עצמו ודאי תב-
עוד יתבע להגדיל אותה, אבל יש מגבלות למדי-
ניות שגם הוא שותף לה. ההקצבה לשירותי אישפוז
בתקציב 1977 הייתה 1.35 מיליארד לירות, ואילו בתק-
ציב 1978 היא מגיעה ל-1.88 מיליארד לירות בלבד.

כל חייה ויש לה השלכות לגבי התייחסות האשה
אל עצמה, ילדה ובעלה.

אך חרף כל האמור לעיל מצאה הוועדה בין רופ-
אים שראינה אותם תמימות-דעים, כי המיילדות המו-
דרנית היא הענף המזונו ביותר ברפואה בארץ
וחדרי הלידה נמצאים בתחתית סולם העדיפויות של
משרד הבריאות והמרכזים הרפואיים. לכן המליצה
הוועדה שורה של המלצות אופרטיביות בנושא זה,
שכולן מרוחקות מרחק עצום מהמציאות הקיימת ב-
בית-החולים לילדות בקריה.

אדוני שר הבריאות, ראויות אותן אלפים של
נשים אמהות בעיר תל-אביב וסביבתה, הבאות לבית-
חולים זה להביא את ילדיהן לעולם, להתייחסות מכי-
בדת יותר, אנושית יותר, נקייה יותר, מצד האחראים
לשירות זה.

נראה לי לכן, גברתי היושבת-ראש, כי לכבודן
של נשות ואמהות תל-אביב ולכבודן של תינוקות
הרואים חיים לראשונה בבית-חולים זה, לנוכח מצי-
אות פסיית מביישת ופוגעת, ראוי, חשוב ודחוף. כי
הכנסת תקדיש מזמנה לדיון, להחלטה ולהצעות לשי-
נוי המצב הקיים.

היח"ר ש. ארבל-אלמולינו:

רשות להצעה באותו נושא לחברי-הכנסת טובי.

תופיט טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, תושבי ישראל
שחוו בטלוויזיה בשבוע שעבר בתמונות המזעזעות
של מצב בית-החולים לילדות בקריה ללא ספק נד-
המו והצטערו. הדברים שהופיעו היו השתקפות של
דין-וחשבון פנימי של עיריית תל-אביב על מצבו
של בית-החולים לילדות בקריה.

ב"ידיעות אחרונות" מ-8 במארס 1978 הופיעה
כתבה על התכנית בטלוויזיה. בכתבה נמסר כי "בין
היתר קובע הדין-וחשבון" — שדבר קיומו פורסם
אמש בתכנית "מבט" בטלוויזיה — "כי חדרי הני-
חוח בבית-חולים זה כל כך קטנים וצפופים עד שאי-
נם מסוגלים אפילו להכיל את המיכשור הרפואי;
כי חדרי התינוקות מאוכלסים מעל לתקן; כי חס-
רים חדרי שירותים ומקלחות וכי אין חדרי אוכל
ליולדות. מה שהדין-וחשבון אינו מוכיח" — אומר
העתון על-פי דו"ח הוועדה — הוא "כי בבית-החור-
לים משוטטים וחוולדות" דבר זה, שנמסר
בכתבת-התחקיר של "ידיעות אחרונות", לא פורסם
בתכנית הטלוויזיה אבל אושר אמש על-ידי מנהל
המחלקה בבית-החולים, הפרופסור שלמה טואף.

אילו היו סוגרים את מבני בית-החולים, כפי
שמאיים לעשות ראש העירייה מר להט — לפי הכי-
תבה ב"ידיעות אחרונות" — מפני שקם במקומם בית-
חולים חדש, מודרני, על דבר כזה ודאי לא היה
מצטער איש. אבל ראש העיר מזהיר מפני סגירת
בית-החולים כשאין במקומו בית-חולים אחר, כשי-
אין לו תחליף; ואם — כפי שאמר ראש העיר, לפי
העתונות — משרד הבריאות לא יקציב סכומים נר-
ספים ומתאימים לשיפוח בית-החולים, הוא ייסגר. אי-
נני נכנס לסדרי העדיפויות של עיריית תל-אביב.
שירותי בריאות וחינוך ודאי צריכים לעמוד במד-

מעבר וגיבוי. מגרש גדול, שיכול היה, אילו הפכו אותו לגינה, לאפשר לנשים נופש ומרגוע מחוץ לצ-פיפות השוורת בפנים, הוא שדה נרחב של קוצים ודרדרים. אין חדר המתנה לילודות. אין חדרים, אין מקום המתנה ומפגש למשפחות. אין תנאים נא-תים לאחיות למנוחה קצרה מעבודתן המפרכת.

"אלה התנאים שבהם מביאים לאור העולם את אורחי העתיד: שלושה-ארבעה ימי השהייה בבית-החולים לילודות, שהיו צריכים להיות ימי מנוחה, בדרך-כלל ימי המנוחה היחידים לפני שאשה חוזרת לעול משק ביתה וטיפול במשפחה. וכל זאת כש-ממגמת עקומת הלידות בעלייה ומצב הצפיפות מחמיר משנה לשנה. יש לדאוג מייד להקמת מבנים נוספים לבית-החולים, שיקלו את העומס בחדרים היוצר מצב ללא נשוא. יולדות עומדות וממתנות ליד חדר הצי-רים, דבר חמור מבחינה פסיכולוגית. חמור גם המצב שנשים אשר תינוקן נפטר שוכבות באותו חדר עם יולדות אחרות."

אלה דברים שאמרתי מעל במת מועצת עיריית תל-אביב ב-1973. דבר לא שונה, דבר לא שופר, דבר לא נעשה מאז.

אני מצטערת על שלא נמצא כאן באולם עמיתי חברת-הכנסת רבינוביץ, אשר שמע או את זעקתי ואת תביעתי לשפור, להתחלה של שינוי, לתיכנון לטווח ארוך של שיפורים ושיפוצים בבית-החולים לילודות בקריה. ההזנחה אשר שורת 30 שנה במערכת האיש-פוז בכלל ממשיכה להיות חמורה, ואנחנו עדיין רק בראשית הדרך לתיקון המצב.

ארה נמיר (המערך):

מה התחילו לתקן במצב בארבע השנים האחרונות בבית-החולים לילודות בקריה?

שרה דורון (הליכוד):

אותם שירותים שאת דיברת עליהם לא היו קיי-מים לפני ארבע שנים. את דיברת על שבע מקלחות. כאשר אני ביקרתי שם היו שתי מקלחות. יש שיי-פורים לאין ערוך. היינו צריכים לצלם את המצב לפני ואחרי.

ארה נמיר (המערך):

בהחלט, זה הושג הודות לביקור של ועדת השירו-תים הציבוריים של הכנסת.

שרה דורון (הליכוד):

והודות למאמצים שעשה ראש העיריה החדש. בית-החולים בקריה, הממוקם במבנה מיושן של בית-ספר גרמני, זקוק בחיפות להזרמת משאבים לשם שיקומו. כל מערכת האישפוז הפגומה מחייבת תת-ייחסות, רה-איורגון, ייעול ומשאבים, וטוב שבראש המש-רד עומד עתה שר אשר רואה את עיקר עיסוקו בתחום המשרד.

כפי שאמרתי בראשית דברי חגגנו אתמול את יום האם. המלה "אומה" מקורה במלה "אם", וה-מושג "מולדת" מקורו בלידה. אם רצוננו באומה בריאה מבחינה פיסית ונפשית ובמולדת המבטיחה אי-כות חיים ותנאי חיים כמקובל במדינות נאורות, אל

זו העלאה גומינאלית ולא רק שאין בה כדי לקדם את מצב האישפוז בבית-החולים אלא אין ביכולתה אף להחזיק את הקיים, וזה מבלי לדבר על הפסקת תכניות בנייה של בתי-חולים חדשים ומוסדות ברי-אות בגלל העדר תקציבים. לכן המשבר של בית-החולים בקריה מבליט את המצוקה לא של בית-חולים אחד בלבד, אבל גם את המשבר במערכת האישפוז בכללה.

אם ייסגר בית-החולים לילודות בתל-אביב ודאי יוחמר עוד יותר מצב אישפוז היולדות בבית-החולים בתל-אביב, כאשר בלא-הכי הוא מן הירודים ביותר בכל אזורי הארץ.

משבר בית-החולים לילודות בקריה קורא לפע-יות מיידית, מזעיק לפעולה דחופה מצדה של העיר-יה, מצד משרד הבריאות, למנוע את סגירת בית-החולים הזה, לשפר אותו ולשפץ אותו ולהעמידו על הסטאנדארד המינימאלי שיכול להתקיים במבני בית-החולים.

לשם מטרה זו אנו מציעים לכנסת לפעול למען מניעת סגירתו של בית-החולים בקריה ולעשות כדי לה-עמיד לרשות המוסדות המוסמכים המטפלים בנושא את התקציבים שיאפשרו את שיקומו, שיפוצו והעמדתו על רמה נאותה.

הד"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת דורון.

שרה דורון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אתמול חגגנו ברוב הדר ופאר את יום האם במרבית עריה וישר-ביה של מדינת ישראל. הועלו על נס חשיבותה ותרומתה של האם לעיצוב המשפחה והחברה, והובעה תודה והערכה לאם בישראל.

היום באתי להתריע מעל במת הכנסת על התנ-אים הקשים והמביכים, דרך היסורים של האשה לא-מהות, בבית-החולים לילודות בקריה. היתרון היחיד, פרט לרמה רפואית גבוהה מאוד שיש בבית-החולים בקריה, הוא אישפוזן של נשים בלבד בבית-החולים זה. אי לכך לא קיימים בו התנאים המחפירים הנג-רמים עליידי מצוקת האישפוז שאנו עדים להם בב-תי-חולים אחרים, כשגברים וגשים מאושפזים באותו פרוזודור, לעתים קשירות וקשישים המגיעים לסוף הד-ר. הרפה לצלם אנוש. אולם נחזור לתנאי האישפוז בקריה.

בחדרי התינוקות שוכבים יותר ממאה תינוקות בתנאי צפיפות קשים. חדרי הניתוח הקיימים צרים מלהכיל את כל המיכשור היקר, מיושנים ואינם הולמים את הצרכים. מחלקת הפגים קטנה מדי ואינה מספקת את הדרישות. אין חדרי-יום לילודות, הארוחות מוגשות למיטה שהפכה להיות מרכז לכל זמן שהות האשה בבית-חולים. אין מקלט בבית-החולים. בניין המר-פאות ישן מאוד, איננו הולם את הצרכים. צנרת פגומה. צפיפות, דוחק ותנאים סאניטאריים ירודים.

עכשיו אצטט את עצמי: "המצב בבית-החולים לילודות בקריה הוא חמור מאוד. עליאף הרמה הרפואית הגבוהה מאוד שוכבות הנשים בתנאים פי-סיים חמורים. ראיתי 12 מיטות בחדר המיועד ל-8 מיטות לכל היותר. ראש ליד רגליים, צפיפות, קשיי

חדשים, אך על חשבון זה הונחת את בתי-החולים הקיימים. כי לא הספיקו התקציבים לכל הדברים, גם לחדשים וגם לישנים. אני אומר שהייתי נותן לאנשי הטלוויזיה עוד כתובות בשביל לעשות צי-לומים מחירים כאלה.

בתל-אביב אותה תמונה. בצדק אמרה זאת חב-רת-הכנסת אורה נמיר: סמכו על כך שבונים את המרכז הרפואי על שם סורסקי. זה פרויקט של רבע-מיליארד לירות, לפי המחירים של 1977. אני מניח שאם מתארים לעצמכם מה פירושו של דבר בנין ביל מחלקת היולדות בבית-החולים הקריה עד שבני-יתו של המרכז תסתים בעוד 5 שנים, והלוואי בעוד 5 שנים. כך זה היה גם במקומות אחרים.

בתל-אביב היה גם דבר מיוחד. יש סיבות אוב-ייקטיביות באשר לשיפוצים במקום הזה. נעשו שי-פוצים והושקעו מיליונים. לא אדבר על עשרות מיל-יונים, אבל הושקעו מיליונים בשיפוצים. זה בנין שקשה לשפץ אותו. גם אתמול, כשדנו בנושא זה, התברר שאין לבניין עצמו תקנה. אי-אפשר להרחיב ואי-אפשר לתקן; אולי אפשר משהו לשפץ. גם את-מול חשבו — וחושבים — שהתקנה היחידה היא במבנה נוסף, תוספת של בניין, שכן, כפי שאמרת; את הבניין הקיים לא ניתן לשפץ הרבה.

רק בשנה האחרונה, בתקציב האחרון — משהו נמשך עוד מ-1976 — הושקעו 6 מיליון לירות, בקי-רוב, בשיפוצים במקום הזה, שיפוצים בתוספת שי-רותים בפניה ובצנרת, במחסני האספקה. יש לי גם פירוט, אבל לא זה המקום לפרט את הדברים. הסיפור גם תקנים ליחידת ההתאוששות, לשירותים הרפואיים ולמצבת רופאים.

צריך גם לציין, בלי עין רעה, שלא היו תקלות בלידות במקום הזה. לא היתה שום תקלה, כי רמת השירות הרפואי במקום היא ממדרגה גבוהה מאוד, אם כי התנאים קשים מאוד ליולדות, לפגים ולילודים בכלל ולכל העובדים. אבל, ברוך-השם, לא היו בעיות חמורות. אני חושב שבאולם הזה יש הורים לילדים שנולדו שם. הילדים שלי נולדו במקום הזה באותה צפיפות ובאותם תנאים, ועוד מאות אלפי ילדים נולדו שם. עם זאת אין זה אומר שהמצב צריך להי-משך כפי שהוא.

התפלאתי מאוד על שראש העיר אמר מה שזוטט כאן: אם לא נקבל כסף — נסגור. הוא לא יס-גור. זה בית-חולים עירוני-ממשלתי. שנינו שותפים לעניין הזה, לטוב ולרע. ואני יכול להעביר את הכדור דווקא לעיריית תל-אביב ולשאל את חבריה: איפה הייתם במשך ככל הזמן הזה? אמרתי לראש העיר ריה, כי במשך שבעת החודשים שאני מכהן כשר הבריאות היו אצלי פעמים רבות ראשי שירות האי-ש-פוז של עיריית תל-אביב בתביעות להקצבות. כל הדיבורים היו רק על מרכז-סורסקי, ולא שמעתי מהם אף פעם אחת תביעה בעניין הקריה.

שרה דורון (הליכוד):

היו שם רק גברים.

שרה-הבריאות א. שוסטק:

נכון.

לנו לשלם רק מס-שפתיים לאם בישראל, כיי-אם עלינו לפעול ובדחיפות ליצירת תנאים הולמים לאמהות.

הח"ר ש. ארבל-אלמולינו:

רשות הדיבור לשר הבריאות, לתשובה.

שר-הבריאות א. שוסטק:

גברתי היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים המ-עלים את ההצעה, אני חושב שאין זה המקום ואין זה הזמן להיכנס לוויכוח על כל מצב האישפוז במ-דינה. יש הגומה בחלק מהדברים אשר נאמרו פה. יש בתי-חולים שהמצב בהם הוא חמור; יש בתי-חולים שמצב האישפוז בהם הוא טוב ואפילו טוב מאוד. גם בעניין התפוסה אין היום אותו מחנק שהיה לפני כמה שנים כיוון שהוקמו בתי-חולים חדשים וכן יש היום פחות הזדקקות לאישפוז לרגל המחיר יתר יום האישפוז. קודם לכן זה היה הרבה יותר קל. בא אדם למרפאה להיבדק אצל רופא, הרופא לא היסס ושלח את החולה לבית-החולים. היום יש יותר בדיקה, ובאמת — לא על חשבון הצורך באי-ש-פוז. בשום מקום זה לא נעשה על חשבון הצורך באישפוז. אבל קודם לכן היתה הגומה במשלוח חולים לטיפול בדברים שיכול להיעשות מחוץ לבית-החולים.

אליבא דאמת אתם רואים את השידור בטל-וויזיה. כל מי שראה בודאי נחרד מאוד. כאשר אני רואתי את השידור הזה היו בי רגשות מעורבים. אתמול אמרתי לראש עיריית תל-אביב, אשר בא אלי בזעקה בקשר לעניין הזה: טוב מאוד שהשידור הזה היה בטלוויזיה. כי באמת אין מודעות לעניין הזה בזמן שדנים על הקצבת תקציבים לנושא זה.

אורה נמיר (המערך):

אדוני השר, אפילו בכנסת אין ועדה מיוחדת העוסקת בנושא של המיילדות. גם זה מראה מה היא התייחסות.

שר-הבריאות א. שוסטק:

בדיוק. אילו הטלוויזיה היתה פונה אלי, הייתי נותן לה עוד כתובת לצילום, והתמונה היתה יותר מועזת. אני הייתי נותן להם את הכתובת של בית-החולים "אסף הרופא", למשל.

אורה נמיר (המערך):

"בלפור" על שם רוקת, "הדסה" בתל-אביב.

שר-הבריאות א. שוסטק:

נכון, אך אני מדבר עכשיו על מחלקת יולדות. הייתי נותן את הכתובת של נהריה ועוד. כאשר אני מבקר בהם אני נחרד מהמצב.

אינני רוצה להתנצל ולא להאשים. בנינו בתי-חולים גדולים מאוד, רבים, במקומות רבים בארץ, והם לא גמורים. גם בתל-אביב והסביבה יש שני בתי-חולים נהדרים — "איונברג" ותל-גיבורים. מי שצובר ליד "איכילוב" רואה מבנה גדול. תעברו ליד תל-השומר או בחיפה — גם שם בנו. היתה זו, אר-לי, מדיניות נכונה שהכספים והתקציבים היו מוש-קעים ומכוונים להקמת בתי-חולים גדולים, מודרניים,

חוברת כ"א, ישיבה צ"א

— הצעות לסדר-היום (שוסטק, נמיר, טולידאנו, טובי, ארבלי-אלמוזלינו, דורון); חוק ניירות ערך (תיקון מס' 4); חוק להשקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 3) (ארבלי-אלמוזלינו, כהן-אורגד) —

אתמול הוקם צוות משותף של משרד הבריאות ושל עיריית תל-אביב, לאחר שהם הכו על חטא על לבם שמא גם הם אשמים שעד כה לא היו מודעים לעניין. יצאו למקום עם מומחים כדי לברר מה אפשר לעשות לשיפוץ המקום עצמו. אם יתברר שאי-אפשר להרחיב את המקום ולשפץ אותו, ידונו על מבנה נוסף במקום לשם הרחבת הישירותים.

מן הדין היה לקבל את ההסברים שלי ולהסתפק בכך לתכלית העניין. אבל אני מכיר את הכנסת. הועלו הצעות לסדר-היום ולא יקחו אותן בחזרה, על כן אני מציע להעביר אותן להמשך הביור בוועדת העבודה והרווחה.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

האם חברת-הכנסת נמיר מסכימה להצעת השר?

ארה נמיר (המערך):
מסכימה.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
חברת-הכנסת טובי?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מסכים.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
חברת-הכנסת דורון?

שרה דורון (הליכוד):
מסכימה.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
הכול מסכימים. לפנינו הצעה אחת — להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה. אני מעמידה להצבעה את ההצעה הזאת.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

ג. חוק ניירות ערך (תיקון מס' 4), תשל"ח—1978 *; חוק להשקעות

משותפות בנאמנות (תיקון מס' 3), תשל"ח—1978 *

(הצעת חברת-הכנסת י. כהן-אורגד)

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעות חוק: הצעת חוק ניירות ערך (תיקון מס' 4), תשל"ח—1978, של חברת-הכנסת יגאל כהן-אורגד והצעת חוק להשקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 3), תשל"ח—1978, גם היא של חברת-הכנסת יגאל כהן-אורגד. שתי ההצעות תגומקנה במשולב. רשות הדיבור לחברת-הכנסת כהן-אורגד.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):
גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הצעות החוק שהונחו עליידי על שולחן הכנסת ואני מבקש לה-

המקום הזה ראוי להתחשבות וראוי להשקעות ל-שיפור התנאים. אבל, כפי שאמרתי, זה לא המקום היחידי. יושבים פה חברי ועדת הכספים והם יעידו על כך שכאשר באנו לוועדת הכספים לא דרשנו תקציבים לבנייה חדשה או לדברים חדשים אלא לשיפוץ המבנים במקומות הדרושים, לא בכל בתי-החור לים אלא רק ב-50% של בתי-החולים הזקוקים לשיפוצים האלה.

אשר לעצם העניין, אתמול קבענו — זה בוודאי תודות לשידור, יש לפעמים גם דברים טובים בשידורים — שאני אבדוק את הטענה של חברת-הכנסת נמיר, את המעשה החמור בעניין הסקר. אם יש סקר כזה — הסקר הזה היה צריך להימסר למוסדות האחראים.

ארה נמיר (המערך):
כדאי מאוד לבדוק, אדוני השר.

שר-הבריאות א. שוסטק:
אבדוק אם זה היה סקר מוזמן בשביל הטל-וויזיה. אתמול הודיעו לי ראש שירותי האישפון בתל-אביב, ראש עיריית תל-אביב והמינהל של בית-החולים שהם לא יודעים על שום סקר. אחקור זאת ואדרוש. ייתכן מאוד שהיה מעשה שהוא ראוי לבדיקה וחקירה, אבל זה לא נוגע לעניין. בדיעבד טוב מאוד שהיה שידור כזה, והלוואי ומהר יהיה שידור על "אסף הרופא" כדי לזעזע, כי צריך לזעזע.

שמואל טולידאנו (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
המליאה החדשה של רשות השידור לא תתיר זאת.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה לא "חברת-חזעה".

שר-הבריאות א. שוסטק:
הם יתנו. נשתמש בהשפעה שלנו על המליאה הזאת.

העניין אינה פותרת את הבעיה הבסיסית. הבעיה הבסיסית היא ריבוי הפונקציות והעדר התחרות במערכת הבנקאות.

אוסף מלה אחת. מבחינה אירגונית-טכנית ומבחינה מסחרית, מנקודת ראות הבנקים, אין ספק שהתפתחה בארץ מערכת בנקאות שאין מה להתבייש בה בשום קנה-מידה בין-לאומי. על כך כולנו שמחים. מה שחשוב הוא ליצור מצב שהיעילות הקיימת תשרת את המערכת שהיא מחוץ לבנקים, זאת אומרת על ידי יצירת תחרות נאותה בין הבנקים לבין עצמם ובין הבנקים לבין הפונקציות השונות. אותה יכולת ואותה יעילות תשמש את כלל המשק ולא תגרום יתרונות רק לבנקים עצמם, עם כל התוצאות שבהן דבר.

במובן זה יש לראות הצעות אלה כצעד ראשון בשורה ארוכה של צעדים חוקתיים ומינהליים שהיה צורך לנקוט בעתיד. לדוגמה, בכל העולם המערבי קיימת תחרות בין חברות הביטוח לבנקים בשוק ההון; באצלנו, בשנים האחרונות, הבנקים השתלטו על חברות הביטוח. אחד הצעדים שהיה צורך לנקוט בעתיד — הן באופי חוקי והן בצעדים משימיים — הוא הפרדה בין ענף הבנקאות לבין ענף הביטוח כשני סוגי ענפים המתחרים באותו שוק. העובדה שאותו בנק הוא גם בנק וגם בעל חברת ביטוח וגם הבעלים של חברה למשכנתאות יוצרת מצב חלול של הקלות ופגיעה ביכולת הבחירה שלו. אני רוצה לעשות ביטוח במסגרת זאת ועסקים בנקאיים במסגרת אחרת. אפשרות זאת כמעט אינה קיימת. מצב דומה קיים גם לגבי השירותים שנותנים הבנקים לממשלה. במבנה הכלכלי הנתון זה ודאי תהליך ארוך עד אשר הממשלה תצמצם את מעורבותה במידה כזאת שתפסיק להיות לקוח כל כך נכבד של הבנקים. לפי הערכות שלי קיבלו הבנקים בשנה החולפת עמלות מפעולותיהם בשביל הממשיכה בשירות של 1.5 מיליארד לירות פלוס. אין לי חישובים מדויקים. אהיה זהיר, מי שיבדוק את התרומה של עמלות אלה לסעיף הכנסות הבנקים, גם לאחר שמגכים את ההוצאות, יראה שזה סעיף נכבד ביותר, למעט ריבית.

מן שר האוצר י. פלומיץ :

האם בדקת מה הן הוצאות הפירסום, כות'אדם ?

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

מה שצריך לעשות, לפי הערכתי, אדוני סגן שר האוצר — — —

מן שר האוצר י. פלומיץ :

איש אינו מתיימר לומר שהם הפסידו על העסק.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

הקריטי בנושא זה תורם במידה מכרעת להכנסותיהם. הפתרון בנושא זה צריך להיות: המציאת הדרך ליצירת תחרות בין הבנקים לעסקים עם המציאת שלה. "העניינים היפות" של הממשלה לא יועילו, וגם לא "העניינים היפות" של הבנקים; רק יצירת תחרות. בנושא של תחרות בין הבנקים אני חייב

את כל הפונקציות, הן של מתווך בין קונה ומוכר — מה שקרוי בלע"ז "ברוקר" —, הן של המפיץ, הן של החתם, הן של הבעלים של חברות תעשייתיות שמניותיהן מופצות. לפי הערכתי, נוסף על הסיבות ההיסטוריות יש עוד סיבה, במשך 20 השנים האחרונות פותח המשק הישראלי לפי תפיסה פילוסופית-כלכלית ריכוזית ביותר, שבה הממשלה ניהלה, למעשה הכול, כיוונה הכול, ובאופן פאראדוקסאלי ניהלה וכיוונה מה שקרוי "היומה הפרטית". היה לה נוח, מסיבות פראקטיות ופוליטיות, לנהל את הדברים בצורה ריכוזית ביותר.

המטרה היום היא לפתח שוק הון שבו מידת מעורבות הממשלה תלך ותצטמצם, שבו היום יש טרף לגייס את ההון ישירות ולהיות אחראי כלפי המשקיע. צריך ליצור כלפי המשקיע מצב שבו תהיה לו תחושה שמדובר בשוק ניירות-ערך ובשוק הון ובו האינטרסים שלו מובטחים ובו גם מראית-העין ברורה, מבחינת הבטחת האינטרסים של המשקיע. זה תנאי הכרחי. במאמר מוסגר אומר: נפגשתי עם אנשים בשוקי ההון באנגליה ובארצות-הברית. היה להם קשה להבין את המצב באצלנו, שבו הבנק ממלא כל כך הרבה תפקידים עד אשר קיימת סתירה באינטרסים שהוא אמור לייצג. הבנק מייצג גם את המשקיע, גם את בעל המפעל שמפיץ את ניירותיו, וגם סוחר במניות שלו ובמניות של חברות תעשייתיות וחברות ביטוח שהן חברות-בת שלו — למעשה, כר פורה להתנגשות אינטרסים.

החוקים המונחים לפניכם מטפלים בקטעים של הנושא. החוק שאנמק ראשונה הוא חוק להשקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 3). חוק זה בא למנוע את המצב האבסורדי שמנהל הקרן, שהוא במקרה זה הבנקים, הוא גם בעל עניין בשורה ארוכה של מניות. הוא לוקח, למעשה, גם אחת מחברות הבת שלו להיות נאמן שתפקידו לבדוק האם המנהל פועל כהתאם לאינטרסים של המשקיעים. קורה מצב שלבנק יש אינטרסים בשורה של נושאים. הוא קונה בשביל המשקיעים בקרן את המניות לפי הבנתו וחברת-בת הקשורה אתו באופן מסחרי היא המבקר של פעולות המנהל. באה הצעת החוק ואומרת שלא תוכל להיות זהות כלכלית בין המנהל לבין הנאמן. הצעת החוק מגדירה את שליח-הבנקים שיחייבו את מנהלי הקרנות להתחיל את חברות הנאמנות שבהן יש להם אינטרסים כלכליים.

הצעת החוק השנייה עוסקת בשאלה של הצורך לגלות לציבור את המקרים שבהם סוחר בניירות-ערך — שאחד מתפקידיו המרכזיים הוא לייצג את האינטרסים של הציבור, לקנות בשבילו במחיר הנמוך ביותר ולמוכר במחיר הטוב ביותר — קונה ומוכר גם מניות בשביל עצמו, גם בשביל חברת-בת שבשליטתו. יש ליצור מצב שכל פעולה שתיעשה תובא מייד לידיעתו של הציבור המעוניין. הבורסה לניירות-ערך תהיה חייבת לפרסם את העובדה שהסוחר פועל בשביל הציבור קנה ומכר בשביל הציבור מניה ספציפית, והציבור יוכל לשקול אם העצה שקיבל עולה בקנה אחד עם הפעולות שאותו סוחר עשה. ההרגשה של גילוי הדברים מייד על-ידי בעלי

— חוק ניירות ערך (תיקון מס' 4) ; חוק להשקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 3) (כהן-אורגד, ארבלי-אלמזלינו, פלומין) —

נסת כהן-אורגד לעגן בחקיקה ראשית שורה של אמצעים אשר להערכתו יבטיחו פעולה תקינה של הבורסה. להערכתי רצוי כי חלק מן ההצעות הללו בדבר חקיקה ראשית, שמציע חבר-הכנסת כהן-אורי גר, ימשיכו להיות מטופלות באמצעים של חקיקת-משנה. אולם אין ספק שיש לתת את הדעת על כל פרט ופרט בהצעה שלפנינו, משום שכולם יחד עשויים לאפשר פעולה תקינה יותר של הבורסה לניירות-ערך והגנה חזקה יותר על המשקיע בבורסה.

רבותי חברי הכנסת, הממשלה הזאת סבורה כי פעולה תקינה של הבורסה לניירות-ערך היא אמצעי חשוב, העשוי לאפשר לה, בסופו של התהליך, לצמצם את מעורבותה הישירה בשוק ההון ולהנפיק פחות ניירות-ערך לציבור שהיא תהיה האחראית לפר-עונם בבוא המועד. חשוב להעמיד לרשות הבורסה כלים ראשוניים שיאפשרו לה תיפקוד טוב יותר לפעולה תקינה ולשמירה על האינטרסים של המשקיע בבורסה, ואני מתכוון בעיקר למשקיע הקטן, לא לבנקים ולסוחרים המורשים האחרים.

אני סבור כי בהצעות החוק של חבר-הכנסת כהן-אורגד יש ביטוי לחלק מכוונותיו אלו, ועליכן אני מציע להעביר לדיון בוועדת הכספים לשם הכנתן לקריאה ראשונה. במהלך הדיון יעמדו אנשי משרד האוצר לרשות חברי הוועדה על-מנת להכניס את התיקונים שלדעתנו מן הראוי לכלול אותם בנוסח ההצעות שלפנינו.

הי"ר ש. ארבלי-אלמזלינו :

חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת — להעביר שתי הצעות החוק של חבר-הכנסת כהן-אורגד לוועדת הכספים. אני מעמידה להצבעה הצעה זו.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעות החוק של חבר-הכנסת כהן-אורגד לוועדת

הכספים — רוב
נגד — אין

ההצעה להעביר הצעת חוק ניירות ערך (תיקון מס' 4), תשל"ח-1978, והצעת חוק להשקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 3), תשל"ח-1978, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

הי"ר ש. ארבלי-אלמזלינו :

חברי הכנסת, תם סדר-היום של ישיבה זו. הישיבה בה הבאה ביום ב' הקרוב, בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

לומר שהבנקים, בצורה מתוחכמת, שבמקרים רבים עומדת בגבול בין המותר לבין האסור, עושים הכול כדי למנוע תחרות: הן עליידי לחצים על בנקים המנסים לחרוג מכללי המשחק ולהציע תנאים טובים יותר לחוסכים — או מפעילים עליהם לחצים במערכת הבנקאות שייסוגו — והן במקרה שחברות שבשליטת הבנקים מנסות ליהפך לחתמים ולמתחרות בבנקים. אז נוצרים לחצים עליהן שלא ינסו להיכנס לשוק הזה ולהתחרות בבנקים.

אין זה תהליך פשוט להביא להפרדה בין ענף הביטוח ובין ענף הבנקאות ולהביא לכך שהבנקים יתחרו על עיסקאות עם הממשלה. אבל איך אמר חכם סיני זקן? — המסע בן 2,000 המילין מתחיל בצעד אחד. אני אומר: בשרה ארוכה של צעדים חוקיים ואדמיניסטרטיביים הממשלה, שהיא לקוח נכבד של הבנקים, תצטרך לתרום תרומה נכבדה לכ-פיית תחרות על הבנקים. ואז נוכל להגיע ליעד, שיחד עם בנקאות יעילה תהיה לנו בנקאות תחרותית. זה המפתח להימנעות מרווחי-תר.

לאור מגמות אלו אני מבקש להעביר שתי הצעות החוק לוועדת הכספים. לאחר שהוועדה תשמע את הערותיהם של הנוגעים בדבר, האינטרסנטים ושר-אינטרסנטים, תוכל להכין את הצעות החוק לקריאה ראשונה במליאה.

הי"ר ש. ארבלי-אלמזלינו :

רשות הדיבור לסגן שר האוצר, לתשובה.

סגן שר האוצר י. פלומין :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, שתי הצעות החוק שהגיש חבר-הכנסת יגאל כהן-אורגד, המוגשות היום לפני הבית, מטרתן אחת — נסיון לייעל את דרכי עבודתה של הבורסה לניירות-ערך באמצעות הליכי חקיקה ותיקון החוקים הקיימים בנושא זה.

עיקרה של הצעת החוק להשקעות משותפות בנאמנות הוא עניין ההפרדה בין הנאמן של קרן נאמנות לבין מנהל הקרן לצורך חיזוק ההגנה על המשקיע בקרנות אלו. עליי הצעת החוק של חבר-הכנסת כהן-אורגד יש להורות כי לנאמן לא יהיה עניין במנהל הקרן ולמנהל הקרן לא יהיה עניין בנאמן. ההגדרה שמציע חבר-הכנסת כהן-אורגד למונח "עניין" יתכן שהיא מרחיקת-לכת ועשויה להתגלות כבלתי-ישימה, אולם אני מציע לשקול פרטים אלה בעת הדיון בוועדה.

בהצעת התיקון לחוק ניירות-ערך מציע חבר-הכ-

הישיבה נעולה בשעה 15:45.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות פ"ט-צ"א

- א. סקירת שר החינוך והתרבות על פעולות משרדו — דיון.
- ב. חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1977, תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- ג. חוק שירות בטחון (נוסח משולב) (תיקון מס' 13), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- ד. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 31), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- ה. חוק לתיקון דיני הרכישה לצרכי ציבור (תיקון מס' 3), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- ו. סקירת שר המשפטים על פעולות משרדו — דיון.
- ז. חוק הספנות (ימאים) (תיקון מס' 3), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- ח. חוק מס מקביל (תיקון מס' 3), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה).
- ט. שאילתות ותשובות.
- י. הצעות לסדר-היום.
- יא. סקירת שר האנרגיה והתשתית על פעולות משרדו — גמר הדיון ותשובת השר.
- יב. דבר הכנסת בשבוע הזדהות קהילות ישראל עם
- מאבקם של יהודי ברית-המועצות ואסירי ציון — הצעת קבוצת חברי כנסת.
- יג. התרבות גילויי אנטישמיות והפצת ספרות וסרטים המכחישים קיום השואה — הצעת חברי-הכנסת ח. גרוסמן, ה. זיידל וא. יגורי.
- יד. זירוז משפט מיידאנק והעמדתם לדין של פושעים נאציים — הצעת חברי-הכנסת ה. זיידל.
- טו. העדר רופאים בירוחם — הצעת חברי-הכנסת י. ז'. אמיר, ת. טובי, ר. מילוא וש. שטרן-קטן.
- טז. אחזקתם של בתים משותפים — הצעת חברי-הכנסת מ. סבידור.
- יז. השבתה בצי הסוחר — הצעת חברי-הכנסת מ. אלגרבלי, י. ז'. אמיר, מ. כהן, מ. פעיל וש. שטרן-קטן.
- יח. אי-ביצוע מדיניות פיזור האוכלוסיה — הצעת חברי-הכנסת מ. קצב.
- יט. חוק המועצות החקלאיות (עונשין), תשל"ח—1977 (קריאה ראשונה).
- כ. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 21), תשל"ז—1977 (קריאה ראשונה).
- כא. חוק ביטול בול בטחון על צריכת חשמל, תשל"ח—1978 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- כב. הצעות חוק של חברי כנסת.

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות פ"ט-ע"א

252. י. אלון (המערך): הצורך לקיים דיון מדיני לקראת נסיעת ראש הממשלה לווינגטון.
- 253—254. הצורך בפעילות מדינית והסברתית דחופה באירופה — הצעות חברי-הכנסת מ. חריש וא. לבני.
255. א. לין (הליכוד): כיבוש מרון-אלראס על-ידי אירגוני המחבלים.
256. מ. אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית לשינוי): הא-מרת מחירי הדיור בירושלים.
- 257—259. סכנת סגירת בית-החולים ליולדות "הקריה" בתל-אביב — הצעות חברי-הכנסת א. גמיר, מ. וילנר וש. דורון.

ג. הצעת חוק ביטול בול בטחון על צריכת חשמל, תשל"ח—1978

1. ביטול בול בטחון על צריכת חשמל על אף האמור בסעיף 9 לחוק בול בטחון (תיקון) והארכת תקופת ההיטל, תשי"ח—1958¹, יחול קן
- בול בטחון כאמור באותו סעיף על חשבונות בשל חשמל שנצרך עד כ"א באדר א' תשל"ח (28 בפברואר 1978) בלבד.

¹ ס"ח תשי"ח, עמ' 131; תשל"ז, עמ' 140.

ד. הצעת חוק ניירות ערך (תיקון מס' 4), תשל"ח—1978

(הצעת חברה הכנסת י. כהן-אורגד)

ללת של כל עסקות המכירה, לגבי כל מניה.

(3) התמורה הכספית הכוללת של כל עסקות הקנייה על חשבון עצמו, מתוך התמורה הכספית הכוללת של כל עסקות הקנייה, והתמורה הכספית הכוללת של כל עסקות המכירה על חשבון עצמו, תוך הבחנה בין מניות שהן רכושן של לבין מניות הנמכרות על-ידו בחסר (short sales). מתוך הסכום הכולל של כל עסקות המכירה, הכול — לגבי כל מניה בנפרד.

(ב) לגבי איגרות חוב —

דיווח תלת חודשי על התמורה הכוללת של כל עסקות הקנייה ושל כל עסקות המכירה, בכל סוגי איגרות חוב, תוך הבחנה בין עסקות על חשבון עצמו לבין עסקות על חשבון אחרים. הבורסה רשאית לקבוע קבוצות של סוגי איגרות חוב לצרכי דיווח כאמור של חברי הבורסה, ובלבד שיינתן לכך אישור ה-רשות.

(2) הבורסה תפרסם את הנתונים על עסקות בניירות ערך הרשומים למסחר אשר ידווחו לה מכוח סעיף זה ובהתאם לסעיף 36(ג) סי' פה, תוך יום ממועד קבלת הנתונים על-ידה.

(3) הבורסה תפרסם אחת לשנה דין-וחשבון המפרט את רשימת האנשים אשר בגין עסקות המכירה והרכישה שלהם, או בגין התיבות לעשות כאמור אילו היו מתבצעות, כפוף היה התאגיד לחובת דיווח מידי על-פי סעיף 36(ג) סיפה, ואת זיקתם לתאגיד, על-פי קני המידה אשר ייקבעו על-פי אותו סעיף, וזאת לגבי כל תאגיד שניירות הערך המורעים על-ידו לציבור רשומים למסחר בה ואשר ממנו קיבלה הבורסה דיווח.

הדיווח יתייחס לסוף השנה הקאלנדארית ויפורסם לא יאוחר מ-31 לחודש מארס שלאחריו. הבורסה תכפה על תאגידים שניירות הערך שלהם רשומים למסחר בה את חובת הדיווח בהתאם לסעיף זה.

דברי הסבר

הציבור הרחב לדעת על כך מיידית; זאת כדי להקטין את היתרון של בעלי העניין בחברה לעומת המשיקיע הרגיל. יתרון זה יכול שינבע ממידע של בעלי עניין שאינו עומד לרשות הציבור הרחב של קונים ומוכרים פוטנציאליים ויכול שינבע מכוחם של בעלי

1. תיקון סעיף 36 בסעיף 36 לחוק ניירות ערך, תשכ"ח—1968¹ (להלן — החוק העיקרי), בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא:

"התקנות יסדירו את חובתו של התאגיד לדווח לפי מיטב ידיעתו, מיידית, ולא יאוחר מ-48 שעות, לרשות ולרשם על מכירה או רכישה של ניירות ערך או על התחייבות לעשות כאמור על-ידי מי שמחזיק באחוז שייקבע מהון המניות המוצע של התאגיד, או שבשליטתו אחוז שייקבע מכוח ההצבעה בתאגיד, או שהוא מנהל כללי או שבו-כוחו למנות מנהל בתאגיד, או מי שאדם כאמור מחזיק באחוז שייקבע מכוח ההצבעה שבו, או בהון מניותיו המונפק או מוסמך למנות בו מנהל. הדיווח המידי יוטל על מכירה או רכישה של מניות בתאגיד, או על התחייבות לעשות כאמור, כאשר ההיקף המצטבר מגיע תוך תקופה של 90 יום לנמוך מבין השניים: א. סך של 5,000,000 לירות; ב. 3% מערכו של הון המניות הנפרע של התאגיד."

2. תיקון סעיף 47 האמור בסעיף 47 לחוק העיקרי יסומן (א) וא-חריו יבוא:

"(ב) הרואה עצמו נפגע על-ידי החלטות אחרות של הבורסה, במסגרת תקנונה, רשאי לערור על כך בפני הרשות."

3. חוספת סעיף 48 אחרי סעיף 48 לחוק העיקרי יבוא:

"48א. דיווח חברי הבורסה

תקנון הבורסה יראה ככולל את ההוראה:

(1) חבר בבורסה ידווח לבורסה על כל העסקות בניירות הערך הרשומים למסחר בה, אשר בוצעו על-ידו, בין בבורסה ובין מחוץ לבורסה, לרבות קיוון, הכול כמפורט להלן:

(א) לגבי מניות —

דיווח יומי הכולל את הפרטים הבאים:

(1) סך כל הערך הנקוב של כל עסקות הקנייה וסך כל הערך הנקוב של כל עסקות המכירה, לגבי כל מניה.

(2) התמורה הכספית הכוללת של כל עסקות הקנייה והתמורה הכספית הכו-

דיווח מידי (סעיף 1 של הצעת החוק)

מטרת התיקון המוצע היא להביא לכך שכאשר בעלי עניין — שהגדרתם תיקבע בתקנות — בחבריה, שמניותיה נסחרות בבורסה יבצעו פעולות מכירה או קנייה של חלק משמעותי של הון החברה, יוכל

פר תפקידים: סוכנים בשביל לקוחותיהם; קונים ומוכרים בשביל עצמם; פועלים לייצוב רמת שיערי המניות של עצמם, של חברות-בת וחברות שלובות; מהווים בעלי עניין בחברות המנפיקות את מניותיהן בבורסה; משמשים כחממים ומנפיקים של ניירות ערך.

כל זה — בניגוד למצב הן בארצות-הברית והן בבורסות העיקריות במערב-אירופה, שבהן קיימת הבחנה ברורה בין הסוחרים לפי פקודת הלקוחות לבין הקונים והמוכרים בשביל עצמם, או המייצגים אינטרסים של מספר מוגדר של חברות שמניותיהן נסחרות בבורסה.

השילוב של פעולת הסוחר בבורסה כקונה ומוכר בשביל עצמו, כשבמקביל הוא משמש כסוכן ללקוחות, נותן בידי עדיפות רבה, על כל גורם אחר ומאפשר לו להביא לשינוי מגמות המסחר בצורה המשרתת את האינטרסים שלו כבעלים ישיר או עקיף של ניירות ערך.

מכיוון שבעתיד הקרוב לא צפויה בארץ הפרדה בין סוגי הפעולות המותרות לגורמים שונים הפועלים בבורסה, קיים צורך לצמצם את היתרונות הנובעים ממצב זה וכן לאפשר לציבור הרחב של המשקיעים לקבל את החלטותיו תוך ידיעה מפורטת של התנהגות הגורמים בבורסה, הפועלים בו זמנית בשביל עצמם ובשביל ציבור הלקוחות.

החוק חייב את הבורסה לכלול בתקנונה הוראה שלפיה חייבים הסוחרים לדווח על עסקאות הנעשות על חשבון עצמם, ולפיה זכאית הבורסה לפרסם נתונים אלה. בפועל חייבת הבורסה דיווח הסוחרים על עסקאות על חשבון עצמם בצורה כוללת ללא פירוט למניה.

פירסום כוללני בצורה המתוארת אינו משרת את מטרת החוק שכן המצב העובדתי לגבי כל מניה ומניה נשאר סתום כפי שהיה.

כדי לסכל את ההימנעות מדיווח מפורט לגבי כל מניה שבה סוחרים חברי הבורסה על חשבון עצמם מוצע לחייב את הבורסה לכלול בתקנונה את ההוראות האמורות.

ה. הצעת חוק להשקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 3), תשל"ח—1978

(הצעת חבר-הכנסת י. כהן-אורגד)

שלושה של משנהו כמשמעותו בחוק ניירות ערך,

תשכ"ח—1968²,

2. הוספת סעיף 50

אחרי סעיף 50 לחוק העיקרי יבוא:

"50א. תקופת מעבר

(א) במשך תקופה של 18 חודשים יועברו לנאמן שאינו בעל עניין נכסי הקרן המוקנים

העניין להביא לשינויים ניכרים בשער כתוצאה מפעולה מתוכננת.

החוק במתכונתו הנוכחית אינו מגדיר את חובת החברה לדווח על רכישה או קנייה של ניירות ערך על-ידי בעלי עניין בה ומשאיר את הקביעה למחוקק המשנה. התקנות קובעות חובת דיווח מיידי לגבי קנייה או מכירה של ניירות ערך בכל סכום שהוא על-ידי בעלי עניין, אולם מתירות דיווח תוך חמישה-עשר יום.

פירסום כעבור חמישה-עשר יום לגבי מכירה או קנייה של חלק משמעותי מניירות ערך על-ידי בעל עניין מחטיא את המטרה של עידכון הציבור, שכן נפגעת יכולתו להגיב על השינויים בחברה.

בהתאם לתיקון המוצע אם מוכר או קונה בעל עניין ניירות ערך בערך השווה או העולה על 3% מערך המניות של החברה או על 5 מיליון לירות — לפי הנמוך מביניהם — חייבת החברה לדווח על כך לרשות לגניירות ערך תוך 48 שעות מעת שנודע לה. במקביל הוספה בהצעת החוק חובה על הבורסה לפרסם את הנתונים האמורים תוך יום ממועד קבלתם. ערך על החלטות הבורסה (סעיף 2 של הצעת החוק):

הבורסה, חרף היותה גוף פרטי, מקבלת החלטות — במסגרת התקנון — בעלות עניין ציבורי. מוצע ליתן לגופים הנפגעים מהחלטותיה זכות לערער בפני הרשות.

דיווח חברי הבורסה על עסקאות על חשבון עצמם (סעיף 3 של הצעת החוק):

מטרת התיקון המוצע היא לאפשר לציבור הרחב של הקונים והמוכרים הפוטנציאליים של ניירות ערך לדעת מה הן פעולות הקנייה והמכירה שמבצעים הסוחרים בבורסה בעד עצמם וזאת תוך פירוט הפעולות לכל מניה ותוך פירוט נוסף לגבי מכירת המניות עבור עצמו — כשהן נעשות בגין מניות שבבעלותו או שנעשות בחסר (short sales).

הצורך בדיווח נובע מהעובדה שבישראל ממלאים חלק ניכר מהסוחרים בבורסה בעת ובעונה אחת מס-

1. תיקון סעיף 5

בסעיף 5 לחוק להשקעות משותפות בנאמנות, תשכ"א—1961¹ (להלן — החוק העיקרי), בסופו, יבוא: "ובלבד שאין לנאמן עניין במנהל הקרן, או שאין למנהל הקרן עניין בנאמן; "עניין" בסעיף זה — בעלות במניות או בניירות ערך המוצאים על-ידי משנהו, מנוי כמנהל או כמנהל כללי או הכוח למנותם, וחזיונות כאמור בחברת-בת או בחברה

1 ס"ח תשכ"א, עמ' 84.

2 ס"ח תשכ"ח, עמ' 234.

לא תיראה כהפרת הסכם הנאמנות ולא תקנה לנאמן בעל עניין זכות תביעה.

(ג) קרן שנאמנה בעל עניין במנהלה, או להי"פ, לאחר תום התקופה הקבועה בסעיף קטן (א), וכל עוד קיים עניין כאמור, לא תוציא ולא תמכור תעודות השתתפות חדשות."

ומוחזקים על-ידי נאמן בעל עניין כמנהל הקרן או המוקנים ומוחזקים על-ידי נאמן שלמנהל הקרן עניין בו; העברת נכסי הקרן בתוך התקופה האמורה, מנאמן בעל עניין לנאמן ש- אינו בעל עניין, לא תחוייב בכל מס שהוא.

(ב) העברת נכסי הקרן על-פי סעיף קטן (א)

דברי הסבר

לפיכך באה ההצעה להוסיף לדרישות מחברת הנ-אמנות הכלולות בחוק תנאי נוסף, והוא — שאין קרנות נאמנות, שיוקמו לאחר שהחוק ייכנס לתקפו, ואין לחברה המנהלת את הקרן עניין בחברת הנ-אמנות.

ההשלכות המעשיות של החוק המוצע שונות לגבי קרנות נאמנות שיוקמו לאחר שהחוק ייכנס לתקפו, לעומת ההשלכות על קרנות קיימות. לגבי קרנות חדשות לא יאשר שר האוצר את הקרן ואת הסכם הנאמנות אם קיים עניין לחברה המנהלת בחברת הנאמנות ולהיפך.

לגבי הקרנות הקיימות יהיה צורך בתקופת מעבר כדי שהוראות תיקון החוק תתולנה עליהן.

במשך תקופת המעבר של 18 חודש לאחר תי-קון החוק יהיה על הקרנות הקיימות להביא להתרת הסכמי הנאמנות עם חברות נאמנות שהן בעלות עניין ולחתים הסכמי נאמנות עם חברות אחרות.

תקופת זמן זו מספיקה לביצוע מסודר של הח-לפת חברת הנאמנות וכן להקמת חברות נאמנות נו-ספות.

בהתאם להצעת התיקון לחוק קיימת בפני קרן הנאמנות האופציה שלא להחליף את הנאמן בעל העניין, אולם במקרה כזה לא תוכל להרחיב את פעילותו מעבר להיקף הפעולות בתום 18 החודשים, שכן לא תוכל למכור תעודות השתתפות נוספות.

הצעת התיקון מעניקה פטור ממס עקב העברת הנכסים בין הנאמנים, שיחול בתוך תקופת 18 החו-דשים בלבד, דבר שיהווה תמריץ נוסף להחלפת חב-רת הנאמנות בעלת העניין בחברה המנהלת את הקרן.

סעיף 5 לחוק העיקרי קובע:

"הנאמן יהיה חברה או אגודה שיתופית רשומה בישראל שהונה הנפרע אינו פחות ממיליון ל-י-רות וסך כל נכסיה אינו פחות מסך כל התחיי-בויותיה, לרבות התחייבות להחזרת הונה הנפרע, והיא אחד מאלה:

- (1) מוסד בנקאי כמשמעותו בחוק בנק י-ש-דאל, תשי"ד—1954;
- (2) חברה הרשאית לעסוק בעסקי ביטוח על-פי חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, תשי"א—1951;
- (3) חברה שמטרתה העיקרית להשקיע את נכ-סיה בניירות ערך והיא אושרה לצורך זה על-ידי שר האוצר."

מטרת התיקון המוצע בחוק, היא למנוע מצב בו תיפגע יכולתו של הנאמן למלא את חובותיו הנוב-עות מהחוק ומהסכם הנאמנות עקב קיום קשר כ-לי בין "מנהל הקרן" לבין "הנאמן"; חובות הכו-לות את הפיקוח על הרכב ההשקעות ומדיניות ההש-קעות של כספי הקרן על-ידי המנהל, בהתחשבות בטובת הקרן בלבד.

המצב הקיים במשק בו גופים פיננסיים משמ-שים בו זמנית כמנהלי קרנות, ישירות או באמצעות חברת-ית — כמוכרים וקונים של ניירות ערך בבורסה בשביל עצמם או בשביל חברות-ית, כמנהלים וב-עלי עניין בחברות שמניותיהן נסחרות בבורסה במי-שרין או בעקיפין — כמנפיקי מגיות וכחתמים, עלול להביא לניגוד אינטרסים בין תפקידיהם אלה לבין יכולתה של חברת הנאמנות הנמצאת בבעלותם, או בקשר כלכלי ישיר אליהם, לפקח על פעולות חברת הגיהול שאף היא נמצאת בבעלות גופים פיננסיים אלה או בקשר כלכלי ישיר עמם.

ו. מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא הצורך הדחוף למנוע את סגירת תחנת מגן דוד אדום בעיירה מעלות

המועצה המקומית מעלות, את מנכ"ל מגן-דוד-אדום ואת נציג משרד הבריאות שהביעו דאגה למצב תחנת מגן-דוד-אדום במעלות. בסיום הישיבה קראה הו-י-עדה לשר הבריאות לפעול לפתיחתה לאלתר של תחנת מגן-דוד-אדום במעלות. בסיום דיוניה באה תועדה לידי המסקנות הב-אות:

1. הוועדה רואה בדאגה את מצבן של תחנות מגן-דוד-אדום בעיירות הפיתוח.

מליאת הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978) הצעה לסדר-היום שהגיש חבר-הכנסת א. לין בנושא הנ"ל.

ההצעה הועלתה על רקע הידיעות בדבר סגירת התחנה במעלות והפניית הקריאות על-ידי המוקד התו-רן אל תחנת מגן-דוד-אדום בנהריה.

הוועדה דנה בנושא ביום כ' באדר א' תשל"ח (27 בפברואר 1978) ובמהלך הדיון שמעה את נציגי

מרכז להתנדבות ולחינוך לאזרחות טובה של בני המקום.

4. הוועדה קוראת למשרד הבריאות להבטיח שתחנת מגן-דוד-אדום במעלות-תרשיחא תיפתח לאלתר.

5. הוועדה קוראת לשר הבריאות לחאם עם שר הפנים הבטחת תקציב הולם אשר יאפשר לתחנות מגן-דוד-אדום תיפעול תקין.

6. הוועדה קוראת למשרד הבריאות ולמרכז מגן-דוד-אדום לדאוג לכך שתובטח תורנות קבועה של רופאים בתחנת מגן-דוד-אדום במעלות-תרשיחא.

2. עם כל החשיבות הנודעת לפעילותן של תחנות מגן-דוד-אדום בערים במרכז הארץ מדגישה הוועדה כי מדיניות מיזור האוכלוסיה ואיכלוס הגליל מחייבת את כל הגורמים הנושאים באחריות למגן-דוד-אדום לראות בהפעלת תחנות מגן-דוד-אדום בעיירות הפיתוח צו לאומי בעל עדיפות עליונה.

3. הוועדה סבורה כי קיומם של שירותים ציבוריים ורפואיים פעילים ומאורגנים מהווה גורם ראשוני במעלה לעידוד תושבים להיענות לקריאת הממשלה לצאת ולהתיישב בעיירות הפיתוח, וכן מהווה

